

Lik boginje
pravde

b i l t e n

sudske prakse
Vrhovnog suda
Federacije
Bosne i
Hercegovine

broj 2

**Sarajevo,
juli-decembar
srpanj-prosinac 2008.**

BILTEN SUDSKE PRAKSE
VRHOVNI SUD FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

OSNIVAČ:

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine,
Sarajevo, Valtera Perića 15

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:

Predsjednik suda **AMIR JAGANJAC**

UREĐUJE:

ODJELJENJE ZA PRAĆENJE I
PROUČAVANJE SUDSKE PRAKSE

Amir JAGANJAC

Ignjacija DODIK

Hajrudin HAJDAREVIĆ

Sadudin KRATOVIĆ

Malik HADŽIOMERAGIĆ

Milka MITROVIĆ

Milan PAVLIĆ

Zdenko ETEROVIĆ

Goran NEZIROVIĆ

IZDAVAČ:

Javno preduzeće
Novinsko-izdavačka organizacija
Službeni list Bosne i Hercegovine
Sarajevo, Magribija 3

ZA IZDAVAČA:

Dragan PRUSINA, direktor

Lik boginje
pravde

b i l t e n

sudske prakse
Vrhovnog suda
Federacije
Bosne i
Hercegovine

broj 2

**Sarajevo,
juli-decembar
srpanj-prosinac 2008.**

S A D R Ź A J

KRIVIČNO PRAVO

- sudske odluke

GRAĐANSKO PRAVO

- sudske odluke

UPRAVNO PRAVO

- Sudske odluke

ABECEDNI STVARNI REGISTAR

- za krivično pravo
- za građansko pravo
- za upravno pravo

REGISTAR PRIMIJENJENIH PROPISA

- za krivično pravo
- za građansko pravo
- za upravno pravo

KRIVIČNO PRAVO

KRIVIČNI ZAKON SFRJ

1.

Svojestvo ratnog zarobljenika

Član 144. preuzetog Krivičnog zakona SFRJ u vezi sa čl. 4. Ženevske konvencije o postupanju sa ratnim zarobljenicima od 12.8.1949. godine

MALOLJETSVO SAMO PO SEBI NIJE SVOJSTVO KOJE BI NEKOJ OSOBI ONEMOGUĆAVALO STATUS RATNOG ZAROBLJENIKA, A NITI JE ZA TAKAV STATUS OD ZNAČAJA OKOLNOST DA LI JE NEKA OSOBA, KOJA JE PRIPADNIK ORUŽANIH SNAGA STRANE U SUKOBU, NEPOSREDNO PRIJE NEGO ŠTO SE NAŠLA POD VLAŠĆU NEPRIJATELJA SUDJELOVALA U BORBENIM DEJSTVIMA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Kž-08-000381 od 29.10.2008. godine)

2.

Zaštićene osobe

Član 144. preuzetog Krivičnog zakona SFRJ u vezi sa članom 4. Ženevske konvencije o postupanju sa ratnim zarobljenicima

ZAŠTIĆENE OSOBE MOGU BITI ISTOG DRŽAVLJANSTVA KAO I OSOBE KOJE SU PREMA NJIMA PRIMJENILE POSTUPKE KOJI PREDSTAVLJAJU TEŠKA KRŠENJA MEĐUNARODNOG HUMANITARNOG PRAVA, JER JE ZA TAKAV STATUS BITNO DA SE OSOBA NAŠLA U RUKAMA STRANE U SUKOBU ZA KOJU JE NIJE OBAVEZIVALA LOJALNOST I ČIJU ZAŠTITU NIJE UŽIVALA.

Iz obrazloženja:

Žalbena tvrdnja branitelja da, kada bi se i prihvatilo da je optuženi učinio radnje iz izreke presude, da se u navedenoj situaciji ne mogu primijeniti odredbe međunarodnog prava iz razloga što optuženi nije postupao prema državljanima druge države i da mu se stoga može pripisati izvršenje samo klasičnih krivičnih djela protiv života i tijela, je takođe neosnovana. Zaštićena lica mogu biti istog državljanstva kao i osobe koje su za vrijeme oružanog sukoba primijenile prema njima postupke koji predstavljaju teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava. Za status zaštićene osobe u smislu međunarodnog humanitarnog prava, bitno je da se osoba našla u rukama strane u sukobu za koju je nije vezivala obaveza lojalnosti i čiju zaštitu nije uživala.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Kž-08-000381 od 29.10.2008. godine)

KRIVIČNI ZAKON FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

3.

Preventivna (anticipirana) nužna odbrana

Član 26. st. 1. i 2. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine

PREVENTIVNA NUŽNA ODBRANA OD NAVODNOG BUDUĆEG NAPADA NIJE DOZVOLJENA, JER U TAKVOJ SITUACIJI NIJE NEPOSREDNO UGROŽENO PRAVNO DOBRO ODNOSNO ŽIVOT OŠTEĆENIH, A U SUPROTNOM KADA BI TO BILO DOZVOLJENO OČIGLEDNO BI IMALO ZA POSLJEDICU NE SAMO OPĆU NESIGURNOST GRAĐANA, VEĆ I ŠIROKU MOGUĆNOST ZLOUPOTREBE TAKVOG PRAVA.

Iz obrazloženja:

Žalbom tužitelja pobija se činjenično stanje iz prvostepene presude, prema kojem su oštećeni G. P., A. D. i B. P. izvršili fizičke napade na optuženog i da im je ovaj braneci se nanio povrede.

S tim u vezi, nije prihvatljiva žalbena argumentacija tužitelja u pogledu nastanka događaja u kafani, prema čijim tvrdnjama je oštećeni G. P. bio napadnut od strane optuženog. Ovo zbog toga, jer je nižestepeni sud u obrazloženju pobijane presude naveo uvjerljive razloge za zaključak da je tada u stvari oštećeni G. P. bio napadač. Takvo zaključivanje pored činjenične ima i svoju logičnu osnovu, s obzirom da je prije svega nakon što su oštećeni G. P., A. D. i B. P. napravili nered u samoj kafani, optuženi otišao u posebnu prostoriju koja nije namjenjena za kafanske goste i gdje niko od njih nije imao pristupa, pogotovo nakon onoga šta su prethodno uradili. Dosljedno tome se postavlja logično pitanje zbog čega je oštećeni G. P. otišao u ovakvu prostoriju, a odgovor i njegovi razlozi su pravilno sadržani u obrazloženju pobijane presude. Sa takvim razlozima i odgovorom se tužitelj očigledno izbjegao suočiti u svojoj žalbi, jer oni upućuju na zaključak da je to oštećeni G. P. uradio kako bi fizički napao optuženog. Na ispravnost ovakvih navoda iz obrazloženja pobijane presude upućuje i dalji slijed događaja u pomenutoj prostoriji koju je nakon što su u nju ušli ostali oštećeni i to: A. D. i B. P., te fizički napali optuženog, ovaj morao napustiti i izaći van.

I ne samo to, pažljiva analiza izreke i obrazloženja pobijane presude otkriva da se u krivičnompravnom smislu ovdje ne radi o jedinstvenoj cjelini događaja, već o njegovim autonomnim dijelovima od kojih je prvi bio u kafani, te u posebnoj prostoriji kafane i drugi izvan kafane gdje je optuženi sa nožem nanio povrede oštećenima. Između tih događaja postoji izvjesna prostorno – vremenska povezanost, ali po mišljenju ovog suda, to još nije dovoljno da se u krivičnompravnom smislu uspostavi ona forma jedinstvenog

događaja kako to tužitelj želi prikazati u svojoj žalbi. Stoga je postojala obaveza prvostepenog suda da i u drugom događaju ispituje i ocjenjuje okolnosti koje se odnose na to da li je optuženi sa nožem povrijedio oštećene pod okolnostima nužne odbrane.

U odnosu na taj događaj koji se desio izvan kafane, tužitelj u žalbi polazi od tvrdjenja oštećenih: G. P., A. D. i B. P. da im je prethodno optuženi zaprijetio "da će ih pobiti", pa da su oni zbog toga kao i okolnosti da je ovaj ranije prijetio drugim osobama i ostvario takve prijetnje koje su "imale za posljedicu ubistvo", pošli za njim kako bi ga spriječili da ostvari svoje prijetnje upućene njima. Iz takvih navoda iznesenih u žalbi, kao i zaključaka zasnovanih na njima, tužitelj očigledno zastupa tezu da u postupanju oštećenih nije bilo nezakonitih radnji, čime ujedno osporava shvatanje prvostepenog suda da je optuženi postupao u nužnoj odbrani.

Da bi se dao pravilan odgovor na takve žalbene prigovore tužitelja, valja prethodno razmotriti da li naše krivično zakonodavstvo priznaje pravo na preventivnu nužnu odbranu koja bi u ovakvim i sličnim situacijama omogućavala građanima da mimo policijskih i drugih organa krivičnog postupka djeluju i spriječavaju navodne buduće napade. Prilikom takve ocjene, ovaj sud je pošao od odredbe člana 26. stav 2. KZ FBiH koja definiira značenje pravnog pojma nužne odbrane. Prema toj zakonskoj odredbi za postojanje nužne odbrane je između ostalog potrebno da učinitelj od sebe ili drugog odbija istovremeni ili direktno predstojeći napad. Iz takvog zakonskog određenja nije teško zaključiti, da nužna odbrana nije dopuštena protiv napada koji se planira, priprema, ili treba da uslijedi u formi budućeg (anticipiranog) napada, odnosno nije predviđena mogućnost preventivne nužne odbrane. Ovo je sasvim razumljivo, jer bi suprotno zakonsko rješenje očigledno imalo za posljedicu ne samo opću nesigurnost građana već i široke mogućnosti zloupotrebe takvog prava.

Imajući u vidu pomenute žalbene prigovore tužitelja i dovodeći ih u vezi sa iznesnim pravnim shvaćanjem ovog suda, valja ukazati da u situaciji kada su izvan kafane trojica oštećenih: G. P., A. D. i B. P. prišli optuženom nije postojao istovremeni ili direktno predstojeći napad optuženog. Stoga je potpuno jasno da ponašanje oštećenih nije bilo dozvoljeno, pogotovo uzimajući u obzir da su se inkriminirane radnje desile u noćnim uvjetima i da prema navodima vještaka oftamologa – optuženi spada u kategoriju slijepih i slabovidnih osoba. Dakle, nema dvojbe da u ovom slučaju nije prihvatljivo žalbeno tvrđenje tužitelja, da je pravno bilo dopušteno djelovanje trojice oštećenih kako bi navodno spriječili budući napad optuženog kojeg su očekivali da će uslijediti (tzv. anticipirana nužna odbrana). Pošto prema tome oštećeni nisu bili zakonom ovlašćeni da preduzimaju preventivnu nužnu odbranu, onda je i po mišljenju ovog suda, nižestepeni sud pravilno zaključio da je u odnosu na optuženog postojao istovremeni protivpravni napad. Protiv takvog napada oštećenih, optuženi koji je gotovo slijepa osoba i u ovoj situaciji nije imao ni naočala, mogao se braniti sa nožem (nesporno da je isti imao i u kafani) na način kako je to i uradio, što u konačnici znači da je njegova odbrana bila neophodno potreba za odbijanje napada trojice oštećenih o čemu je nižestepeni sud naveo detaljne razloge u obrazloženju pobijane presude, pa se suprotni žalbeni prigovori tužitelja nisu mogli uvažiti.

Stoga je, po nalaženju ovog suda, nižestepeni sud pravilno postupio, kada je kao u izreci pobijane presude modificirao činjenični supstrat djela i na osnovu člana 299. tačka a) ZKP FBiH u vezi sa članom 26. st. 1. i 2. KZ FBiH optuženog oslobodio od optužbe.

Sa izloženog, ovaj sud je na temelju ovlaštenja iz člana 328. ZKP FBiH, žalbu tužitelja izjavljenu protiv prvostepene presude odbio kao neosnovanu, jer je utvrdio da nisu opravdani razlozi zbog kojih se ta presuda pobija žalbom.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Kž-07-000366 od 13.12.2007. godine).

4.

Ubistvo na okrutan način

Član 166. stav 2. tačka a) Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine

POŠTO POSTOJI KVALIFIKATORNA OKOLNOST USMRĆENJA OŠTEĆNOG NA OKRUTAN NAČIN, S OBZIROM DA SU U DINAMICI DOGAĐAJA OSTVARENI KAKO NJEZIN OBJEKTIVNI ELEMENT JER JE ZBOG 103 UDARCA NOŽEM KOJE MU JE ZADA O OPTUŽENI, OŠTEĆENI TRPIO TEŠKE BOLOVE I PATNJE KOJE PREVAZILAZE INTENZITET BOLOVA I PATNJI KOJI SE MANIFESTUJU KOD OBIČNOG UBISTVA, TAKO I NJEZIN SUBJEKTIVNI ELEMENT JER JE KOD OPTUŽENOG POSTOJALA SVIJEST DA OŠTEĆENOM NANOSI BOLOVE I PATNJE UPRAVO TAKVOG INTENZITETA KOJE JE HTIO, ONDA JE OPTUŽENI UČINIO KRIVIČNO DJELO KVALIFIKOVANOG UBISTVA IZ ČLANA 166. STAV 2. TAČKA A) KZ FBiH.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Kžk-08-000009-I od 04.11.2008. godine)

5.

Prouzročenje smrti iz nehata

Član 168. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine

AKO SE OPTUŽENI PREDHODNO NIJE UVJERIO DA SE U CIJEVI PIŠTOLJA NALAZI METAK, PA JE NEHOTIČNO PRITISNUO NA OBARAČ PIŠTOLJA, OLAKO DRŽEĆI DA SE U CIJEVI PIŠTOLJA NE NALAZI METAK I DA NEĆE DOĆI DO ISPALJENJA METKA I KAKO JE NAKON PRITISKANJA NA OBARAČ DOŠLO DO ISPALENJA METKA IZ PIŠTOLJA KOJIM JE POGODIO OŠTEĆENU U LIJEVU SLJEPOČNU STRANU GLAVE OD KOJE POVREDE JE UMRLA, ONDA SE RADI O NJEGOVOM NEHATNOM POSTUPANJU, JER JE, IAKO SVJESTAN DA USLJED NJEGOVOG ČINJENJA MOŽE NASTUPITI ZABRANJENA

POSLJEDICA, OLAKO DRŽAO DA ONA NEĆE NASTUPITI ILI DA ĆE JE MOĆI SPRIJEČITI.

Iz obrazloženja:

Prema izreci i obrazloženju prvostepene presude, taj sud je utvrdio da je optuženi dana 22.4.2007. godine, oko 20 sati, u porodičnoj kući svoga oca, u Tuzli, dok je bio sam u sobi sa svojom djevojkom R. A., iz pištolja marke CZ M-70, kalibra 9 mm, izvršio ispaljenje jednog metka prema oštećenoj, iako je bio svjestan da povlačenjem okidača napunjenog pištolja može usmrtiti oštećenu pa je na to i pristao, kojom prilikom je oštećena pogođena u lijevi slijepoočni predio glave, što je dovelo do izljeva krvi u lobanjsku duplju, te oštećenja tkiva mozga, a ubrzo i do smrti oštećene. Navedene radnje optuženog prvostepeni sud je pravno kvalificirao kao krivično djelo ubojstva iz člana 166. stav 1. KZ FBiH učinjenog s eventualnim umišljajem, te u tom pravcu naveo razloge i obrazložio takvu svoju odluku.

Naspram takvog utvrđenja prvostepenog suda, prihvaćajući žalbene prigovore optuženog i njegovog branitelja, ovaj sud je brižljivom ocjenom ne samo odbrane optuženog već i svih provedenih dokaza, utvrdio da se u radnjama optuženog stječu zakonska obilježja krivičnog djela prouzročenje smrti iz nehata iz člana 168. KZ FBiH, a ne umišljajnog ubojstva iz člana 166. stav 1. KZ FBiH. Naime, ni sam optuženi zajedno sa svojim braniteljem ne osporava odlučne činjenice i okolnosti pod kojima je došlo do usmrćenja oštećene. Tako, nije sporno da su njih dvoje u vrijeme kritičnoga događaja sami sjedili u sobi porodične kuće oca optuženog i to tako što je oštećena sjedila na kauču s desne strane optuženom na udaljenosti nešto više od 1 m. Prije nego što je iz pištolja ispaljen hitac, optuženi je prema vlastitom kazivanju taj pištolj, kojega je prethodno uz dozvolu kupio, s namjerom da se zaposli u nekoj zaštitarskoj firmi, držao u rukama ispred sebe sjedeći s lijeve strane oštećene i to tako što je desnom rukom držao za rukohvat pištolja a lijevom za cijev pištolja. Optuženi ne osporava da je u jednom trenu došlo do ispaljenja metka iz pištolja kojega je na opisani način držao u ruci, koji je pogodio oštećenu u lijevi slijepoočni dio glave, kojom prilikom su joj nanešene povrede važnih životnih centara u mozgu od kojih je ubrzo i preminula. Nije, dakle, sporna ni radnja ni prouzrokovana posljedica kritičnoga događaja. Međutim, sporna je vrlo važna činjenica kako je i zbog čega došlo do ispaljenja hica iz pištolja koji se u tom trenu nalazio u rukama optuženog. Sam optuženi nije mogao objasniti kako je došlo do ispaljenja hica iz pištolja, smatrajući da se to dogodilo slučajno, te da ne može objasniti otkud metak u cijevi pištolja i kako je i zašto u jednom trenu pritisnuo na obarač pištolja. U svakom slučaju tvrdi da to nije hotimično i namjerno učinio, jer za to nije imao nikakvog motiva ni razloga, pogotovo ne prema oštećenoj koja mu je dugo godina bila djevojka i s kojom je bio u dobrim odnosima. Svjestan je činjenice da je došlo do ispaljenja metka u oštećenu iz pištolja kojega je on držao u svojim rukama, kao i težine prouzrokovane posljedice, ali tvrdi da se ne može raditi ni o kakvom obliku ubojstva već eventualno o prouzročenju smrti iz nehata. Ove navode je posebno obrazložio njegov branitelj koji između ostalog tvrdi da nema ni jednog dokaza koji bi ukazivao na to da je optuženi kritične zgrade bio svjestan nastupanja zabranjene posljedice i da je na nju

pristao. Za takve optužne navode kako tvrdi, nema dokaza te se zbog toga i ne može raditi o utuženom krivičnom djelu. Odlučujući o navedenim prigovorima i glavnim navodima odbrane optuženog, ovaj sud je uzeo u obzir i cijenio sve provedene dokaze, posebno je cijenio iskaze saslušanih svjedoka R. A., H. P., I. A. i K. M., a potom iskaze saslušanih svještaka sudske medicine, vještaka balistike., vještaka za biološka vještačenja, te je nakon toga zaključio da nema pouzdanih dokaza da je optuženi u momentu kad je došlo do ispaljenja metka iz pištolja kojega je držao u rukama ispred sebe, bio svjestan da može doći do ispaljenja hica iz tog pištolja i usmrtiti oštećenu i da je na to pristao. Pogotovo nema valjanih dokaza da je optuženi hotimično i namjerno izvršio ispaljenje jednog metka u oštećenu kako se to tvrdi u podnesenoj optužnici. Do takvog zaključka ovaj sud je došao na osnovu svih činjenica i okolnosti pod kojima se odigrao predmetni događaj, imajući pri tom posebno u vidu izjašnjenja vještaka za sudsku medicinu i balistiku koji su u svojim iskazima potvrdili da je ispaljenje metka iz pištolja učinjeno sa udaljenosti većoj od 1 m, te da se pravac pružanja prostrjelnog kanala kretao s lijeve na desnu stranu nešto nagore. Imajući u vidu da prethodno nije postojao nikakav stvaran razlog a niti sukob između optuženog i oštećene, ne samo kritičnog događaja nego i ranije, iako je prema navodima majke oštećene u njihovoj dugogodišnjoj vezi ponekad bilo i nesporazuma koji bi se mogli ocijeniti kao uobičajenima i normalnima, ovaj sud nalazi da optuženi nije hotimično i namjerno poduzeo radnju ispaljenja hica u oštećenu, već da se to dogodilo u momentu dok je nepažljivo i neodgovorno držao pištolj u rukama ispred sebe te njime neoprezno rukovao, da bi u jednom momentu, iako se prethodno nije uvjerio da se u cijevi pištolja nalazi metak, nehотиčno pritisnuo na obarač pištolja, olako držeći da se u cijevi pištolja ne nalazi metak i da neće doći do ispaljenja metka u oštećenu a time i do njezina usmrćenja, pa kako je do ispaljenja ipak došlo, ovaj sud nalazi da je kritične zgrade optuženi nehatno postupao, jer je, iako svjestan da usljed njegova činjenja može nastupiti zabranjena posljedica, olako držao da ona neće nastupiti ili da će moći spriječiti. Upravo zbog navedenog ovaj sud nalazi da se u radnjama optuženog, onako kako su opisane u izreci ove presude, stječu sva zakonska obilježja krivičnog djela prouzročenja smrti iz nehata iz člana 168. KZ FBiH, a ne krivičnog djela ubojstva s eventualnim umišljajem iz člana 166. stav 1. KZ FBiH.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Kžk-08-000002 od 20.5.2008. godine).

6.

Načelo povjerenja u prometu

Član 336. stav 2. u vezi sa članom 332. stav 1. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine

BEZ OBZIRA ŠTO JE OŠTEĆENI UPRAVLJAJUĆI SA VOZILOM PRAVOVREMENO MOGAO UOČITI DOLAZAK VOZILA OPTUŽENOG I ODUSTAJANJEM ILI ODLAGANJEM SKRETANJA U LIJEVO SA KOLOVOZNE TRAKE KOJOM SE DO TADA KRETAO NA KOLOVOZNU TRAKU KOJOM SE IZ SUPROTNOG SMJERA KRETAO OPTUŽENI SAČEKATI PROLAZAK VOZILA

KOJIM JE UPRAVLJAO OPTUŽENI I TAKO IZBJEĆI PROMETNU NEZGODU, OPTUŽENI JE TAKOĐE U INTERAKCIJI SA OŠTEĆENIM UZROKOVAO NJEZIN NASTANAK, JER SE VOZILOM KRETAO BRZINOM OD 103 KM/H IAKO JE BRZINA BILA OGRANIČENA NA 40 KM/H USLJED ČEGA NIJE MOGAO SVOJE VOZILO ZAUSTAVITI PRIJE MJESTA KONTAKTA S VOZILOM OŠTEĆENOG A ŠTO BI S OBZIROM NA UDALJENOST OD MJESTA KONTAKTA DVA VOZILA NA KOJOJ JE ZAPOČEO KOČENJE, MOGAO UČINITI DA SE KRETAO U GRANICAMA DOPUŠTENE BRZINE, PA SE ZBOG TAKVOG NEPROPISNOG UPRAVLJANJA VOZILOM NE MOŽE USPJEŠNO POZVATI NA NAČELO POVJERENJA U PROMETU, NA KOJE NAČELO SE MOŽE POZVATI SAMO ONAJ UČESNIK U PROMETU ČIJE JE UPRAVLJANJE VOZILOM BILO U SKLADU SA PROMETNIM PROPISIMA.

Iz obrazloženja:

Pobijajući prvostepenu presudu zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, branitelj optuženog u žalbi navodi da je pogrešan zaključak prvostepenog suda da je optuženi utvrđenim kršenjem prometnih propisa prouzrokovao predmetnu prometnu nezgodu. Prema navodima iz žalbe, prometnu nezgodu je prouzrokovao oštećeni, koji je upravljajući vozilom Ford siera učinio povredu prometnog propisa težu od povrede koju je učinio optuženi. Takođe, branitelj u žalbi navodi da prvostepeni sud nije cijenio propuste oštećenog koji se ogledaju u vožnji bez položenog vozačkog ispita, neregistrovanim vozilom upitne tehničke ispravnosti i u društvu više mladih osoba usljed čega je slabo ili skoro nikako promatrao prometnu situaciju.

Ovi žalbeni navodi branitelja optuženog su neosnovani. Najprije, iz prvostepene presude jasno proizilazi da je sud utvrdio da je do ove prometne nezgode došlo i zbog kršenja prometnih propisa od strane oštećenog koji je preduzeo radnju skretanja u lijevo, u sklopu koje se našao na desnoj kolovoznoj traci kojom se iz suprotnog smjera kretao optuženi, iako je pravovremeno mogao uočiti dolazak vozila kojim je upravljao optuženi i odustajanjem ili odlaganjem skretanja u lijevo do prolaska vozila kojim je upravljao optuženi izbjeci predmetnu prometnu nezgodu. Međutim, prvostepeni sud je utvrdio, a to se ne osporava ni žalbom optuženog, da je optuženi pravovremeno mogao uočiti skretanje ulijevo vozila kojim je upravljao oštećeni koje je započelo još na kolovoznoj traci kojom je upravljao oštećeni, te i početak skretanja tog vozila na kolovoznu traku kojom je upravljao optuženi, da je optuženi u konkretnoj situaciji upravljao vozilom brzinom od 103 km/h, a da je dopuštena brzina na tom dijelu puta iznosila do 40 km/h i, na kraju, da je optuženi, da se kretao u granicama dopuštene brzine, s obzirom na udaljenost od mjesta kontakta dva vozila na kojoj je započeo kočenje, mogao zaustaviti svoje vozilo do mjesta kontakta. Dakle, u toku postupka je utvrđeno i da do prometne nezgode ne bi došlo da se optuženi kretao u granicama dopuštene brzine. Očito je, prema tome, da je kršenje prometnih propisa od strane optuženog jedan od uvjeta koji je doprinio nastanku ove prometne nezgode, te da utvrđeno nepropisno kretanje oštećenog ne isključuje postojanje uzročne veze između kršenja prometnih propisa od strane optuženog i nastupjele posljedice. Stoga se neosnovano žalbom optuženog osporava pravilnost činjeničnog stanja utvrđenog prvostepenom presudom, a prema kojem je

kršenje prometnih propisa od strane optuženog, opisano u činjeničnom opisu djela u izreci prvostepene presude, u uzročnoj vezi sa nastupjelom posljedicom odnosno neosnovano tvrdi da prvostepeni sud nije na pravilan način utvrdio doprinos oštećenog nastanku predmetne prometne nezgode. Ovaj sud takođe nalazi da se neosnovano optuženi poziva na svoje pouzdanje da će drugi učesnici u prometu, u konkretnom slučaju – oštećeni postupati u skladu sa prometnim propisima s obzirom da je u toku postupka utvrđeno da se optuženi sam nije kretao u skladu sa prometnim propisima.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Kž-07-000349 od 26.09.2007. godine)

ZAKON O KRIVIČNOM POSTUPKU FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

7.

Pravično suđenje

Član 35. stav 2. Zakona o kaznenom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

OKOLNOST DA MAJKA OSUMNJIČENOG OBNAŠA DUŽNOST TUŽITELJICE U KANTONALOM TUŽITELJSTVU U TUZLI I DA POSTUPA PRED OPĆINSKIM SUDOM U TUZLI, KAO I DRUGIM OPĆINSKIM SUDOVIMA NA PODRUČJU KANTONA TUZLA, DOVEDEN JE U PITANJE VANJSKI UTISAK NEPRISTRASNOSTI TIH SUDOVA, PA TO PREDSTAVLJA VAŽAN RAZLOG DA SE ZA VOĐENJE POSTUPKA ODREDI DRUGI STVARNO NADLEŽAN SUD NA PODRUČJU DRUGOG KANTONA.

Iz obrazloženja:

Uopće navedeno, da bi se ostvarilo pravično suđenje u nekom krivičnom predmetu, nužno je postojanje osnovanog institucionalnog okvira za vođenje krivičnog postupka. To znači da svaki krivični postupka mora biti vođen pred nadležnim, nezavisnim i nepristrasnim zakonom uređenim sudom (član 6. 1. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda). Takvi zahtjevi za pravično suđenje imaju za cilj da spriječe bilo kakvu samovolju ili sumnju u pristrasnost koja se eventualno može pojaviti u tijeku nekog krivičnog postupka. S tim u vezi, valja dodati da je za vođenje ovog krivičnog postupka Općinski sud u Tuzli zakonom ustanovljen sud i to se ničim ne može dovesti u pitanje. Međutim, okolnost da majka osumnjičenog B. E., obnaša dužnost tužiteljice u Kantonalnom tužiteljstvu Tuzlanskog kantona u Tuzli i da postupa pred Općinskim sudom u Tuzli kao i drugim općinskim sudovima na području Kantona Tuzla, pa dovodeći u pitanje vanjski utisak nepristrasnosti toga suda (misli se na Općinski sud u Tuzli i sve druge sudove na području Tuzlanskog kantona pred kojim majka osumnjičenog postupa), iz čega dalje slijedi da je prijedlog za prenošenje mjesne nadležnosti osnovan. Prema tome sudija za prethodno saslušanje Kantonalnog suda u Tuzli je pravilno ukazao na pomenute okolnosti i vrednovao ih kao važne razloge za

prenošenje mjesne nadležnosti sa Općinskog suda u Tuzli na neki drugi stvarno nadležan sud na području drugog kantona u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Sa izloženog, Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine je na osnovu ovlaštenja iz člana 35. stav 2. Zakona o kaznenom postupku Federacije Bosne i Hercegovine, uvažio prijedlog za prenošenje mjesne nadležnosti, pa je odlučiti kao u izreci ovog rješenja.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Kr-08-000013 od 16.12.2008. godine).

8.

Prenošenje mjesne nadležnosti iz važnih razloga

Član 35. stav 2. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine i

Člana 6. 1 Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda

AKO SUDIJA U PRIJEDLOGU ZA PRENOŠENJE MJESNE NADLEŽNOSTI NA NEKI DRUGI STVARNO NADLEŽAN SUD NE PONUDI DOKAZE KOJI BI UKAZIVALI DA POSTOJE RAZLOZI ZBOG KOJIH SE SUMNJA U NEPRISTRASNOST SUDA PRED KOJIM SE VODI KRIVIČNI POSTUPAK, ONDA SAME OKOLNOSTI DA SE ISTI VODI PROTIV OPTUŽENOG KOJI JE ADVOKAT I KOJI SE KAO BRANITELJ POJAVLJUJE U DRUGIM KRIVIČNIM POSTUPCIMA PRED TIM SUDOM, NE PREDSTAVLJAJU OSNOVU ZA ZAKLJUČAK O POSTOJANJU VAŽNIH RAZLOGA ZA DELEGIRANJE MJESNE NADLEŽNOSTI. U PROTIVNOM BI TAKVO PRENOŠENJE NADLEŽNOSTI BEZ POSTOJANJA DOKAZA O MOGUĆOJ NEPRISTRASNOSTI SUDA BILO PROIZVOLJNO I U SUPROTNOSTI SA ČLANOM 6. 1 EVROPSKE KONVENCIJE PREMA KOJEM I OPTUŽENI KOJI JE ADVOKAT IMA PRAVO DA MU SUDI ZAKONOM USTANOVLJENI SUD I NEGATIVNO BI UTJECALO NA POVJERENJE KOJE SUDOVI MORAJU IMATI U JAVNOSTI.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Kr-08-000010 od 15.09.2008. godine)

9.

Osporavanje postojanja osnovane sumnje

Član 145. stav 3. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine, i

Član 5.4 Evropske konvencije o zaštiti osnovnih prava i sloboda

U SMISLU ČLANA 5.4 EVROPSKE KONVENCIJE O ZAŠTITI LJUDSKIH PRAVA I OSNOVNIH SLOBODA I ČLANA 145. ZAKONA O KRIVIČNOM POSTUPKU FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE, OPTUŽENI MOŽE ZA SVE VRIJEME

TRAJANJA PRITVORA OSPORAVATI I POSTOJANJE OSNOVANE SUMNJE DA JE UČINIO KRIVIČNO DJELO, ŠTO ZNAČI DA TO MOŽE UČINITI I NAKON POTVRĐIVANJA OPTUŽNICE.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Kž-08-000509 od 14. 11.2008. godine)

NAPOMENA:

U Biltenima br. 2/04 na strani 9 sentenca broj 6. i 1/08 na strani 12 u senteci broj 8. objavljena su stanovišta Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, prema kojima nakon potvrđivanja optužnice nije moguće prilikom donošenja rješenja o produženju pritvora preispitivati postojanje osnovane sumnje da je optuženi učinio krivično djelo. Za razliku od toga, na sjednici krivičnog odjeljenja održanoj 16.01.2009. godine u vezi sa pravilnom primjenom zakona i zauzimanja pravnih shvatanja u smislu člana 18. stav 4. Pravilnika o unutrašnjem poslovanju, zauzeto je suprotno stanovište.

10.

Pritvor nakon izricanja presude

Članak 152. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

POŠTO JE U ODREDBI ČLANKA 152. STAVAK 1. ZKP FBiH PROPISANO DA ĆE SUD KADA IZREKNE PRESUDU NA KAZNU ZATVORA, OPTUŽENIKU PRODUŽITI PRITVOR AKO POSTOJE RAZLOZI ZA PRITVOR IZ ČLANKA 146. STAVAK 1. TOČ. A), C) I D) ISTOG ZAKONA, ONDA ODLUKA SUDA O PRITVORU NAKON IZRICANJA TAKVE PRESUDE NE OVISI OD SUGLASNIH PRIJEDLOGA STRANAKA I BRANITELJA DA SE OPTUŽENIKU PRITVOR UKINE.

Iz obrazloženja:

Protiv navedenog rješenja žalbe su izjavili tužitelj u korist optuženika, te branitelj optuženika. U obrazloženjima tih žalbi su iznijeli razloge zbog kojih smatraju da prema optuženiku nije trebalo produžiti pritvor iz određenih zakonskih osnova, sa suglasnim prijedlozima da se žalbe uvažavaju, osporeno rješenje preinači i optuženik odmah pusti na slobodu.

Ovaj sud je razmotrio žalbe tužitelja i branitelja optuženika, te u vezi sa njihovim navodima i prigovorima ispitao pobijano rješenje, pa je nakon uvida u spis predmeta zaključio da su iste neosnovane.

Iz stanja spisa predmeta proizilazi da je u ovoj kazneno-pravnoj stvari dana 12.03.2008. godine održan glavni pretres i optuženiku nakon prihvatanja sporazuma o priznanju krivnje izrečena presuda kojom je isti za navedeno kazneno djelo osuđen na kaznu zatvora u trajanju od tri godine.

U žalbi tužitelja se prvenstveno ukazuje na kvalitetnu suradnju optuženika sa tužiteljstvom, na suglasnost prijedloga i odbrane i tužitelja za ukidanje pritvora optuženiku, pa da i pored toga, iako nisu prestali razlozi zbog kojih je pritvor određen,

odnosno produžen, zbog činjenice da je predmet sporazumno riješen, kako to proizilazi iz te žalbe, da je pritvor trebao biti ukinut. Branitelj optuženika u žalbi ukazuje na činjenicu kako je tužitelj predložio ukidanje pritvora, da je radi toga odluka o produženju pritvora donešena bez prijedloga ovlaštene stranke u postupku i pri tom se ta žalba poziva na odredbu člana 148. stav 1. ZKP FBiH koja propisuje da se pritvor određuje rješenjem suda a na prijedlog tužitelja.

S tim u vezi, vijeće ovog suda nalazi, da je optuženik nepravomoćno osuđen zbog predmetnog kaznenog djela na kaznu zatvora u trajanju od tri godine. I po mišljenju ovog suda okolnosti djela opisane u izreci nepravomoćne presude, koje okolnosti se navode i u obrazloženju osporenog rješenja ukazuju da je radi sigurnosti građana i njihove imovine u ovom slučaju bilo potrebno produžiti pritvor. Naime, upravo okolnosti na koje ukazuje nižestupanjski sud, da je u pitanju kazneno djelo za koje je zapriječena kazna zatvora od najmanje tri godine, tj. za koje se može izreći kazna zatvora od 10 godina ili teža kazna, da je optuženik po prethodnom dogovoru zajedno sa M. A. se udružio i organizirao grupu ljudi čiji su članovi za njih i zajedno sa njima, neovlašteno sa drugim i njima poznatim osobama između sebe vršili prodaju opojne droge, da su članovi grupe novac dobiven prodajom droge predavali optuženiku, da je prodaja droge vršena na području općina Kalesije i Tuzla, da je Š. S. nakon konzumiranja opojne droge usljed prisustva heroinske smjese u krvi i žuči preminuo. Imajući u vidu izloženo, imajući u vidu prirodu kaznenog djela i posljedice izvršenja istog po zdravlje ljudi nedvojbeno je da je takvim načinima izvršenja kazneno pravnih radnji, odnosno kaznenog djela bila ugrožena kako sigurnost konzumenata droge, tako na određen način i sigurnost ostalih građana, posebno mlade populacije te njihove imovine. I po ocjeni ovog suda, naprijed opisani načini izvršenja navedenog kaznenog djela, posljedice istog, ukazuju da su u konkretnom slučaju ispunjeni svi uvjeti za produženje pritvora iz naprijed spomenute zakonske odredbe, tj. članka 146. stavak 1. točka d) ZKP FBiH.

Iz stanja spisa predmeta, posebno iz izvoda iz kaznene evidencije za optuženika vidljivo je da je optuženik ranije u više navrata osuđivan zbog raznih kaznenih djela, što ukazuje da je u pitanju osoba sklona vršenju kaznenih djela koja je i nakon izdržanih kazni zatvora, kako je već naprijed rečeno, zajedno sa M. A. organizirao grupu i da je sam i zajedno sa njim počinio predmetno kazneno djelo za koje je nepravomoćno osuđen, a da je, prema obrazloženju osporenog rješenja prvostepeni sud uzeo u obzir upravo tu okolnost, tj. raniju osuđivanost optuženika, pa je temeljem iste pravilno zaključio da bi puštanjem optuženika na slobodu ponovio isto ili istovrsno kazneno djelo za koje se može izreći kazna zatvora u trajanju od 5 godina ili teža kazna. I po ocjeni ovog suda, iz takve ranije kriminalne djelatnosti optuženika proizilazi opravdana bojazan da bi optuženik ponovio krivično djelo ukoliko bi bio pušten na slobodu. Temeljem izloženog i ovaj sud nalazi, da su ispunjeni uvjeti da se prema optuženiku produži pritvor iz osnova članka 146. stavak 1. točka c) ZKP FBiH, pa se suprotni žalbeni prigovori tužitelja i njegovog branitelja nisu mogli uvažiti.

Kada su u pitanju prigovori iz žalbi kojima se ukazuje kako je osporeno rješenje donešeno i pored suglasnih prijedloga tužitelja i odbrane da se pritvor ukine, dakle, i pored prijedloga tužitelja, kao ovlaštene stranke, kako se to navodi u žalbi branitelja optuženika, treba istaći da su takvi žalbeni prigovori neosnovani. Naime, prema obrazloženju pobijanog rješenja proizilazi, da je prvostupanjski sud prilikom postupanja u smislu članka 152. stavak 1. ZKP FBiH pošao od okolnosti da je optuženiku izrečena

presuda na kaznu zatvora, te je utvrdio da i dalje postoje razlozi zbog kojih je pritvor bio određen, odnosno produžen, tj. da postoje razlozi određeni člankom 146. stavak 1. točke c) i d) ZKP FBiH i da treba pritvor produžiti. Pri tom, po nalaženju ovog suda, taj sud na bilo kakav način nije bio vezan prijedlozima stranaka, pa ni prijedlogom postupajućeg tužitelja, jer je odlučivao, kako je naprijed rečeno, u smislu članka 152. stavak 1. ZKP FBiH.

Pošto prema tome, tužitelj i branitelj optuženika svojim žalbama nisu doveli u pitanje one razloge koji se iznose u obrazloženju pobijanog rješenja, to je nižestupanjski sud pravilno postupio kada je prilikom odlučivanja o pritvoru u smislu članka 152. stavak 1. ZKP FBiH prema optuženiku produžio pritvor kao u izreci pobijanog rješenja.

Sa izloženog, ovaj sud je na osnovu članka 337. stavak 3. ZKP FBiH, žalbe tužitelja i branitelja optuženika izjavljene protiv pobijanog rješenja odbio kao neosnovane.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Kž-08-000142 od 25.03.2008. godine)

11.

Mogućnost ponovnog pozivanja svjedoka

Član 277. stav 2.u vezi stava 1. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

NAKON ŠTO BUDE OBAVLJENO DIREKTNO, UNAKRSNO I DODATNO ISPITIVANJE SVJEDOKA KOJEG JE POZVAO TUŽITELJ, OPTUŽENI I NJIHOV BRANITELJ MOGU PREDLOŽITI SUDU DA IM DOZVOLI POSTAVLJANJE PITANJA TOM SVJEDOKU U KORIST VLASTITIH TVRĐENJA, KOJA PITANJA BI PREVAZILAZILA OKVIRE ODGOVORA KOJE JE SVJEDOK DAVAO PRILIKOM DIREKTOG ISPITIVANJA. U SLUČAJU DA IM TAJ PRIJEDLOG NE BUDE UVAŽEN MOGU USPJEŠNO PREDLOŽITI DA TAJ SVJEDOK BUDE PONOVO POZVAN KAO SVJEDOK ODBRANE RADI DIREKTOG ISPITIVANJA, POD UVJETIMA AKO BI SE TAKVA NJIHOVA PITANJA KOJA ŽELE POSTAVITI ODNOSILA NA KRIVIČNO DJELO, UČINITELJA I DRUGE VAŽNE OKOLNOSTI, ZATIM DA SU ZA TAKVA SVOJA PITANJA BILI LIMITIRANI ODGOVORIMA KOJE JE TAJ SVJEDOK DAO PRILIKOM DIREKTOG ISPITIVANJA OD STRANE TUŽITELJA I DA TO NISU PITANJA KOJA SU ONI PROPUSTILI POSTAVITI U VEZI ONIH ODGOVORA KOJE JE SVJEDOK DAO PRILIKOM DIREKTOG ISPITIVANJA.

Iz obrazloženja:

I po shvatanju ovog suda, postojala je mogućnost da optuženi S. K., H. R. i njihov branitelj predlože nižestepenom sudu da oni pozovu svjedoka E. Š. i direktno ga ispituju ali pod uvjetima da su za svoja pitanja bili ograničeni odgovorima koje je isti dao prilikom direktnog ispitivanja od strane tužitelja, zatim da se ta pitanja koja bi postavljali

odnose na krivično djelo, učinitelja i druge važne okolnosti, kao i to da oni nisu propustili ispitati ovog svjedoka na okolnosti o kojima se izjasnio prilikom direktnog ispitivanja od strane tužitelja. U traženju odgovora na navedene žalbene prigovore optuženih S. K. i H. R. u vezi sa izloženim shvatanjem ovog suda, valjalo je poći od toga da iz zapisnika o glavnom pretresu od 05.06.2007. godine ne proizilazi, da im je prvostepeni sud odbio postavljanje bilo kojeg pitanja svjedoku E. Š., a niti su tražili da postavljaju pitanja u prilog vlastitih tvrđenja pa su u tom pogledu netačna njihovi žalbeni navodi da im je to uskraćeno, što je samo po sebi isključilo potrebu i mogućnost da im nižestepeni sud uvaži takav prijedlog. I ne samo to, u žalbi su takođe naveli da bi svjedoka E. Š. prilikom direktnog ispitivanja pitali: „kako je on izvršio krivično djelo, gdje su ostali leševi, koliko je puta pucao, je li on ubio ostala tri člana porodice Zadro, pogotovo je li to učinio u štali“. Pri tome su potpuno izgubili iz vida, da je svjedok E. Š. detaljno ispitan na glavnom pretresu, kada je davao odgovore na mnoga pitanja uključujući i ova na koja su S. K., H. R. i njihov branitelj htjeli postaviti prilikom ponovnog direktnog ispitivanja. Dakle, kao protustranka optuženi S. K., H. R. i njihov branitelj su mogli obaviti unakrsno ispitivanje svjedoka E. Š. vezano za sva ona pitanja na koja ukazuju u žalbi, jer ona nisu bila limitirana odgovorima koje je davao prilikom direktnog ispitivanja. U ostalom kao što je već navedeno, nižestepeni sud im nije zabranio postavljanje nijednog pitanja što samo po sebi dovoljno govori o ispravnosti naprijed navedene argumentacije u smislu neopravdanosti prijedloga za ponovno saslušanje svjedoka E. Š.

Radi toga ovaj sud nalazi, da je prvostepeni sud pravilno postupio kada je odbio prijedlog za ponovno ispitivanje svjedoka E. Š., i u vezi s tim u obrazloženju pobijane presude naveo potrebne razloge, pa se suprotni žalbeni prigovori optuženih S. K. i H. R. ukazuju kao neosnovani, a dosljedno tome i njihova tvrđenja o povredi konvencijskih prava na odbranu i učinjenoj bitnoj povredi odredaba krivičnog postupka.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Kž-07-000484 od 18.09. 2008. godine)

12.

Nepostojanje dokaza

Član 299. tačka c) Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

POŠTO JE ZA POSTOJANJE KRIVIČNOG DJELA SPREČAVANJE SLUŽBENE OSOBE U VRŠENJU SLUŽBENE RADNJE IZ ČLANA 358. STAV 3. U VEZI SA STAVOM 1. KZ FBiH POTREBNO, IZMEĐU OSTALOG, DA SE SLUŽBENA OSOBA SPRIJEČI U VRŠENJU SLUŽBENE RADNJE SILOM ILI PRIJETNJOM DA ĆE SE IZRAVNO UPOTRIJEBITI TAKVA SILA, ONDA OKOLNOSTI DA JE OPTUŽENI NAKON ŠTO SU OVLAŠTENE SLUŽBENE OSOBE DOŠLE DA LIŠE SLOBODE NJEGOVOG OCA H.A., STAO ISPRED NJIH I REKAO IM DA ĆE U KUĆU MOĆI UĆI SAMO PREKO NJEGA MRTVOG, NAKON ČEGA SU GA TE SLUŽBENE OSOBE UHVATILE ZA RUKE I ODMAKLE TE UŠLE U KUĆU GDJE SE NALAZIO H.A., ONDA S OBZIROM NA TAKVO UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE NEMA DOKAZA DA JE OPTUŽENI PREDUZIMAO AKTIVNE

DJELATNOSTI KOJE PODRAZUMIJEVAJU SILU ILI PRIJETNJU DA ĆE SE IZRAVNO UPOTRIJEBITI SILA, USMJERENA NA SPREČAVANJE VRŠENJA SLUŽBENE RADNJE – HAPŠENJE H.A., PA JE PRVOSTEPENI SUD PRAVILNO POSTUPIO KADA GA JE OSLOBODIO OD OPTUŽBE DA JE UČINIO NAVEDENO KRIVIČNO DJELO.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Kž-08-000364 od 15.10.2008. godine).

13.

Zakovitost radnje prepoznavanja

Član 312. stav 1. tačka i) Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

POŠTO ODREDBA ČLANA 99. STAV 3. ZKP FBIH RADNJU PREPOZNAVANJA OSOBA TRETIRA KAO DIO RADNJE DOKAZIVANJA – SASLUŠANJA SVJEDOKA I S OBZIROM DA NE PROPISUJE OBAVEZNO OBAVJEŠTAVANJE BRANITELJA OSUMNJIČENOG O RADNJI SASLUŠANJA SVJEDOKA, KAO I DA PREMA ČLANU 234. ISTOG ZAKONA OVLAŠTENE SLUŽBENE OSOBE PRILIKOM UZIMANJA IZJAVA I PRIKUPLJANJA DRUGIH DOKAZA MOGU OSOBE SASLUŠAVATI I KAO SVJEDOKE, TE DA IM ZA TU RADNJU NIJE POTREBNA NAREDBA TUŽITELJA, ONDA ZAPISNICI O PREPOZNAVANJU OSOBA NE PREDSTAVLJAJU NEZAKONITE DOKAZE I DOSLJEDNO TOME NE STOJE ŽALBENI PRIGOVORI DA JE UČINJENA BITNA POVREDA ODREDBA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA I) ZKP FBIH ZBOG TOGA ŠTO ZA TAKVU RADNJU OVLAŠTENA SLUŽBENA OSOBA NIJE IMALA NAREDBU I O TOJ RADNJI NIJE OBAVIJESTILA BRANITELJA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Kž-08-000372 od 15.10.2008. godine).

14.

Nepostojanje razloga

Član 312.stav 1. tačka k) Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

AKO PRVOSTEPENI SUD U OBRAZLOŽENJU RJEŠENJA O PRODUŽENJU PRITVORA SAMO KONSTATUJE POSTOJANJE OSNOVANE SUMNJE DA JE OSUMNJIČENI UČINIO KRIVIČNO DJELO ZBOG KOJEG SE PROTIV NJEGA VODI ISTRAGA, BEZ IZNOŠENJA DOKAZA I RAZLOGA IZ KOJIH TO PROIZILAZI, RADI ČEGA DRUGOSTEPENI SUD NIJE NI BIO U PRILICI DA ISPITA OSNOVANOST ŽALBENIH NAVODA OSUMNJIČENOG U POGLEDU POSTOJANJA OVOG OPĆEG UVJETA ZA PRITVOR, ONDA JE UČINJENA

BITNA POVREDA ODREDABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312.STAV 1. TAČKA K) ZKP FBiH.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Kž-08-000524 od 27.11.2008. godine)

15.

Uvod prvostepene presude

Član 312.stav 1. tačka k) Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

PRVOSTEPENA PRESUDA NIJE NERAZUMLJIVA A NITI JE UČINJENA BITNA POVREDA ODREDABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA K) ZKP FBiH, ZBOG TOGA ŠTO U NJENOM UVODU NISU NAVEDENE ZAKONSKE ODREDBE NA OSNOVU KOJIH JE VOĐEN KRIVIČNI POSTUPAK I DONESENA TAKVA PRESUDA, A OVO NE SAMO IZ RAZLOGA ŠTO U ODREDBI ČLANA 305. STAV 2. ISTOG ZAKONA KOJA PROPISUJE ŠTA UVOD PRESUDE TREBA DA SADRŽI NIJE PROPISANA TAKVA OBAVEZA, VEĆ I RADI TOGA ŠTO SE NAVEDENA BITNA POVREDA NE MOŽE ODNOSITI NA UVOD PRESUDE, VEĆ SAMO NA NJENA DRUGA DVA OBAVEZNA DIJELA TJ. IZREKU I OBRAZLOŽENJE.

Iz obrazloženja:

Prema odredbi člana 305. stav 2. ZKP FBiH uvod prvostepene presude sadrži: naznačenje da se presuda izriče u ime Federacije Bosne i Hercegovine, naziv suda, ime i prezime predsjednika i članova vijeća i zapisničara, zatim ime i prezime optuženog, krivično djelo za koje je optužen i da li je bio prisutan na glavnom pretresu, dan glavnog pretresa i da li je glavni pretres bio javan, ime i prezime tužitelja, branitelja, zakonskog zastupnika i punomoćnika koji su bili prisutni na glavnom pretresu i dan objavljivanja izrečene presude. Iz tako citirane zakonske odredbe ne proizlazi, da uvod presude mora sadržavati kako odredbu na osnovu koje je vođen prvostepeni krivični postupak, tako ni odredbu na temelju kojeg je donesena takva presuda. Dosljedno tome, nisu prihvatljiva žalbena tvrđenja optuženih S. K. i H. R. da je nižestepeni sud pogriješio kada se u uvodu presude nije pozvao na takvu zakonske odredbe.

I ne samo to, optuženi S. K. i H. R. u žalbi zastupaju pogrešno shvatanje, da je u tom pogledu pobijana presuda nerazumljiva i da je prvostepeni sud učinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH. Ovo ne samo zbog toga, što njihovi žalbeni navodi polaze od nepostojećih zakonskih obaveza nižestepenog suda da se u uvodu pobijane presude morao pozvati na zakonske odredbe na koje ukazuje, već i radi toga jer se naprijed pomenuta bitna povreda odredaba krivičnog postupka ne može odnositi na uvod presude, već samo na njena druga dva obavezna dijela, tj. izreku i obrazloženje. Stoga se njihova žalba i u ovom pravcu ukazuje kao neosnovana.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Kž-07-000484 od 18.09. 2008. godine)

16.

Nerazumljivost i kontradiktornost obrazloženja presude

Član 312.stav 1. tačka k) Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

NERAZUMLJIVOST OBRAZLOŽENJA PRESUDE I NJEGOVA EVENTUALNA KONTRADIKTORNOST NE MOŽE PREDSTAVLJATI BITNU POVREDU ODREDAVA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA K) ZKP FBIH.

Iz obrazloženja:

Pobijajući prvostepenu presudu zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, branitelj optužene u žalbi ističe da je prvostepeni sud učinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBIH time što je obrazloženje presude nerazumljivo i na momente potpuno kontradiktorno, te što je ono u potpunoj suprotnosti sa izrekom presude.

Međutim, prema odredbi člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBIH, bitna povreda odredaba krivičnog postupka postoji ako je izreka presude nerazumljiva, protivrječna sama sebi ili razlozima presude ili ako presuda uopće ne sadrži razloge ili u njoj nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama, pa eventualna nerazumljivost obrazloženja presude i njegoa eventualna kontradiktornost ne može predstavljati osnov za pobijanje prvostepene presude zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBIH, a žalbeni navod da je izreka pobijane presude protivrječna njenim razlozima je neosnovan jer ovaj sud takvu protivrječnosti nije utvrdio

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Kž-08-000395 od 15.10.2008.godine)

17.

Pravno pravilo zabrane reformatio in peius

Član 322. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

ZBOG PRAVNOG PRAVILA ZABRANE REFORMATIO IN PEIUS, PO KOJEM SE, AKO JE ŽALBA IZJAVLJENA SAMO U KORIST OPTUŽENOG PRESUDA NE MOŽE IZMJENITI NA NJEGOVU ŠTETU, NAKON UVAŽENJA ŽALBE BRANITELJA I UKIDANJA PRVOSTEPENE PRESUDE NA PRETRESU PRED DRUGOSTEPENIM SUDOM TUŽITELJ NE MOŽE NA ŠTETU OPTUŽENOG VRŠITI IZMJENE ČINJENIČNOG OPISA DJELA UNOŠENJEM ČINJENICA I

OKOLNOSTI, KOJE SU NEDOSTAJALE I ODOSE SE NA OBJEKTIVNU STRANU KRIVIČNOG DJELA (RADNJU, POSLJEDICU I UZROČNU VEZU) I BEZ KOJIH DJELO ZA KOJE SE OPTUŽENI TERETI PO ZAKONU NIJE KRIVIČNO DJELO.

Iz obrazloženja:

Sve defekte izmijenjene optužbe pred nižestepenim sudom, nije više bilo moguće otkloniti na pretresu pred apelacionim vijećem ovog suda. Ovo zbog toga, jer je presuda prvostepenog suda ukinuta izjavljenom žalbom samo u korist optuženog. To je imalo za posljedicu da se na pretresu pred ovim sudom nisu mogle vršiti nove izmjene optužbe u cilju saniranja njenih ozbiljnih nedostataka.

Naime, nakon ukidanja pobijane presude nižestepenog suda tužitelj može prema odredbama člana 332. stav 1. u vezi sa članom 290. ZKP FBiH vršiti izmjenu optužbe. Međutim, u situaciji kada je podnesena žalba samo u korist optuženog onda nakon njenog uvažavanja i ukidanja presude dolazi do primjene pravila o zabrani preinačenja na gore (zabrana reformatio in peius) predviđene u članu 322.istog zakona. Prema tom pravilu, tužitelj bi mogao izmijeniti optužnicu samo utoliko (zapravo da ovaj sud na pretresu može usvojiti takve izmjene) ukoliko one nisu na štetu optuženog u odnosu na činjenični opis djela iz ukinute prvostepene presude. Pošto bi u konkretnom slučaju potrebne izmjene bile u suprotnom smjeru odnosno svodile se na izmjenu optužbe na štetu optuženog i pored uspjele žalbe njegovog branitelja, onda je jasno da ih ovaj sud iz tih razloga nije prihvatio.

Kako prema izloženom tužitelj u činjeničnom opisu djela izmijenjene optužbe na glavnom pretresu pred prvostepenim sudom nije iznio elemente koji određuju objektivnu stranu krivičnog djela (radnju, posljedicu i uzročnu vezu), onda isti ne sadrži bitna obilježja krivičnog djela za koje se optuženi tereti ili jednostavnije navedeno djelo za koje se optužuje po zakonu nije krivično djelo.

Posljedično tome, valjalo je na osnovu člana 299. tačka a) ZKP FBiH optuženog osloboditi od optužbe.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Kžk-08-000005 od 16.05.2008. godine)

18.

Nedopuštena dopuna žalbe

Član 326. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

KAKO U SMISLU ČLANA 321. ZKP FBiH VIJEĆE APELACIONOG ODJELJENJA ISPITUJE PRESUDU U ONOM DIJELU U KOME SE POBIJA ŽALBOM, ONDA IZLAGANJE BRANITELJA NA SJEDNICI VIJEĆA U DIJELU KOJI SE ODNOSI NA NOVE ČINJENICE I DOKAZE, KAO I NOVE PRIGOVORE PRAVNE PRIRODE

PREDSTAVLJA DOPUNU ŽALBE VAN ŽALBENOG ROKA, KOJA SE NE MOŽE UZETI U RAZMATRANJE.

Iz obrazloženja:

Prije ocjene žalbenih prigovora optuženog i njegovog ranijeg branitelja valja ukazati, da je prema pravilima našeg krivičnog postupka nakon donošenja pobijane presude mogla doći do punog izražaja samo dispoziciona maksima odnosno dispozicija volje stranaka i ranijeg branitelja u pogledu sadržaja njihovih žalbi. To znači, da je ispitivanje prvostepene presude bilo ovisno od obima i pravca njenog pobijanja u žalbama stranaka i ranijeg branitelja. Da je to zaista tako, jasno proizilazi iz odredbe člana 321. ZKP FBiH, koja se odnosi na granice ispitivanja presude, a u kojoj je propisano, da nakon podnesenih žalbi stranaka i ranijeg branitelja drugostepeni sud može ispitivati presudu nižestepenog suda samo u onom dijelu u kojem se ona pobija njihovim žalbama. Iz svega izloženog jasno se može zaključiti, da je u našem krivičnom postupku usvojen sistem stroge vezanosti drugostepenog suda za obim i pravac pobijanja prvostepene presude. Nasuprot takvom shvatanju ovog suda, novi branitelj optuženog je prilikom svoga izlaganja žalbi na sjednici vijeća iznosio nove činjenice i dokaze, kao i određene prigovore pravne prirode, mada oni nisu sadržani u podnesenim žalbama optuženog i njegovog ranijeg branitelja, a koje jedino mogu biti predmet razmatranja u žalbenom postupku pred ovim sudom. Radi toga je ovaj sud ispitivao pobijanu presudu samo u onom dijelu u kojem se ona pobija žalbama optuženog i njegovog ranijeg branitelja (isto se odnosi i na žalbu tužitelja), a ne i izvan toga u smislu onih navoda novog branitelja na sjednici vijeća koji faktički predstavljaju dopunu tih žalbi van žalbenog roka.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Kž-08-000148 od 05.06.2008. godine).

19.

Nedopuštenost ponavljanje krivičnog postupka zbog povrede krivičnog zakona

Član 347.stav 1. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

PONAVLJANJE KRIVIČNOG POSTUPKA KAO IZVANREDNI PRAVNI LIJEK, TEMELJI SE NA OSNOVAMA U OBLASTI ČINJENICA, PA GA NIJE MOGUĆE USPJEŠNO PODNIJETI ZBOG POVREDE KRIVIČNOG ZAKONA. RADI TOGA JE PRVOSTEPENI SUD PRAVILNO POSTUPIO KADA JE NA OSNOVU ČLANA 347. STAV 1. ZKP FBiH ZAHTJEV OSUĐENOG ZA PONAVLJANJE KRIVIČNOG POSTUPKA, KOJIM SE NASTOJI DOVESTI U PITANJE PRAVILNOST PRIMJENE KRIVIČNOG ZAKONA U PRAVOMOĆNOJ PRESUDI ODBACIO KAO NEDOPUŠTEN.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 070-0-Kž-08-000146 od 08.07.2008. godine).

GRADANSKO PRAVO

STVARNO PRAVO

1.

Član 1. stav 2. i član 8. stav 1. u vezi sa članom 80. Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta

PO ODREDBAMA ZAKONA O NACIONALIZACIJI NAJAMNIH ZGRADA I GRAĐEVINSKOG ZEMLJIŠTA PRAVO VLASNIŠTVA NA GRAĐEVINSKOM ZEMLJIŠTU PRESTALO JE DANOM STUPANJA NA SNAGU TOG ZAKONA, A UPIS DRUŠTVENOG VLASNIŠTVA ODNOSNO POSJEDA U ZEMLJIŠNU KNJIGU I KATASTAR NEKRETNINA IMAO JE SAMO DEKLARATORAN KARAKTER. RJEŠENJEM NADLEŽNOG ORGANA DONESENIM U POSTUPKU ODREĐENOM ZAKONOM I PROPISIMA DONESENIM NA OSNOVU NJEGA, UTVRĐIVANO JE KOJI SU OBJEKTI I ZEMLJIŠTA NACIONALIZOVANI TIM ZAKONOM.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: 070-0-Rev-07-001208 od 21.10.2008. godine)

2.

Član 28. stav 1. i 4. Zakona o vlasničko-pravnim odnosima

U SLUČAJU GRAĐENJA OD STRANE GRADITELJA-SUVLASNIKA NA SUVLASNIČKOM ZEMLJIŠTU, BEZ PRAVNE OSNOVE, VALJA NA ODGOVARAJUĆI NAČIN PRIMIJENITI ODREDBE ČLANA 27. DO 30. ZAKONA O VLASNIČKO-PRAVNIM ODNOSIMA, S TIM DA BI ZAHTJEV ZA RUŠENJE GRAĐEVINSKOG OBJEKTA SAMO IZUZETNO MOGAO BITI OSNOVAN AKO ZA TO POSTOJE OPRAVDANI INTERESI OSTALIH SUVLASNIKA.

Iz obrazloženja:

Uvažavajući žalbu tuženog drugostepeni sud je preinačio prvostepenu presudu i odbio tužbeni zahtjev, iznoseći pravni stav da se o pravu svojine zgrade izgrađene na suvlasničkom zemljištu ne sudi po zakonskim odredbama o sticanju svojine građenjem na tuđem zemljištu. Drugostepeni sud, naime, smatra da odredba člana 28. Zakona o vlasničko-pravnim odnosima daje samo vlasniku zemljišta pravo da traži da mu pripadne pravo vlasništva na građevinski objekat, pa kako tužiteljica nije isključivi vlasnik zemljišta na kojem je tuženi sagradio građevinu, već suvlasnik, to joj i ne pripada pravo da temeljem navedene zakonske odredbe zahtijeva pravo suvlasništva na spornoj porodičnoj kući.

Osnovano revidentica ukazuje da se drugostepena presuda zasniva na pogrešnoj primjeni materijalnog prava.

Tačno je da je jedna od pretpostavki sticanja prava vlasništva građenjem na tuđem zemljištu i ta da na zemljištu na kojem se gradi mora postojati pravo vlasništva, ali taj zahtjev treba shvatiti u smislu da zemljište mora biti u građanskom vlasništvu.

Sadržaj suvlasnikovih ovlaštenja odgovara sadržaju vlasnikovih ovlaštenja (član 2. i 3. Zakona o vlasničko-pravnim odnosima – u daljem tekstu ZVPO), ali uz ograničenja koja izviru iz činjenice da pravo suvlasništva imaju i ostali suvlasnici (član 15. ZVPO). Zbog toga suvlasniku ne pripada pravo graditi porodičnu stambenu zgradu na nepodijeljenom zemljištu bez odobrenja drugog suvlasnika, jer takav zahvat premašuje granice redovnog upravljanja zajedničkom stvari (član 17. ZVPO).

Protivno rezonovanju drugostepenog suda, naša sudska praksa je zauzela stav da u slučaju građenja graditelja – suvlasnika na suvlasničkom zemljištu, bez pravne osnove, valja na odgovarajući način primijeniti odredbe člana 27. – 30. ZVPO, uz korekciju koja se tiče zahtjeva za rušenje građevinskog objekta, izražavajući stav da bi takav zahtjev samo izuzetno mogao biti osnovan ako za to postoje opravdani interesi suvlasnika.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: 070-0-Rev-07-001198 od 23.09.2008. godine)

3.

Član 29. Zakona o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima

Zakon o osnovama vlasničkih odnosa

Zakon o vlasničko-pravnim odnosima

MOGUĆNOST STICANJA PRAVA VLASNIŠTVA DOSJELOŠĆU I NA NEKRETNINAMA U DRŽAVNOJ SVOJINI NASTALA JE STUPANJEM NA SNAGU ZAKONA O OSNOVAMA VLASNIČKIH ODNOSA, A DOSJELOST POČINJE TEĆI OD STUPANJA NA SNAGU TOG ZAKONA 10.10.1995. GODINE.

Iz obrazloženja:

Utvrđeno je da je tužitelj predmetne nekretnine, šumarsku kuću, dobio na korištenje 1958.godine kao zaposlenik, šumar prednika tuženog, da je kuću koristio za stanovanje neprekidno do 1995.godine kada ju je zbog ratnih događanja napustio, kao i da su nekretnine u zemljišnim knjigama upisane kao državna svojina.

Zakonom o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima („Službeni list RBiH“, broj: 2/92 i 13/94), odredbom člana 29. propisana je zabrana sticanja dosjelošću stvari u društvenoj svojini. Navedeni zakon stavljen je van snage donošenjem Zakonama o osnovama vlasničkih odnosa („Službeni list RBiH“, broj: 37/95-stupio na snagu 10.10.1995.godine). Zakon o osnovama vlasničkih odnosa, pa tako ni važeći Zakon o vlasničko-pravnim odnosima ne sadrže više odredbe o zabrani sticanja vlasništva dosjelošću na stvari u društvenoj odnosno državnoj svojini.

Dakle, mogućnost sticanja prava vlasništva dosjelošću i na nepokretnosti u državnoj svojini nastupila je tek stupanjem na snagu odredbi Zakona o osnovama vlasničkih odnosa pa se vrijeme za dosjelost na takvoj nekretnini računa tek od stupanja na snagu tog zakona tj. od 10.10.1995.godine pa ubuduće.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: 070-0-Rev-07-000984 od 21.10.2008.godine)

4.

Član 42. Zakona o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima

SMATRAJUĆI DA JE SAMO STATUS VLASNIKA JEDINI RELEVANTAN OSNOV I USLOV DA BI TUŽITELJ MOGAO OSNOVANO ZAHTIJEVATI NAKNADU MATERIJALNE ŠTETE, NIŽESTEPENI SUDOVI SU SUVIŠE USKO I RESTRIKTIVNO TUMAČILI ODREDBU ČLANA 42. ZAKONA O OSNOVNIM SVOJINSKO-PRAVNIM ODNOSIMA U VEZI SA ČLANOM 1. PROTOKOLA BROJ 1 UZ EVROPSKU KONVENCIJU O ZAŠTITI LJUDSKIH PRAVA I OSNOVNIH SLOBODA, BUDUĆI DA JE POJAM IMOVINE MNOGO ŠIRI I PODRAZUMIJEVA I ZAŠTITU POSJEDA (POSJEDNIKA).

Iz obrazloženja:

U ovoj parnici tužitelj, tvrdeći da je u toku i nakon izgradnje lokalnog puta Vir – Zagorje došlo do oštećenja njegovih nekretnina, traži od prvotuzene i trećetuženog, kao investitora i izvođača navedene gradnje, da mu solidarno naknade materijalnu štetu zbog oštećenja zemljišta i potpornih zidova te izgubljene dobiti zbog nemogućnosti poljoprivrednog iskorištavanja nekretnina bliže navedenih u izreci prvostepene presude.

Odluku o odbijanju tužbenog zahtjeva prvostepeni sud je zasnovao na odredbi člana 42. Zakona o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima ("Službeni list SFRJ", broj: 6/80), smatrajući da tužitelj nema pravo na naknadu štete jer nije dokazao da je vlasnik predmetnih nekretnina, te da stoga isti nije aktivno legitimisan da u parnici potražuje naknadu štete nastalu na tim nekretninama. Stvarnu osnovu za navedeni zaključak prvostepeni sud je našao u nalazu i mišljenju vještaka geometra na osnovu kojeg je utvrdio da su samo parcele k.č. br. 2905 i 2908 upisane kao posjed tužitelja, a da se kao katastarski posjednici preostalih parcela, povodom kojih tužitelj potražuje naknadu štete, vode treća lica. Stoga je prvostepeni sud zaključio da se tužitelj, bez obzira što je evidentiran kao katastarski posjednik dvije parcele, ne može smatrati vlasnikom predmetnih parcela, budući da katastarske evidencije ne služe za evidenciju stvarnih prava, a da tužitelj nije pružio dokaze da je upisan kao njihov zemljišno-knjižni vlasnik. Drugostepeni sud je prihvatio iznesene razloge prvostepenog suda i prvostepenu presudu potvrdio kao pravilnu i zakonitu.

Osnovano revident ukazuje da je drugostepena presuda zahvaćena povredom odredaba parničnog postupka iz člana 231 u vezi sa članom 209 Zakona o parničnom postupku ("Službene novine F BiH", broj: 53/03, 73/05 i 19/06 – u daljem tekstu ZPP),

jer drugostepeni sud u obrazloženju svoje presude nije ocijenio njegove žalbene navode koji su od odlučnog značaja.

Tužitelj je, naime, u svojoj žalbi naveo da on predmetne nekretnine drži u faktičkom i savjesnom posjedu duže od 20 godina i da je po osnovu dosjelog postao njihov vlasnik, pa da je stoga drugostepeni sud pogrešno zaključio da on nije aktivno legitimisan da zahtjeva naknadu štete povodom oštećenja tih nekretnina. Drugostepeni sud uopšte nije dao odgovor na navedeni žalbeni navod, iako je taj navod vezan za pravno pitanje koje je od suštinske važnosti za ishod spora, pa je pogrešna primjena odredbe člana 231 ZPP-a od strane drugostepenog suda bila od uticaja na donošenje zakonite i pravilne presude.

Naime, ovaj sud ocjenjuje da su nižestepeni sudovi pogrešno primjenili materijalno pravo jer su preusko tumačili odredbu člana 42 Zakona o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima u vezi sa članovima 154 i 155 Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ" broj 29/78, 39/85 i 57/89, te "Službeni list R BiH" broj: 2/92, 13/93 i 13/94).

Pojam "imovina", kojeg ima u vidu i štiti odredba člana 1 Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, ne treba tumačiti na restriktivan način, nego ga treba shvatiti tako da ima autonomno značenje, pa je nekada dovoljno dokazati da postoji utvrđen ekonomski interes kako bi se utvrdilo da je riječ o pravu iz navedenog člana.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: 070-0-Rev-07-000138 od 22.05.2008. godine)

5.

Član 49. u vezi sa članom 9. Zakona o vlasničko-pravnim odnosima

ZA PRAVILNU PRIMJENU MATERIJALNOG PRAVA U POGLEDU ZAHTJEVA ZA STVARNO-PRAVNU ZAŠTITU OD ŠTETNIH IMISIJA (BUKA, TEMPERATURA, DIM I NEPRIJATNI MIRISI) NIJE ODLUČNO DA LI EMITENT ŠTETNIH IMISIJA POSJEDUJE ODOBRENJE ZA RAD IZDATO OD STRANE NADLEŽNOG ORGANA, VEĆ DA LI JE ISTI UDOVOLJIO OBAVEZAMA KOJE ZA NJEGA PROIZILAZE IZ ODREDBE ČLANA 9. STAV 1. ZAKONA O VLASNIČKO-PRAVNIM ODNOSIMA, ODNOSNO DA LI SE RADI O IMISIJAMA KOJE PRELAZE MJERU KOJA JE UOBIČAJENA S OBZIROM NA PRIRODU I NAMJENU NEPOKRETNOSTI I NA MJESNE PRILIKE, ILI KOJIMA SE PROUZROKUJE ZNATNIJA ŠTETA.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: 070-0-Rev-07-000798 od 09.09.2008. godine)

OBLIGACIONO PRAVO – OPĆI DIO

6.

Član 154. stav 1. i 3., 172. i 180. Zakona o obligacionim odnosima

Član 28. Zakona o napuštenim nekretninama u svojini građana

Član 17. d) Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim nekretninama u svojini građana

Član 1. i 2. Zakona o utvrđivanju ratne štete

Član 308. Zakona o državnoj upravi

NE POSTOJI PRAVNI OSNOV PO KOME BI OPĆINA ODGOVARALA ZA ŠTETU NA NEPOKRETNJOJ IMOVINI NEKOG LICA NASTALU PLJAČKOM I PALJENJEM OD STRANE NEPOZNATIH UČINILACA ZA VRIJEME RATA, A I KASNIJE, AKO OPĆINA TU NEKRETNINU NIJE STAVILA POD SVOJU UPRAVU.

Iz obrazloženja:

Tužitelj tužbu podnosi protiv Općine S. navodeći da je njegova kuća 1993. godine opljačkana i spaljena od strane nepoznatih lica, a u reviziji kaže da se to desilo kasnije, u periodu od 1993. do 2003. godine.

U nižestepenom postupku nije utvrđivano kad je tačno nastala šteta na tužiočevoj imovini niti koja nepoznata lica su to učinila. Sudovi tužbeni zahtjev odbijaju smatrajući da tužena nije dužna naknaditi ovu štetu, jer da ne postoji pravni osnov za to-nijednim pozitivnim propisom nije regulisano da bi štetu, kakva je nastala tužitelju, bila dužna naknaditi općina. Takvo mišljenje dijeli i ovaj sud.

Pod definicijom ratne štete prema odredbama člana 1. i 2. Zakona o utvrđivanju ratne štete („Službeni list RBiH“, broj: 6/92, 24/92 i 13/94) ratnom štetom smatra se šteta učinjena od neprijatelja, ilegalnih skupina, legalnih tijela Republike kao i saveznika navedenih skupina i tijela ukoliko je posredno ili neposredno nastala u periodu od 30.05.1991. godine do prestanka neprijateljstava i ratnih operacija. Ratno stanje u Bosni i Hercegovini prestalo je 22.12.1995. godine, a neposredna ratna opasnost 23.12.1996. godine.

Tužena za konkretnu štetu ne može odgovarati po općim propisima o naknadi štete tj. po odredbama Zakona o obligacionim odnosima (ZOO) po principu subjektivne odgovornosti (član 154. stav 1. ZOO), jer je nesporno da su štetu počinila treća nepoznata lica. Za nastalu štetu ne može odgovarati ni po principu objektivne odgovornosti (član 154. stav 3. i 172. ZOO), odnosno po odredbama člana 308. tada važećeg Zakona o državnoj upravi („Službeni list RBiH“, broj:26/93), tj. za nezakonit ili nepravilan rad svojih organa uprave, jer njeni organi niti su mogli, a ni bili dužni spriječiti ovakvu štetu, bez obzira da li se ona smatra ratnom štetom ili pak štetom nastalom nakon prestanka ratne opasnosti, a zbog nacionalne netrpeljivosti u tom kraju i u to vrijeme.

Sve kada bi se prihvatilo da je šteta na imovini tužitelja nastala nakon završetka ratnih dejstava i da se radilo o aktu nasilja i terora koji bi se mogao podvesti pod elemente krivičnog djela terorizma iz člana 146. tada važećeg Krivičnog zakona, po odredbama člana 180. ZOO za štetu na imovini tužitelja ne bi bila odgovorna općina, već

država, odnosno Federacija čiji organi su po važećim propisima bili dužni da spriječe takvu štetu.. No, u ovom predmetu nisu tužene ni država ni Federacija.

Općina za nastalu štetu ne odgovara ni po odredbama člana 28. ranijeg Zakona o privremeno napuštenim nekretninama u svojini građana („Službene novine RBiH“, broj: 11/93), jer tužitelj ne tvrdi, da je Općina S. njegove nekretnine bilo kad stavila pod svoju upravu. Sem toga, primjena tog zakona prestala je dana 04.04.1998. godine kad je stupio na snagu Zakon o prestanku primjene Zakona o privremeno napuštenim nekretninama u svojini građana („Službene novine FBiH“, broj: 11/98 do 15/02), a prema odredbama člana 3. tog zakona samo nekretnine koje su proglašene napuštenim i stavljene pod upravu općine po zakonu iz 1993.godine, ostale su pod njenom upravom i samo za štetu na tim nekretninama općina bi odgovarala po odredbi člana 17.d. stav 3. važećeg Zakona o prestanku primjene Zakona o privremeno napuštenim nekretninama u svojini građana.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: 53 0 Ps 001409 07 Rev od 2.9.2008.godine)

7.

Član 156. Zakona o obligacionim odnosima

OŠTEĆENA LICA MOGU TRAŽITI I NAKNADU NEIMOVINSKE ŠTETE ZBOG ŠTETNIH IMISIJA U VIDU BUKE I PRAŠINE.

Iz obrazloženja:

Tužitelji solidarnu naknadu neimovinske štete od Fabrike cementa d.d. „L.“ i JP EP BiH traže zbog psihičkih smetnji prouzrokovanih neuobičajenom bukom i prašinom koju proizvode kamioni prvotuzene prevozeći šljaku sa odlagališta drugotuzene makadamskim putem pored kuća tužitelja.

Prvostepeni sud u cjelosti poklanja vjeru vještaku ekologu da se kuće tužitelja nalaze u području koje je zbog blizine drugotuzene i njenog odlagališta šljake vrlo zagađeno. Zagađenje zraka, vode i zemljišta veće je od uobičajenog, a buka i prašina koju stvaraju kamioni prvotuzene prevozeći šljaku prelaze uobičajene granice. Mjere koje prvotuzena preduzima kvašenjem dijela puta kojim vrši prevoz šljake sa odlagališta drugotuzene nisu dovoljne da se okolina zaštiti od prekomjerne prašine, a buka koju stvaraju njeni kamioni, teži od dozvoljenih 6 tona nosivosti, veća je od uobičajene.

Na osnovu saslušanja vještaka neuropsijatra prvostepeni sud utvrđuje da ovakva djelatnost tuženih kod tužitelja prouzrokuje simptome povišene fizičke napetosti, anksiozno-depresivni poremećaj prilagodbe, frustracionu intoleranciju te slabu kontrolu impulsa i afekata.

Na osnovu ovako utvrđenog činjeničnog stanja prvostepeni sud prvotuzene obavezuje da tužitelja solidarno isplate naknadu nematerijalne štete u iznosima od po 3.000,00 KM.

Drugostepeni sud ovu presudu preinačava te tužitelje odbija sa zahtjevom za isplatu ovih naknada sa obrazloženjem da naknada ovakve neimovinske štete nije predviđena odredbama člana 200. ZOO niti nekim drugim odredbama materijalnog prava.

Tačno je da odredbama člana 200. ZOO nije predviđena naknada za ovakvu vrstu neimovinske štete. Međutim, nije tačno da se naknada ove štete ne može tražiti ni po jednoj drugoj odredbi materijalnog prava. Po mišljenju ovog suda naknada ovakve štete može se tražiti po odredbama člana 156. ZOO koji u stavu 1. propisuje da svako može zahtjevati od drugoga da ukloni izvor opasnosti od kojega prijeti znatnija šteta njemu ili neodređenom broju lica, kao i da se uzdrži od djelatnosti od koje proizilazi uznemiravanje ili opasnost štete, ako se nastanak uznemiravanja ili štete ne može spriječiti odgovarajućim mjerama. U stavu 3. pomenutog člana propisano je da ako šteta nastane u obavljanju opšte korisne djelatnosti za koju je dobijena dozvola nadležnog organa, može se zahtjevati samo naknada štete koja prelazi normalne granice.

Iz ovakve formulacije zakona slijedi da se ove odredbe ne odnose samo na naknadu materijalne štete već se mogu primjeniti i kod naknade nematerijalne štete, a iz dokaza provedenih u nižestepenom postupku, nesumnjivo slijedi da tužitelji trpe takvu štetu. Ovo bez obzira što smetnje koje imaju ne dovode do umanjavanja njihove opšte životne i radne sposobnosti, a zbog kog razloga ih drugostepeni sud odbija sa dijelom tužbenog zahtjeva.

Tužitelji u ovoj parnici ne traže uklanjanje izvora štetnih imisija kako to predviđaju odredbe člana 156. stav 1. ZOO kao i odredbe člana 5. i 9. Zakona o vlasničko-pravnim odnosima, već traže samo novčanu naknadu pošto ove imisije prelaze uobičajene normalne granice i uznemiravaju ih u mjeri većoj od one koju su dužni prihvatiti življenjem u takvoj sredini i stvaraju im poremećaje zdravstvenog stanja koje je opisao vještak neuropsihijatar.

Zbog navedenog i ovaj sud smatra da tužiteljima za prekomjerno uznemiravanje, neprijatnosti i štetu u vidu psihičkih poremećaja koju trpe i koju će trpjeti i u budućnosti pripada novčana naknada u iznosima koje je utvrdio prvostepeni sud.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: 070-0-Rev-07-000909 od 25.08.2008.godine)

8.

Član 210. Zakona o obligacionim odnosima

POVRAT NOVČANE ISPLATE IZVRŠENE NEPOSREDNO NA OSNOVU ODLUKE O POSEBNOJ PRISTOJBI ZA FINANSIRANJE KOMUNALNE INFRASTRUKTURE I SPORTA (BEZ DONOŠENJA POJEDINAČNOG RJEŠENJA O OBAVEZI PLAĆANJA), DONESENOJ OD STRANE OPĆINE, KOJA JE ODLUKOM USTAVNOG SUDA F BiH UTVRĐENA NEUSTAVNOM, MOŽE SE TRAŽITI U PARNIČNOM POSTUPKU OSNOVOM ODREDBI ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA KOJE REGULIŠTU STICANJE BEZ OSNOVA

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: 070-0-Rev-07-000767 od 04.09.2008. godine)

9.

Član 318. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

ODREDBA ČLANA 318. STAV 1. ZOO-A KAO ODLUČNI KRITERIJ ZA PITANJE ISPUNJENJA NOVČANE OBAVEZE UZIMA U OBZIR SAMO ČINJENICU GDJE SE VODI RAČUN POVJERIOCA.

ZA PRAVILNU PRIMJENU NAVEDENE ODREDBE ODLUČNA JE SAMO ČINJENICA DA LI JE TUŽITELJ, KAO POVJERILAC, U VRIJEME SPORNE NOVČANE TRANSAKCIJE IMAO OTVOREN RAČUN KOD BANKE KOJOJ JE STIGLA NOVČANA DOZNAKA DUŽNIKA U KORIST POVJERIOCA.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: 070-0-Rev-07-000808 od 09.09.2008. godine)

10.

Član 374. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

ROK ZASTARJELOSTI OD TRI GODINE ODNOSI SE NA MEĐUSOBNA POTRAŽIVANJA SVIH PRAVNIH LICA KOJA PROIZLAZE IZ UGOVORA O PROMETU ROBE I USLUGA, BEZ OBZIRA NA STRUKTURU KAPITALA.

ODREDNICU „MEĐUSOBNA POTRAŽIVANJA DRUŠTVENO PRAVNIH LICA“ IZ ČLANA 374. STAV 1. ZOO-A TREBA TUMAČITI I PRIMJENJIVATI KAO ODREDNICU „MEĐUSOBNA POTRAŽIVANJA PRAVNIH LICA“.

Iz obrazloženja:

Osnovani su revizijski prigovori da se odredba člana 374. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima (ZOO) o roku zastarjelosti od tri godine za potraživanja iz ugovora o prometu robe i usluga ne može više odnositi samo na međusobna potraživanja „društvenih“ (sada državnih) pravnih lica, a ne i na potraživanja pravnih lica u privatnom ili mješovitom vlasništvu.

S obzirom na promjenu vlasničke strukture privrednih društava u procesu podržavljenja i privatizacije društvenih preduzeća rok zastarjelosti propisan u članu 374. stav 1. ZOO samo za društvena pravna lica, dovodi ostale privredne subjekte u neravnopravan i diskriminatorски položaj u prometu robe i usluga.

Zbog toga je naša sudska praksa zauzela stav da se kraći rok zastarjelosti od tri godine iz člana 374. stav 1. ZOO odnosi na međusobna potraživanja svih pravnih lica koja proizilaze iz ugovora o prometu robe i usluga. Isti pravni stav izražen je u Odluci Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj. AP-619/04 od 27.5.2005.godine, a sada i u Odluci Ustavnog suda Federacije BiH broj: U-2/08 od 27.5.2008.godine u kojoj stoji da

odrednicu „međusobna potraživanja društvenih pravnih lica“ treba tumačiti i primjenjivati kao odrednicu „međusobna potraživanja pravnih lica“.

Ovom odlukom izmijenjen je pravni stav građanskog odjeljenja ovog suda izražen u ranijim odlukama objavljenim u Biltenu sudske prakse Vrhovnog suda Federacije BiH broj: 1/97-25 i broj: 2/00-38.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: 070-0-Rev-07-001509 od 16.10.2008.godine i presuda broj: 070-0-Rev-07-000362 od 15.07.2008. godine).

11.

Član 377. Zakona o obligacionim odnosima

UTVRĐENA ČINJENICA DA JE PROTIV ŠTETNIKA SAMO POKRENUT KRIVIČNI POSTUPAK, SAMA PO SEBI, NE DAJE OSNOVA ZA PRAVNI ZAKLJUČAK DA SE RADI O ŠTETI NASTALOJ IZVRŠENJEM KRIVIČNOG DJELA, KAKO TO U RAZLOZIMA SVOJE ODLUKE POGREŠNO REZONUJE DRUGOSTEPENI SUD, PA STOGA NI ZA ZAKLJUČAK DA SE U POGLEDU PITANJA ZASTARJELOSTI ZAHTJEVA ZA NAKNADU ŠTETE IMA PRIMJENITI ODREDBA ČLANA 377. ZOO-A.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: 070-0-Rev-07-000728 od 01.07.2008. godine)

OBLIGACIONO PRAVO – PROUZROKOVANJA ŠTETE

12.

Član 154. stav 1. u vezi sa članom 158. Zakona o obligacionim odnosima

KOD UTVRĐENJA DA JE PRVOTUŽENI, KAO FIZIČKO LICE, IZVRŠIO SJEČU TAČNO OZNAČENIH STABALA NA OSNOVU ODOBRENJA DRUGOTUŽENOG, KAO OVLAŠTENOG JAVNOG PREDUZEĆA ZA GAZDOVANJE ŠUMOM, NA STRANI PRVOTUŽENOG NEMA ODGOVORNOSTI PO OSNOVU KRIVICE ZA PROUZROKOVANU ŠTETU.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj:070-0-Rev-07-000570 od 15.07.2008. godine)

13.

Član 154., 155. i 200. Zakona o obligacionim odnosima u vezi sa članom 437. stav 3. i 439. stav 1 a) Zakona o krivičnom postupku

ŠTETA ZBOG NEOSNOVANOG LIŠENJA SLOBODE UVIJEK POTIČE IZ NEOPRAVDANOG PRITVORA, PA UKOLIKO TUŽITELJ NIJE BIO U PRITVORU TO MU NE PRIPADA NAKNADA ŠTETE PO OSNOVU ODREDBE ČLANA 439. STAV 1. A) ZKP.

Iz obrazloženja:

Odredba člana 439. stav 1.a. ZKP-a propisuje pretpostavke odgovornosti za štetu i prava na naknadu štete zbog neosnovanog lišenja slobode. Pravo na naknadu štete po navedenoj zakonskoj odredbi postiže se ispunjenjem slijedećih kumulativnih uslova: prvo, da je osoba koja zahtijeva naknadu štete bila u pritvoru i drugo, da je pritvor bio neopravdan, pri čemu je pritvor neopravdan ukoliko nije došlo do pokretanja krivičnog postupka ili je postupak obustavljen ili je pravomoćnom presudom osoba oslobođena od optužbe ili je optužba odbijena. Dakle, šteta zbog neosnovanog lišenja slobode uvijek potiče iz neopravdanog pritvora, pa kako u konkretnom slučaju tužitelj nije bio u pritvoru to je drugostepeni sud pravilno zaključio da mu ne pripada naknada štete sa osnova odredbe člana 439. stav 1.a. ZKP-a.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: 070-0-Rev-07-001068 od 08.05.2008. godine)

14.

Član 154., 155., 158., 206., 946. stav 3., 954. stav 3. 957. stav 2. i 959. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima.

UGOVARAČ OSIGURANJA NE MOŽE TRAŽITI OTKUPNU VRIJEDNOST POLICE OSIGURANJA BEZ ZNANJA I PRISTANKA OSIGURANIKA AKO JE ODREĐIVANJE KORISNIKA POSTALO NEOPOZIVO.
PRI TOME JE NEBITNO IZ ČIJIH SREDSTAVA SU PLAĆANE PREMIJE.

Iz obrazloženja:

Iz utvrđenja u nižestepenom postupku slijedi da je prvotučeni (poslodavac i ugovarač osiguranja života tužitelja) samovlasnim zahtjevom od 29.11.1999. godine od drugotučenog (osiguravača) tražio da se kao korisnik osiguranja života, umjesto tužitelja, u police osiguranja upiše on, pa kada je drugotučeni to učinio, dana 30.01.2004. godine otkupio police bez znanja i pristanka tužitelja. Prvotučeni je otkupnu vrijednost polica, u iznosima iz prvostepene presude, primio suprotno odredbama člana 954. stav 3. i člana 959. stav 2. ZOO, jer je određivanje korisnika osiguranja tužitelja postalo neopozivo njihovim ponudama drugotučenom od 28.02.1997. godine. Na ovaj način prvotučeni je, zajedno sa drugotučenim, tužiteljima prouzrokovao materijalnu štetu pa je nižestepenim presudama pravilno obavezan da solidarno sa drugotučenim, primjenom odredaba člana 154. stav 1, 158. i 206. stav 1. ZOO, tužiteljima naknadi nastalu štetu zbog izmakle koristi (član 155. i 189. stav 3. ZOO).

Ne mogu se prihvatiti revizione tvrdnje da je u prvostepenom postupku utvrđeno da premiju osiguranja nisu plaćali tužitelji od svojih zarada, već da je to činio prvotučeni, jer je prvostepeni sud povjerovao izjavama drugotučitelja kao parnične stranke te

svjedoka M.P. i M. L. i utvrdio upravo suprotno, a što je stvar slobodne sudijske ocjene dokaza (član 8. ZPP-a).

Drugostepeni sud je utvrđenje prvostepenog suda prihvatio, a ovaj sud je tako utvrđenim činjeničnim stanjem vezan po odredbi člana 240. stav 2. ZPP-a.

Sem toga, u konkretnom slučaju nebitno je i iz čijih sredstava je plaćana premija, jer je prvotuženi, kao ugovarač osiguranja, ugovor o osiguranju života zaključio u korist tužitelja koji su za to dali pismenu saglasnost (član 946. stav 3. i 957. stav 2. ZOO) pa je odredba o koristi postala neopoziva (član 959. stav 2. ZOO).

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: 070-0-Rev-07-001079 od 11.9.2008. godine)

15.

Član 154. stav 2. i član 174. Zakona o obligacionim odnosima

Član 53. i član 87. Uredbe o kriterijima i normativima raspoređivanja građana i materijalnih sredstava u oružane snage i druge potrebe odbrane

NE RADI SE O RATNOJ ŠTETI UKOLIKO JE TUŽIOČEVA PORODIČNA KUĆA MOBILISANA TOKOM RATA ZA POTREBE ARMIJE R BIH, KOJA JE PORED TE KUĆE ZA VRIJEME RATA I IZVOĐENJA BORBENIH DEJSTAVA POSTAVILA TENK, USLIJED ČIJEG JE DJELOVANJA PORODIČNA KUĆA POSTALA STATIČKI NESTABILNA I FIZIČKI OŠTEĆENA.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: 070-0-Rev-06-000265 od 26.02.2008. godine)

16.

Član 173. i 174. Zakona o obligacionim odnosima

MINA PREDSTAVLJA OPASNU STVAR, PA PROPUST IMAOCA TE STVARI DA UKLONI IZVOR OPASNOSTI NASTANKA ŠTETE KOJA POTIČE OD TE STVARI ČINI ISTOG OBJEKTIVNO ODGOVORNIM ZA NAKNADU ŠTETE.

SMATRA SE DA ŠTETA POTIČE OD OPASNE STVARI, IZUZEV AKO SE DOKAŽE DA TA STVAR NIJE PROUZROKOVALA ŠTETU.

Iz obrazloženja:

Štetni događaj, povodom kojeg je zasnovana predmetna parnica, dogodio se 19.05.1997. godine na taj način što je prvotužitelj u njivi, koja je vlasništvo njegovog oca, nagazio na minsko-eksplozivno sredstvo koje je tokom rata postavljeno od strane pripadnika Armije BiH, a koje nije uklonjeno tokom vojnog razminiranja koje je krajem 1995. godine vršeno od strane pripadnika Armije BiH.

Suprotno pravnom rezonovanju revidenta, i ovaj sud je mišljenja da postoji odgovornost Federacije BiH za štetu od eksplozije mine koja je posljedica propusta u

obavljenom vojnom deminiranju područja na kojem je Armija BiH u toku rata postavila mine.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj:070-0-Rev-07-001228 od 07.10.2008. godine)

17.

Član 173., 174. stav 1. i 177. stav 2. i 3. Zakona o obligacionim odnosima

UZROČNOST KAO PRETPOSTAVKA ODŠTETNE ODGOVORNOSTI NE MORA POSTOJATI SAMO I ISKLJUČIVO KAO NEPOSREDNA VEZA IZMEĐU POSLJEDNJEG UZROKA I ŠTETNE POSLJEDICE, JER JE MOGUĆE DA JE TAJ POSLJEDNJI UZROK, ZBOG KOJEG ŠTETNIK INAČE NE BI SNOSIO ODGOVORNOST ZA ŠTETU, IZAZVAN ONIM UZROKOM ZBOG ČIJEG UČINKA ŠTETNIK ODGOVARA ZA ŠTETU.

Iz obrazloženja:

Predmetni požar izbio je na hladnjaku "Gorenje 2101", koji se nalazio u ostavi tužiočeve porodične kuće.

Nastanku požara podjednako su doprinijela dva uzroka i to prvi, trajnije isporučivanje električne struje nižeg napona od nazivnog, i drugi, neispravna bimetalna zaštita na kompresoru hladnjaka.

Naime, prema odredbi člana 68. Općih uvjeta za isporuku električne energije ("Službeni list SRBiH", broj: 6/92 – u daljem tekstu: Opći uvjeti) odstupanjem od nazivnog napona električne mreže na mjestu isporuke električne energije, na mreži niskog napona, može da bude u granicama od +5% do -10%, dok je odredbom člana 66. Općih uvjeta propisano da je isporučilac dužan isporučivati potrošaču električnu energiju određenog nazivnog napona i frekvencije u propisanim granicama odstupanja. Na osnovu provedenih mjerenja vještak elektro struke je utvrdio da je tužena u trajnijem vremenskom periodu isporučivala tužiocu električnu struju nižeg napona od nazivnog i van propisanih granica odstupanja, budući da je provedenim mjerenjem utvrđeno odstupanje od nazivnog napona između 18,18% i 30,91%.

Sa druge strane, prilikom požara nije reagovala ni bimetalna zaštita na kompresoru hladnjaka tužitelja, pa je zbog povećanja struje došlo do dužeg pregrijavanja motora, a zatim i do topljenja izolacije i kratkog spoja među vodičima i na kraju do zapaljenja aparata. Da nije bilo niskog napona električne struje ne bi došlo do povećanja električne struje, pa ne bi morala reagovati bimetalna zaštita. Ukoliko je u dužem periodu napon na niskonaponskoj mreži bio niži od nazivnog, što ima za posljedicu povećanje struje na aparatu, onda je isključivi uzrok kvara bimetalne zaštite aparata upravo niži napon isporučivane električne struje od nazivnog.

U iznesenoj činjeničnoj situaciji drugostepeni sud je zaključio da postoji podjeljena odgovornost stranaka za nastanak predmetnog štetnog događaja i to u jedankim omjerima. Prema stanovištu drugostepenog suda propust tužene ogleda se u tome što je, suprotno odredbama člana 66. i 68. Općih uvjeta, u trajnijem vremenskom periodu isporučivala električnu struju nižeg napona od nazivnog, dok se propust tužioca ogleda u činjenici da hladnjak predstavlja njegovo vlasništvo, pa za njegovu ispravnost, kao i za ispravnost bimetalne zaštite, mora brinuti sam tužitelj, a ne tužena.

Oba revidenta u svojim revizijama pobijaju isključivo zaključak drugostepenog suda o postojanju i omjeru podjeljene odgovornosti za predmetni štetni događaj.

Osnovano tužitelj u svojoj reviziji ističe da je drugostepeni sud izveo pogrešan pravni zaključak kada je našao da je tužitelj svojim radnjama odnosno propustima pridonio nastanku štetnog događaja.

Po ocjeni ovog suda ne postoji adekvatna uzročna veza između neispravnosti bimetalne zaštite na kompresoru hladnjaka i nastanka požara koja bi se mogla smatrati propustom tužitelja.

Naime, uzročnost kao pretpostavka odštetne odgovornosti ne mora postojati samo i isključivo kao neposredna veza između posljednjeg uzroka (neispravnost bimetalne zaštite) i štetne posljedice (požar na hladnjaku), već je moguće da je taj posljednji uzrok, zbog kojeg štetnik inače ne bi snosio odgovornost za štetu, izazvan onim uzrokom zbog čijeg učinka štetnik odgovara za štetu, kao što je to slučaju u predmetnoj parnici. Uzrok neispravnosti bimetalne zaštite na kompresoru hladnjaka tužitelja je isključivo trajnija isporuka nižeg napona električne struje, u odnosu na nazivni, od strane tužene, kako je to drugostepeni sud utvrdio saslušanjem vještaka elektro struke, pa se neispravnost bimetalne zaštite ne može pripisati krivici tužitelja, budući da je izazvana isključivo propustom tužene, odnosno onim uzrokom zbog kojeg tužena snosi odgovornost za štetu, kako je to pravilno zaključio i prvostepeni sud.

Stoga se ne može prihvatiti kao pravilno pravno stanovište drugostepenog suda da postoji doprinos tužitelja u nastanku predmetnog štetnog događaja, kao što se ne može prihvatiti ni revizijski prigovor tužene da je neispravnost bimetalne zaštite na kompresoru hladnjaka isključivi uzrok nastanka predmetnog požara.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: 070-0-Rev-07-000098 od 22.05.2008. godine)

18.

Član 178., 206. i 414 Zakona o obligacionim odnosima

U SLUČAJU UDESA IZAZVANOG MOTORNIM VOZILIMA U POKRETU IMAOCI MOTORNIH VOZILA ODGOVARAJU JEDAN DRUGOM ZA PROUZROKOVANU ŠTETU SRAZMJERNO SVOJIM SKRIVLJENIM DOPRINOSIMA.

MOTORNO VOZILO ZAUSTAVLJENO U SAOBRAĆAJU RADI IZBJEGAVANJA SUDARA SA DRUGIM MOTORNIM VOZILOM U POKRETU JESTE TAKOĐER

MOTORNO VOZILO U POKRETU, JER SE VOZILO UPOTREBLJAVA UKLJUČIVANJEM U JAVNI SAOBRAĆAJ, PRI ČEMU NIJE ODLUČNO DA LI JE ONO U POKRETU ILI MIRUJE.

STOGA SE VLASNIK TAKVOG MOTORNOG VOZILA, KOJE JE TAKOĐER SUDJELOVALO U SAOBRAĆAJNOJ NEZGODI, NE MOŽE PREMA DRUGIM IMAOCIMA MOTORNIH VOZILA, UČESNICIMA ISTE SAOBRAĆAJNE NEZGODE, SMATRATI TREĆIM LICEM, KOJEM BI DRUGI UČESNICI SAOBRAĆAJNE NEZGODE ODGOVARALI PO PRINCIPU UZROČNOSTI I SOLIDARNOSTI.

Iz obrazloženja:

Prema prihvaćenim činjeničnim utvrđenjima drugostepenog suda proizilazi da predmetni štetni događaj, u kome je tužitelj pretrpio materijalnu štetu, predstavlja prometna nezgoda od 05.03.2000. godine u kojoj su učestvovali autobus marke „Mercedes-Benz,“ vlasništvo tužitelja, motorno vozilo „VW“ kombi njemačkih registarskih oznaka, kojim je upravljao drugotuženi H.N. i putničko motorno vozilo „VW Jetta“, kojim je upravljao S.M..

Do prometne nezgode je došlo isključivom krivicom vozača kombi vozila (drugotuženog) i vozača putničkog motornog vozila „VW Jetta“ S.M., koji su pravosnažnom presudom Općinskog suda u Bugojnu broj K-328/01 od 17.05.2005. godine oglašeni krivim za predmetnu prometnu nezgodu.

Iz izreke navedene krivične presude proizilazi da se prometna nezgoda dogodila na magistralnom putu M5, na taj način što su H.N. i S.M., upravljajući svojim motornim vozilima iz pravca Jajca u pravcu D. Vakufa, vozeći u koloni, zbog neprilagođene brzine svojih vozila stanju kolovoza, koji je djelimično bio pokriven ledom, na izlasku iz desne blage krivine izgubili kontrolu nad svojim vozilima i prešli na lijevu stranu kolovoza, kojom se iz pravca D. Vakufa kretao autobus vlasništvo tužitelja, nakon čega je prvo H.N. svojim kombi vozilom udario u zadnju lijevu bočnu stranu i zadnji lijevi točak autobusa, a nakon toga S.M. prednjim dijelom svog putničkog motornog vozila udario u lijevi dio autobusa.

Ukupna materijalna šteta na autobusu tužitelja iznosi 63.522,20 KM. Motorno vozilo „VW“ kombi inostranih registracija, kojim je upravljao drugotuženi H.N., prouzrokovalo je predmetnu štetu u procentualnom iznosu od 35%, što odgovara novčanom iznosu od 22.232,70 KM, a putničko motorno vozilo „VW Jetta“, kojim je upravljao S.M., je štetu prouzrokovalo u procentualnom iznosu od 65%, što odgovara novčanom iznosu od 41.289,43 KM.

Prema podacima zapisnika o uviđaju Općinskog suda Bugojno broj Kri-129/00 od 05.03.2000. godine motorno vozilo „VW“ kombi, kojim je upravljao drugotuženi posjedovalo je zeleni karton izdat od strane inostranog osiguravajućeg društva, dok je putničko motorno vozilo „VW Jetta“, kojim je upravljao S.M., bilo osigurano od strane osiguravajućeg društva „Camelia“ d.d. za osiguranje Bihać.

Kada se radi o osobama koje su štetu oštećenom prouzrokovale radeći nezavisno jedna od druge (vozači H.N. i S.M.), kao što je to nesumnjivo slučaj u ovoj parnici, onda pravilo o solidarnoj odgovornosti za prouzrokovanu štetu vrijedi samo onda ako se ne mogu utvrditi njihovi udjeli u prouzrokovanoj šteti, kako je to propisano odredbom člana 206. stav 3. ZOO-a. U ovoj parnici ti udjeli su utvrđeni, pa nema pravnog osnova po kojem bi prvotuzeni odgovarao i za štetu koju je prouzrokovao S.M., kao vozač putničkog motornog vozila „VW Jetta“, čiji je udio u prouzrokovanoj šteti utvrđen u novčanom iznosu od 41.289,43 KM.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj:070-0-Rev-07-001548 od 02.12.2008. godine)

19.

Član 185. i 189. Zakona o obligacionim odnosima

Član 59. Osnovnog zakona o rudarstvu

RIZIK GRAĐENJA NA LOKACIJI KOJA SE NALAZI U OKVIRU PROGLAŠENOG EKSPLOATACIONOG POLJA, BEZ PRETHODNO PRIBAVLJENOG MIŠLJENJA RUDARSKOG PREDUZEĆA O MOGUĆNOSTI GRAĐENJA OBJEKTA S OBZIROM NA RUDARSKE RADOVE, PRELAZI SA GRADITELJA I NA LICE KOJE JE TAKAV OBJEKAT STEKLO PRAVNIM POSLOM OD GRADITELJA.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: 070-0-Rev-07-000559 od 03.07.2008. godine)

20.

Član 200. Zakona o obligacionim odnosima

Član 8. i 10. Zakona o zaštiti od klevete Federacije Bosne i Hercegovine

NEPOSTUPANJE PO ODREDBI ČLANA 8. ZAKONA O ZAŠTITI OD KLEVETE FBiH PRIJE PODNOŠENJA TUŽBE NE ZNAČI GUBITAK PRAVA NA SUDSKU ZAŠTITU.

Iz obrazloženja:

Osnovano tužitelj u reviziji tvrdi da je drugostepeni sud donošenjem pobijanog rješenja pogrešno primjenio odredbe člana 8. Zakona o zaštiti od klevete Federacije BiH. Nepostupanje po odredbi člana 8. Zakona kojim je propisano da je oštećeni dužan da poduzme sve potrebne mjere da ublaži štetu uzrokovanu izražavanjem neistinite činjenice, a naročito da štetniku podnese zahtjev za ispravku tog izražavanja, ne može se tumačiti kao propust zbog koga se gubi pravo na ostvarivanje zaštite od klevete. Podnošenje zahtjeva za naknadu štete je ograničeno u smislu određenog roka zastarjelosti kako je propisano članom 12. Zakona, a niti jednom odredbom Zakona, pa tako niti članom 8. nije uslovljeno poduzimanjem radnji radi ublažavanja štete.

Predviđena „obaveza ublažavanja štete“, naročito podnošenjem zahtjeva za ispravku izražavanja, značajna je prilikom utvrđivanja visine naknade štete, kako to

propisuje član 10. Zakona kojim je regulisano pitanje obeštećenja. Zahtjev za ispravku upućen tuženom nakon koga bi uslijedio pozitivan odgovor tuženog u vidu izjave o ispravci bi se cijenio kao radnja ublažavanja štete što se odražava na visinu naknade pretrpljene štete.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: 070-0-Rev-07-000954 od 23.10.2008.godine)

OBLIGACIONO PRAVO – UGOVORI

21.

Član 925. i član 900. Zakona o obligacionim odnosima

U PARNICI POVODOM ZAHTIJEVA ZA NAKNADU ŠTETE ZBOG KRAĐE OSIGURANOG VOZILA (KASKO OSIGURANJE) VISINA NAKNADE ŠTETE UTVRĐUJE SE PRIMJENOM ODREĐABA ČLANA 925. U VEZI SA ČLANOM 900. ZOO-A, A NE NA OSNOVU ČLANA 185. U VEZI SA ČLANOM 189. ZOO-A. PRILIKOM UTVRĐIVANJA IZNOSA ŠTETE IZMAKLI DOBITAK SE UZIMA U OBZIR SAMO AKO JE TO UGOVORENO.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: 070-0-Rev-07-000680 od 01.07.2008. godine)

22.

Član 200. Zakona o obligacionim odnosima

Član 437. Zakona o krivičnom postupku

DUŠEVNI BOLOVI ZBOG NEOSNOVANOG LIŠENJA SLOBODE PREDSTAVLJAJU JEDINSTVEN VID ŠTETE KOJI OBUHVATA SVE ŠTETNE POSLJEDICE NEMATERIJALNE ŠTETE VEZANE ZA LIČNOST OŠTEĆENOG PROISTEKLE ZBOG NEOSNOVANOG LIŠENJA SLOBODE (POVREDE UGLEDA, ČASTI, SLOBODE ILI PRAVA LIČNOSTI), PA SE ZA OVU ŠTETU DOSUĐUJE JEDAN IZNOS NAKNADE.

NEOSNOVANO LIŠENI SLOBODE IMA PRAVO DA ZAHTIJEVA I NAKNADU ŠTETE ZA PRETRPLJENE DUŠEVNE BOLOVE ZBOG UMANJENJA ŽIVOTNE AKTIVNOSTI KAD JE ZBOG NEOSNOVANOG LIŠENJA SLOBODE DOŠLO DO NARUŠAVANJA NJEGOVOG ZDRAVLJA, KAO I DA ZAHTIJEVA NAKNADU ŠTETE ZA PRETRPLJENI STRAH, AKO NJEGOVA JAČINA I TRAJANJE TO OPRAVDAVAJU.

(Zaključak Građanskog odjeljenja Vrhovnog suda FBiH sa sjednice od 03.11.2008. godine)

RADNO PRAVO

23.

Član 88. stav 1. i 4. Zakona o radu

TO ŠTO PRAVILNIKOM O RADU TUŽENOG NIJE UOPŠTE PROPISANO KOJE PONAŠANJE ZAPOSLENIKA IMA ZNAČAJ TEŽE POVREDE RADNE OBAVEZE, NE OGRANIČAVA POSLODAVCA DA ODREĐENU RADNJU ZAPOSLENIKA OCJENI KAO TEŽU POVREDU RADNE OBAVEZE.

DA LI JE POVREDA RADNE OBAVEZE TAKVE PRIRODE DA NE BI BILO OSNOVANO OČEKIVATI OD POSLODAVCA DA NASTAVI RADNI ODNOS SA ZAPOSLENIKOM, JE FAKTIČKO PITANJE TE ZAVISI OD OKOLNOSTI SLUČAJA.

Iz obrazloženja:

Prema utvrđenjima nižestepenih sudova tužitelj je kod tuženog zaposlen od 1975.godine, a radio je na poslovima korektora alata. Otkaz ugovora u radu tuženi je dao tužitelju temeljem člana 88. Zakona o radu zbog teže povrede radne obaveze iz ugovora o radu jer je tužitelj nagovarao djelatnika P.Z. da napuštaju radno mjesto za vrijeme rada, da napuste rad kod tuženog i što se na radnom mjestu nekorektno ponašao prema djelatniku S.Š. upućujući mu pogrdne riječi i pljujući ga.

Prvostepeni sud, nakon provedenog dokaznog postupka, ocjenjuje da su pobijane odluke o otkazu ugovora o radu zakonite, da utvrđeno ponašanje tužitelja da je na radnom mjestu pljunuo zaposlenika tuženog S.Š., predstavlja težu povredu radne obaveze, zbog čega nije utemeljeno očekivati od poslodavca da nastavi radni odnos sa tužiteljem.

Drugostepeni sud preinačava prvostepenu presudu u dijelu odluke o zahtjevu za poništenje odluke o otkazu ugovora o radu i u tom dijelu udovoljava tužbenom zahtjevu tužitelja uz obrazloženje da za otkaz ugovora o radu po odredbi člana 88. stav 1. Zakona o radu, (tzv. izvanredni otkaz ugovora o radu), nije bio ispunjen materijalno-pravni uvjet, jer radnje koje se tužitelju stavljaju na teret kao povreda radne obaveze nisu kao teže povrede radne obaveze propisane ni kolektivnim ugovorom ni pravilnikom o radu, pa ni ugovorom o radu i Zakonom o radu.

Drugostepeni sud se poziva na odluku Ustavnog suda BiH broj: AP-773/04 od 15.6.2005.godine („Službeni glasnik BiH“, broj: 73/05). Pravno stanovište izraženo u navedenoj odluci, po viđenju ovog suda, nije primjenljivo u konkretnom slučaju u kome je zaposleniku, tužitelju omogućeno da iznese svoju odbranu u smislu odredbi člana 90. Zakona o radu. U članu 88. stav 4. je propisano da se kolektivnim ugovorom ili pravilnikom o radu mogu utvrditi vrste prijestupa ili povreda radnih obaveza iz stava 1. i 2. ovog člana. Pogrešno drugostepeni sud tumači navedeni stav člana 88. Zakona o radu kada propisanu mogućnost tumači kao obavezu i materijalno pravni uvjet bez koga nisu ispunjene pretpostavke za izvanredni otkaz ugovora o radu. To što Pravilnikom o radu tuženog (član 98. Pravilnika o radu propisuje da ugovor o radu prestaje na način i u slučajevima utvrđenim zakonom), ugovorom o radu i kolektivnim ugovorom nije propisano da određeno ponašanje (pljuvanje i vrijeđanje zaposlenika u radnom prostoru) ima značaj teže povrede radne obaveze, ne ograničava poslodavca da određenu radnju

ocjeni kao težu povredu radnih obaveza, zbog koje uz sve uvažavanje svih okolnosti i interesa obje ugovorne strane, nastavak radnog odnosa više ne bi bio moguć.

Međutim, odluka drugostepenog suda je pravilna iz drugih razloga. Pravilno je pravno shvatanje drugostepenog suda da ponašanje tužitelja u utvrđenim okolnostima (pljuvanje drugog zaposlenika nakon prepirke i uvredljivih riječi koje su prethodile takvom neprimjerenom ponašanju) ne predstavlja povredu radne obaveze takve prirode da ne bi bilo osnovano očekivati od poslodavca da nastavi radni odnos, kako je propisano članom 88. stav 1. Zakona o radu. Ponašanje tužitelja koje je uvredljivo za njegovog kolegu, a koje ponašanje nije utvrđeno da je uobičajeno za tužitelja i za koje se ne može reći da je krivično djelo, kako se predstavlja u reviziji, ipak, i po pravnom shvatanju ovog suda nije takve prirode da ima za posljedicu poremećaj međusobnih odnosa zaposlenika u toj mjeri da bi se reflektovalo na radne rezultate i da zbog toga poslodavac više nema interesa sa radnim odnosom sa tužiteljem, odnosno da je evidentan potpuni gubitak povjerenja poslodavca u zaposlenika. Zbog toga revizija nije osnovana.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: 070-0-Rev-07-001564 od 27.11.2008.godine)

24.

Član 90. Zakona o rad

PRAVO ZAPOSLENIKA NA ODBRANU PROPISANO ODREDBOM ČLANA 90. ZAKONA O RADU, PREDSTAVLJA FORMALNO-PRAVNI USLOV OTKAZA UGOVORA O RADU, PA SVAKO OGRANIČENJE PRAVA NA ODBRANU IMA SUŠTINSKI ZNAČAJ ZA OCJENU ZAKONITOSTI UGOVORA O RADU. UKOLIKO TO PRAVO NIJE POŠTOVANO, TAJ PROPUST POSLODAVCA, U PRAVILU, VODI POVREDI PRAVA ZAPOSLENIKA I NEZAKONITOSTI OTKAZA.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: 070-0-Rev-07-000708 od 15.04.2008. godine)

25.

Član 143. stav 2. Zakona o radu

ZAPOSLENIK, KOJI SE U ROKU OD TRI MJESECA IZ ČLANA 143. ST. 2. ZAKONA O RADU (OD 5.11.1999. DO 5.2.2000.GODINE) OBRATIO POSLODAVCU RADI USPOSTAVLJANJA RADNO-PRAVNOG STATUSA, SMATRAT ĆE SE ZAPOSLENIKOM NA ČEKANJU POSLA OD DANA KADA SE POSLODAVCU OBRATIO, A NE VEĆ OD DANA 31.12.1991.GODINE.

Iz obrazloženja:

Ne stoji revizijska tvrdnja da su nižestepeni sudovi pogrešno protumačili odredbe člana 143. stav 1. i 2. Zakona o radu (ZR) kad su tužitelja odbili sa tužbenim zahtjevom da mu tuženi prizna status zaposlenika na čekanju posla već od 03.04.1992. godine, a ne

tek od 02.02.2000. godine kada se tužitelj obratio tuženom radi uspostavljanja radno-pravnog statusa.

Ovo zbog toga što je sudska praksa, kao i praksa svih kantonalnih komisija za provedbu člana 143. ZR, te Federalne komisije za provedbu člana 143. ZR svo vrijeme od stupanja na snagu Zakona o radu (05.11.1999. godine) član 143. stav 2. tog zakona tumačila na jednak način tj. smatrala da se zaposlenici koji su se zatekli u radnom odnosu kod poslodavca na dan 31.12.1991. godine, a prestali su sa radom u periodu rata ili nesporedne ratne opasnosti (i nisu zasnivali radni odnos kod drugog poslodavca do stupanja na snagu ZR) imaju smatrati zaposlenicima na čekanju posla, ali samo od dana kada su se u smislu pomenutog zakona obratili poslodavcu radi uspostavljanja radno-pravnog statusa. Na isti način odredbe člana 143. stav 2. ZR protumačio je i Federalni ministar socijalne politike, raseljenih osoba i izbjeglica u svojoj Instrukciji o primjeni člana 143. stav 2. Zakona o radu od 10.04.2000. godine. Tačno je da je ova Instrukcija prestala da važi novom Odlukom Federalnog ministra socijalne politike, raseljenih osoba i izbjeglica od 19.07.2001. godine no način tumačenja odredaba člana 143. stav 2. ZR u praksi redovnih sudova kao i kantonalnih komisija i Federalne komisije za provedbu člana 143. ZR ostao je isti.

Osnov za ovakvo tumačenje odredbe člana 143. stav 2. ZR leži u činjenici da mnogi poslodavci za vrijeme rata i neposredne ratne opasnosti nisu ni radili odnosno privredivali te nisu ni bili u stanju zapošljavati isti broj radnika kao i prije rata, a pogotovo ne svim ranijim radnicima isplaćivati plaće i doprinose. Većina poslodavaca svoje zaposlenike upućivala je na čekanje do prestanka ratnog stanja ili neposredne ratne opasnosti primjenom odredbe člana 7. stav 1. Zakona o radnim odnosima („Službeni list RBiH“, broj: 21/92), a ti radnici, ako su se zatekli na čekanju posla i na dan stupanja na snagu Zakona o radu, po odredbi člana 143. stav 1. tog zakona, ostali su u statusu radnika na čekanju još najduže 6 mjeseci ako ih poslodavac prije isteka tog vremena nije pozvao na rad. Tužitelj ne tvrdi da ga je tuženi poslao na čekanje posla, a sam u reviziji kaže da je tuženi ponovo počeo poslovati tek 03.10.1996. godine, pa i po mišljenju ovog suda tužitelj nema osnova da traži uspostavljanje radno-pravnog statusa kao i naknadu plaće već od 03.04.1992. godine kad je prestao raditi kod tuženog. Suprotno rezonovanje predstavljalo bi nesrazmjern teret za poslodavca - tuženog pa ovaj sud smatra da su nižestepeni sudovi pravilno primijenili materijalno pravo – član 143. stav 2. ZR kad su utvrdili da je tuženi postupio zakonito donoseći osporeno rješenje o uspostavi radno-pravnog statusa tužitelja počev od 02.02.2000. godine kad se tužitelj nakon rata prvi puta obratio tuženome kao i rješenje tuženog od 20.11.2000. godine o prestanku radnog odnosa tužitelja sa 05.05.2000. godine. Iz istih razloga nije nezakonito ni rješenje kantonalne komisije HNŽ od 14.03.2001. godine, te Federalne komisije za provedbu člana 143. ZR od 29.09.2004. godine kojim je odbijena žalba tužitelja na rješenje tuženog o uspostavljanju radno-pravnog statusa počev od 02.02.2000. godine.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: 58 0 P 008220 07 Rev od 8.4.2008.godine)

26.

Član 333. i član 335. Zakona o državnoj upravi

UKOLIKO SU PRAVILNIKOM O UNUTRAŠNJOJ ORGANIZACIJI ORGANA UPRAVE UKINUTI POSLOVI I ZADACI KOJE JE ZAPOSLENIK OBAVLJAO, NAKON ČEGA ISTI NIJE RASPOREĐEN NA DRUGE POSLOVE NA NAČIN PROPISAN ODREDBAMA ČLANA 333. ZAKONA O DRŽAVNOJ UPRAVI, TAKAV ZAPOSLENIK, U PERIODU PROPISANOM ODREDBOM ČLANA 335. ISTOG ZAKONA, IMA STATUS NERASPOREĐENOG ZAPOSLENIKA KOME PO ISTEKU TOG VREMENSKOG PERIODA I OTKAZNOG ROKA PRESTAJE RADNI ODNOS.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: 070-0-Rev-07-000554 od 24.04.2008. godine)

27.

Član 70. stav 1. tačka 12. Zakona o namještenicima u organima državne službe u Federaciji BiH

NE RADI SE O RETROAKTIVNOJ PRIMJENI ZAKONA UKOLIKO POSLODAVAC RJEŠENJE O PRESTANKU RADNOG ODNOSA NAMJEŠTENIKA DONESE PRIMJENOM ZAKONA O NAMJEŠTENICIMA U ORGANIMA DRŽAVNE SLUŽBE U F BiH, KOJI JE VAŽIO U VRIJEME DONOŠENJA NAVEDENOG RJEŠENJA, IAKO TAJ ZAKON NIJE BIO U PRIMJENI U VRIJEME KADA JE ZAPOSLENIK LAŽNU ISPRAVU (DIPLOMU) UPOTRIJEBIO KAO PRAVU.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: 070-0-Rev-07-000694 od 15.04.2008. godine)

PRIVREDNO PRAVO

28.

Član 8. stav 1., 9. i 20. Zakona o početnom bilansu stanja preduzeća i banaka
Član 5. do 9. Uredbe o upisu u javne knjige nekretnina i prava na nekretninama u postupku privatizacije.

Član 9. stav 1. Zakona o prometu nepokretnosti.

Član 7. Zakona o parničnom postupku

PRAVNO LICE NASTALO PRIVATIZACIJOM NE MOŽE TRAŽITI PREDAJU U POSJED NEKRETNINE KOJA NIJE OBUHVAĆENA ODLUKOM AGENCIJE ZA PRIVATIZACIJU O ODOBRAVANJU UPISA IZVRŠENE PRIVATIZACIJE DRŽAVNOG KAPITALA U SUDSKI REGISTAR.

Iz obrazloženja:

Tužitelj je pravno lice nastalo privatizacijom. Tužbenim zahtjevom protiv tužene Općine S.M. traži utvrđenje prava vlasništva na poslovnom prostoru, predaju u posjed i upis prava vlasništva u zemljišnu knjigu tvrdeći da je vlasnik spornih nekretnina postao

na osnovu pravnog posla – ugovora o kupoprodaji koje je zaključio njegov pravni prednik D.P. „V.“ iz S.M. sa prodavcem GDP „20 oktobar“ iz S.M. Međutim pri tome gubi iz vida da je on pravni sljednik ranijeg vlasnika spornog poslovnog prostora postao na osnovu Zakona o privatizaciji preduzeća tj. odlukom nadležnog organa – kantonalne agencije za privatizaciju o odobravanju upisa izvršene privatizacije državnog kapitala u sudski registar donijete na osnovu odredbe člana 38. Zakona o privatizaciji preduzeća. U tom rješenju, ne stoji da je tužitelj u postupku privatizacije kupio i sporne nekretnine.

Tužitelj nije priložio ni izvod iz sudskog registra iz koga bi slijedilo da je privatizacijom svog pravnog prednika postao vlasnik spornih nekretnina.

Zato je osnovan zaključak drugostepenog suda da tužitelj nije dokazao svoju aktivnu legitimaciju u sporu.

Prema postavljenom tužbenom zahtjevu tužitelj traži i da mu tužena preda u posjed sporne nekretnine, iz čega slijedi da nije ni u posjedu tih nekretnina. Prema odredbama člana 7. Zakona o privatizaciji preduzeća i člana 8. stav 1. Zakona o početnom bilansu stanja preduzeća i banaka („Službene novine FBiH“, broj: 12/98 do 38/08) pravni prednik tužitelja je u postupku pripreme za privatizaciju ovu nekretninu trebao prikazati u svom početnom odnosno pasivnom podbilansu u kom slučaju se vrijednost te nekretnine po članu 9. Zakona o početnom bilansu stanja preduzeća i banaka isknižava na teret kapitala i obaveza preduzeća.

Prema odredbi člana 20. stav 1. pomenutog zakona stvari, prava i obaveze koje preduzeće nije iskazalo, a za koje se naknadno utvrdi da su trebale biti iskazane u početnoj bilansi preduzeća postaju vlasništvo Federacije/kantona, odobrenjem programa privatizacije i početne bilanse stanja od strane nadležne agencije za privatizaciju.

Tužitelj kao zainteresovano pravno lice nije postupio ni po odredbama Uredbe o upisu u javne knjige nekretnina i prava na nekretninama u postupku privatizacije („Službene novine FBiH“, broj: 45/99), tj. tražio upis spornih nekretnina ako se i one privatiziraju (član 5, 6. i 7. Uredbe) niti je u spis priložio bilo kakvo rješenje nadležnog organa uprave donijetog po odredbama člana 8. i 9. pomenute Uredbe.

Zbog svega navedenog suvišno je pozivanje tužitelja u reviziji na odredbu člana 9. stav 1. Zakona o prometu nepokretnosti koji je važio u vrijeme zaključenja kupoprodajnog ugovora od 26.02.1992. godine između pravnog prednika tužitelja kao kupca i GDP „20 oktobar“ kao prodavca. U to vrijeme zaista nije bila potrebna ovjera ugovora o prometu nepokretnosti sa jednog na drugo društveno/državno pravno lice, jer je ova obaveza propisana tek Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o prometu nepokretnosti („Službeni list RBiH“, broj: 18/94) u članu 9. i 46., a koji je stupio na snagu tek 15.7.1994. godine.

Suvišna je i revizionna tvrdnja da je tužitelj u postupku pretvorbe i privatizacije postao vlasnik 100% ranijeg društvenog subjekta svog pravnog prednika DP „V“ S.M.,

jer je on to postao samo na imovini navedenoj u rješenju Agencije za privatizaciju od 28.12.2001. godine, u kom rješenju spornog poslovnog objekta nema.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: 070-0-Rev-07-001189 od 18.11.2008.godine i presuda broj: 070-0-Rev-07-000970 od 08.10.2008. godine)

NASLJEDNO PRAVO

29.

Član 142. Zakona o nasljeđivanju

ODREDBA ČLANA 142. ZAKONA O NASLJEĐIVANJU NE ODNOSI SE NA ZAHTEJEV KOJIM ZAKONSKI NASLJEDNIK TRAŽI UTVRĐENJE NIŠTAVOSTI KUPOPRODAJNOG UGOVORA ZAKLJUČENOG IZMEĐU TREĆIH LICA, PA MAKAR JEDNO OD TIH TREĆIH LICA BIO I ZAKONSKI NASLJEDNIK ISTOG OSTAVIOCA.

Iz obrazloženja:

Tačna je primjedba revidentice da drugostepeni sud u obrazloženju svoje odluke nije ocijenio njene žalbene navode koji se tiču istaknutog prigovora zastarjelosti zahtjeva za utvrđenje ništavosti ugovora o kupoprodaji stana od 31.01.2000. godine, ali ovaj sud ocjenjuje da taj propust drugostepenog suda nije bio od uticaja na zakonitost i pravilnost pobijane presude (član 209. ZPP-a). Ovo stoga što se odredba člana 142. Zakona o nasljeđivanju, na koju se poziva revidentica, ne tiče zahtjeva kojim zakonski nasljednik traži utvrđenje ništavosti kupoprodajnog ugovora zaključenog između trećih lica, pa makar jedno od tih trećih lica bio i zakonski nasljednik istog ostavioca. Odredba člana 142. Zakona o nasljeđivanju tiče se zastarjelosti prava na zahtjev za predaju zaostavštine, kao nasljedničke tužbe, a takva tužba je moguća samo između osoba koje se spore o pravu nasljedstva od kojih jedna ističe svoje jednako ili jače pravo nasljeđa prema osobi koja posjed stvari zaostavštine takođe temelji na pravu nasljedstva. U konkretnoj parnici drugotuženi i trećetužena ne drže predmetni stan po nasljedno – pravnoj osnovi, već kao svoje vlasništvo po stvarno – pravnoj osnovi (sticanje vlasništva putem pravnog posla), pa već sa te činjenice predmetni zahtjev nema pravnu prirodu nasljedničke tužbe (pravo na isticanje ništavosti ne gasi se shodno odredbi člana 110. ZOO-a).

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: 070-0-Rev-07-000898 od 15.07.2008. godine)

30.

Član 130. tačka 1. Zakona o vanparničnom postupku (ranije član 231. tačka 1. Zakona o nasljeđivanju).

Član 264. stav 1. i 267. ranijeg Porodičnog zakona.

IAKO JE OSTAVILAC NEKRETNINE, UPISANE KAO NJEGOVO ISKLJUČIVO VLASNIŠTVO, DJELIMIČNO KUPIO NAKON SMRTI SVOJE SUPRUGE I NJENIM NOVCEM DOBIVENIM OTUĐENJEM NJENE POSEBNE IMOVINE, ZAKONSKI NASLJEDNICI SUPRUGE OSTAVIOCA NE MOGU TRAŽITI UTVRĐENJE DA DIO ZAOSTAVŠTINE OSTAVIOCA PREDSTAVLJA BRAČNU TEKOVINU NJIHOVE UMRLE MAJKE STEČENU SA OSTAVIOCEM TE DA STOGA TAJ DIO NE ULAZI U ZAOSTAVŠTINU OSTAVIOCA.

Iz obrazloženja:

Iz činjeničnog utvrđenja u nižestepenom postupku, za koji je ovaj sud vezan (član 240. stav 2. ZPP-a), nedvosmisleno slijedi da imovina ostavioca S., koja je predmet ovog spora, nije stečena za vrijeme trajanja njegovog braka sa majkom tužitelja pokojnom I. od 1938. do 1946. godine.

Prvostepeni sud je na osnovu provedenih dokaza utvrdio da je majka tužitelja umrla 10.03.1946. godine, a pokojni S. je u zemljišnoj knjizi u z.k. ul. 8889 KO T. prvi put upisan kao vlasnik sporne dvije parcele starog premjera k.č. br. 2560/2 i 2560/10 KO T. u toku 1974. godine, a na osnovu rješenja SO T. od 14.06.1974. godine. Obje parcele u ovaj z.k. uložak prenijete su iz z.k. ul. Iskaz III (Rudarska knjiga), a stara kuća i ljetnja kuhinja koja su predmet ovog spora počete su sa gradnjom 1952. godine kada je S. već bio u braku sa prvotuzenom Č.

Iz provedenih dokaza takođe slijedi da je majka tužitelja pokojna I. bila upisana kao suvlasnik na nekretninama iz drugog z.k.uloška – broj 966 K.O. T. i da su ove nekretnine eksproprisane 1951. godine, dakle, nakon smrti I., kao i da je za te nekretnine bivšim vlasnicima isplaćena naknada u novcu (tužitelji u reviziji kažu u iznosu od 17.134 tadašnja dinara). U nižestepenom postupku nije utvrđivano koji dio ove naknade se odnosi na suvlasnički dio pokojne I. od 7/48, no prvostepeni sud utvrđuje, a drugostepeni sud prihvata, da je S. dio ovog novca iskoristio za izržavanje tada malodobnih tužitelja, a dio i u gradnju stare kuće, no da time tužitelji kao I. nasljednici na sagrađenoj kući i ljetnoj kuhinji nisu stekli stvarno-pravni, već samo obligaciono-pravni zahtjev kako to pravilno zaključuje prvostepeni sud, a u suštini prihvata i drugostepeni sud.

Naime, prema našoj sudskoj praksi ostavilac je isključivi vlasnik nekretnina upisanih kao njegovo vlasništvo u zemljišnoj knjizi i kad je te nekretnine kupio nakon smrti supruge za sredstva dobivena otuđenjem njene imovine (Bilten sudske prakse Vrhovnog suda BiH broj 2/87-63). Tužitelji su zbog toga na ime svojih dijelova u dobivenoj naknadi eventualno mogli tržiti samo isplatu u novcu po osnovu naknade štete ili pak sticanja bez osnova, no, oni to u ovoj parnici ne traže.

Prema tome, nižestepeni sudovi nisu pogrešno primijenili materijalno pravo (član 23. Zakona o vlasničko-pravnim odnosima, te član 264. stav 2. ranijeg Porodičnog zakona) kad su utvrdili da sporna imovina nije bračna tekovina pokojnog Sulje i Izete već

stečena odlukom nadležnog organa (zemljište), te sticanjem – gradnjom u bračnoj zajednici sa prvotuženom (stara kuća i ljetna kuhinja).

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: 070-0-Rev-07-001789 od 13.11.2008.godine)

PARNIČNI POSTUPAK

31.

Član 2. stav 2. u vezi sa članom 53. Zakona o parničnom postupku

SUD JE VEZAN ZA ŽIVOTNI DOGAĐAJ, KOJI PREDSTAVLJA ČINJENIČNI OSNOV TUŽBENOG ZAHTJEVA, ALI JE OVLAŠTEN I DUŽAN DA O OSNOVANOSTI TUŽBENOG ZAHTJEVA, NA TEMELJU UTVRĐENOG ČINJENIČNOG STANJA, ODLUČI PRIMJENOM PRAVILA ZA KOJE ON SMATRA DA JE MJERODAVNO ZA KONKRETAN SLUČAJ, NEZAVISNO O TOME DA LI JE TUŽITELJ I KAKO KVALIFIKOVAO PRAVNI OSNOV SVOG TUŽBENOG ZAHTJEVA. TO ISTOVREMENO ZNAČI DA SUD NE MOŽE ODBITI TUŽBENI ZAHTJEV KAO NEOSNOVAN SVE DOK, IMAJUĆI U VIDU UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE, USVAJANJE TUŽBENOG ZAHTJEVA OMOGUĆAVA PRIMJENA BILO KOJE ODREDBE MATERIJALNOG PRAVA.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: 070-0-Rev-07-000858 od 22.07.2008. godine)

32.

Član 16. u vezi sa članom 18. Zakona o parničnom postupku

PITANJE RAZGRANIČENJA IZMEĐU VANPARNIČNOG (IZVRŠNI POSTUPAK U ŠIREM SMISLU SPADA U VANPARNIČNI POSTUPAK) I PARNIČNOG POSTUPKA NIJE PITANJE SUDSKE NADLEŽNOSTI, JER SE RADI SAMO O RAZLIČITIM PRAVILIMA SUDSKOG POSTUPKA, PA SE TUŽBA NE MOŽE ODBACITI NA TEMELJU STAJALIŠTA DA PREDMETNA PRAVNA STVAR SPADA U IZVRŠNI POSTUPAK.

Iz obrazloženja:

Iz razloga pobijanog rješenja proizilazi da je drugostepeni sud poprimio utvrđenim da je Općinska Služba za privredu, finansije i inspekcijски nadzor Općine Bugojno svojim rješenjem broj 04/18-27-6-798/03 od 01.04.2003. godine, koje je postalo konačno i izvršno, u upravnom postupku utvrdila visinu naknade koju je tuženi dužan platiti za korištenje javne površine za stajališno mjesto taksija i da navedeno rješenje ima snagu izvršne isprave.

Pozivajući se na odredbu člana 73. stav 4. Zakona o građevinskom zemljištu Federacije BiH („Službene novine F BiH“, broj 25/03), kojom je propisano da rješenje o određivanju naknade za korištenje gradskog građevinskog zemljišta donosi općinsko

tijelo uprave nadležno za komunalne poslove, odnosno organizacija koju je općinsko vijeće ovlastilo za obavljanje tih poslova, drugostepeni sud je zaključio da prvostepeni sud, kao parnični sud, nije bio nadležan da u parničnom postupku odlučuje o zahtjevu tužitelja u pogledu kojeg je donesen konačan upravni akt, pa je primjenom odredbe člana 227. stav 2. ZPP-a prvostepenu presudu ukinuo i tužbu odbacio.

Osnovano revident ukazuje u svojoj reviziji da je drugostepeni sud pogrešno zaključio da je prvostepeni sud odlučivao o zahtjevu koji nije u sudskoj nadležnosti.

Drugostepeni sud, naime, pogrešno zaključuje da se u konkretnom slučaju radi o zahtjevu za određivanje naknade za korištenje gradskog građevinskog zemljišta. Suprotno stanovištu drugostepenog suda, u ovoj pravnoj stvari se radi o zahtjevu za naplatu te naknade, koja je prethodno određena u upravnom postupku i koju tuženi nije dobrovoljno platio, a to svoje potraživanje, shodno odredbi člana 73. stav 5. Zakona o građevinskom zemljištu F BiH, tužitelj (općina) ostvaruje upravo u postupku pred nadležnim sudom.

Sporno rješenje o određivanju predmetne naknade predstavlja izvršnu ispravu (član 23. stav 1. tačka 2. u vezi sa članom 24. stav 2. Zakona o izvršnom postupku - „Službene novine F BiH“, broj: 32/03), pa je svoje potraživanje tužitelj trebao ostvariti u sudskom izvršnom postupku, kako je to on i pokušao učiniti podnoseći prijedlog za izvršenje od 21.10.2003. godine, ali je izvršni sud, pogrešno smatrajući da rješenje broj 04/18-27-6-798/03 od 01.04.2003. godine predstavlja vjerodostojnu ispravu, povodom prigovora tuženog stavio van snage svoje rješenje o izvršenju, ukinuo sve provedene izvršne radnje i tužitelja uputio na put redovne parnice.

Pazeći na odnos između parničnog i vanparničnog postupka (izvršni postupak u širem smislu spada u vanparnični postupak) prvostepeni parnični sud je bio dužan primjenom odredbe člana 18. ZPP-a rješenjem obustaviti parnični postupak i po pravosnažnosti tog rješenja predmet dostaviti izvršnom sudu radi nastavljanja postupka po pravilima izvršnog postupka, ali je prvostepeni parnični sud propustio postupiti na navedeni način.

Međutim, pitanje vanparničnog ili parničnog postupka nije pitanje sudske nadležnosti (radi se samo o različitim pravilima sudskog postupka), pa se tužba ne može odbaciti ni na temelju stajališta da predmetna pravna stvar spada u izvršni postupak.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: 070-0-Rev-07-000768 od 01.07.2008. godine)

33.

Član 16. Zakona o parničnom postupku

Član 59., 46. i 62. Zakona o zdravstvenom osiguranju

ZA ODLUČIVANJE O REGRESNOM ZAHTJEVU PREDUZEĆA – POSLODAVCA ZA POVRAT SREDSTAVA KOJE JE TUŽENI ZAVOD ZDRAVSTVENOG OSIGURANJA PO ZAKONU DUŽAN ISPLATITI NA IME BOLOVANJA SVOM OSIGURANIKU, A KOJA SREDSTVA JE OSIGURANIKU ISPLATIO POSLODAVAC, NADLEŽAN JE SUD U PARNIČNOM POSTUPKU. U

UPRAVNOM POSTUPKU SE RJEŠAVAJU SPORNA PITANJA KOJA SE TIČU ODNOSA IZMEĐU OSIGURANIKA I ZAVODA ZDRAVSTVENOG OSIGURANJA.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj:070-0-Rev-07-001217 od 16.10.2008. godine)

34.

Član 16. stav 3. i član 227. stav 2. Zakona o parničnom postupku

U SLUČAJEVIMA U KOJIMA JE PO PRAVILU IZBERIVE MJESNE NADLEŽNOSTI ZA SUĐENJE, PORED SUDA U REPUBLICI SRPSKOJ, MJESNO NADLEŽAN I SUD U FEDERACIJI BIH, KOME JE TUŽBA I PODNESENA, SUD NE MOŽE PRIMIJENITI ODREDBU ČLANA 16. STAV 3. ZPP-A I ODBACITI TUŽBU, NITI SUD U ŽALBENOM POSTUPKU MOŽE PRIMJENOM ODREDBE ČLANA 227. STAV 2. U VEZI SA ČLANOM 16. STAV 3. ZPP-A UKINUTI PRVOSTEPENU PRESUDU I TUŽBU ODBACITI.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: 53 0 Mal 000936 07 Rev od 23.09.2008. godine)

35.

Član 50. stav 2. Zakona o parničnom postupku

IZRAŽENO NEZADOVOLJSTVO STRANKE RANIJE DONESENIM ODLUKAMA I IZRAŽENIM PRAVNIM STAVOVIMA SUDA U SLIČNIM PREDMETIMA KAKAV JE PREDMET POKRENUT PO NJEGOVOJ TUŽBI, TE IZRAŽENA SUMNJA DA ĆE I U TOM PREDMETU BITI DONESENA ISTOVJETNA ODLUKA (ODBIJANJE TUŽBENOG ZAHTJEVA), NE PREDSTAVLJAJU RAZLOG ZA DELEGACIJU DRUGOG STVARNO NADLEŽNOG SUDA U DRUGOM KANTONU.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: 070-0-Gr-08-000037 od 29.04.2008. godine)

36.

Član 52. stav 1. Zakona o parničnom postupku

POGREŠAN JE PRAVNI STAV DRUGOSTEPENOG SUDA DA STRANKE SVOJIM SPORAZUMOM O MJESNOJ NADLEŽNOSTI NE MOGU MIJENJATI IZBERIVU MJESNU NADLEŽNOST NEKOG SUDA, JER SPORAZUM O MJESNOJ NADLEŽNOSTI NIJE DOPUŠTEN SAMO AKO JE SUD, ČIJA SE NADLEŽNOST DEROGIRA, ISKLJUČIVO MJESNO NADLEŽAN ZA SUĐENJE.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: 070-0-Rev-07-000348 od 24.04.2008. godine)

37.

Član 54., 67. stav 1. tačka 7., 209. i 227. Zakona o parničnom postupku

KAD JE ODLUKA O PRIHVATANJU DEKLARATORNOG TUŽBENOG ZAHTEVA VEĆ DONESENA, SUD U ŽALBENOM POSTUPKU NIJE OVLAŠTEN OCIJENJIVATI POSTOJI LI TUŽIOČEV PRAVNI INTERES ZA PODNOŠENJE DEKLARATORNE TUŽBE.

Iz obrazloženja:

Postojanje pravnog interesa za podnošenje deklaratorne tužbe sud može provjeravati samo prije donošenja odluke o tužbenom zahtjevu, u žalbenom postupku sud nije ovlašten ocjenjivati postojanje te procesne pretpostavke za podnošenje deklaratorne tužbe. Drugostepeni sud može odbaciti tužbu samo u slučajevima predviđenim odredbama člana 227. stav 2 i 3. ZPP-a, u koje slučajeve ne spada nedostatak pravnog interesa za podnošenje deklaratorne tužbe. Naime, pravna teorija, koju u tom pogledu slijedi i sudska praksa, smatra da je provjeravanje pravnog interesa za podnošenje deklaratorne tužbe umjesno samo ako se obavlja preventivno, prije meritornog odlučivanja, a ukoliko je ipak donesena meritorna odluka, koja je u suštini pravilna, ista ne može biti štetna u pravnom poretku i ne treba je ukidati.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: 070-0-Rev-07-000488 od 20.05.2008. godine)

38.

Član 67. stav 1. tačka 4. Zakona o parničnom postupku

OKOLNOST DA JE TUŽENI IZ PREDMETNE PARNICE U RANIJOJ PRAVOSNAŽNO OKONČANOJ PARNICI PROTIV ISTOG TUŽITELJA SAMOINICIJATIVNO DAO ODGOVOR NA TUŽBU UMJESTO U TUŽBI OZNAČENOG TUŽENOG, NEMA ZA POSLJEDICU, SAMA PO SEBI, PROCESNU SUKCESIJU NA OSNOVU KOJE BI TUŽENI STEKAO PROCESNI POLOŽAJ TUŽENOG U TOJ RANIJOJ PARNICI. STOGA TUŽENI NE MOŽE, SA ASPEKTA NAVEDENE ČINJENICE, S USPJEHOM ISTICATI PRIGOVOR PRAVOSNAŽNO PRESUĐENE STVARI.

Iz obrazloženja:

Protivno pravnom rezonovanju drugostepenog suda, u ranijoj pravosnažno okončanoj parnici broj P-9/04-D i predmetnoj parnici ne postoji subjektivni identitet spora (identitet stranaka). U predmetnoj parnici tužilac je u tužbi kao tuženu označio Direkciju cesta Federacije BiH Sarajevo, dok je u ranijoj parnici postupak vođen i okončan u odnosu na prvotuženog JP „Ceste Herceg Bosne“ Mostar, drugotuženog Tehnička ispostava JP „Ceste Herceg Bosne“ Livno i trećetuženog Federalnog ministarstva prometa i veza u Vladi F BiH Sarajevo, prema kojima je tužbeni zahtjev odbijen upravo zbog nedostatka njihove pasivne legitimacije, budući da je sud našao da za sporni štetni događaj postoji odštetna odgovornost Direkcije cesta Federacije BiH, a ne označenih tuženih (strana peta, pasus 2 do 4 presude Općinskog suda u Livnu broj P-9/04-D od 17.06.2005. godine).

Okolnost da je Direkcija cesta Federacije BiH u parnici broj P-9/04-D samoinicijativno dala odgovor na tužbu umjesto označenog trećetuženog Federalnog ministarstva prometa i veza u Vladi FBiH Sarajevo, sama po sebi, nema za posljedicu procesnu sukcesiju na osnovu koje bi Direkcija cesta FBiH stekla procesni položaj tuženog u parnici. Do procesne sukcesije odnosno promjene prvobitno tuženog u parnici dolazi u slučaju preinačenja tužbe u subjektivnom smislu, odnosno kada tužilac umjesto prvobitno tuženog tuži drugu osobu (član 58. ZPP-a), kada tužba bude proširena na novog tuženog (član 362. stav 2. ZPP-a), kada u parnicu umjesto prvobitno tuženog stupi osoba koja je u toku spora pribavila stvar ili pravo o kome teče parnica (član 61. stav 2. ZPP-a), i kada umještač stupi u parnicu umjesto stranke kojoj se pridružio (član 371. stav 5. ZPP-a), što nije bio slučaj u parnici broj P-9/04-D, budući da je ista vođena i okončana u odnosu na tužene koje je tužilac prvobitno označio u tužbi, a među kojima nije označena Direkcija cesta Federacije BiH Sarajevo.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj:070-0-Rev-07-001038 od 04.09.2008. godine)

39.

Član 209. u vezi sa članom 10. Zakona o parničnom postupku

POVREDA ODREDBE ČLANA 10. ZPP-A, SAMA PO SEBI, NE PREDSTAVLJA POVREDU ODREDBA PARNIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 209. ZPP-A UKOLIKO ONA ISTOVREMENO NE KOINCIDIRA SA DRUGIM PROCESNIM NEPRAVILNOSTIMA KOJE SU BILE OD UTICAJA NA DONOŠENJE ZAKONITE I PRAVILNE PRESUDE.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: 070-0-Rev-07-001248 od 07.10.2008. godine)

40.

Član 209. u vezi sa članom 163. i 164. Zakona o parničnom postupku

SUD ĆE, I PORED PRIJEDLOGA STRANKE DA SE SASLUŠA SAMO JEDNA STRANKA, UVIJEK ODREDITI IZVOĐENJE DOKAZA SASLUŠANJEM OBIJU STRANAKA (ČLAN 5. U VEZI SA ČLANOM 163. I 164. ZPP-A). MEĐUTIM, PROPUST SUDA DA NA GLAVNOJ RASPRAVI IZVEDE DOKAZ SASLUŠANJEM I DRUGE STRANKE NE PREDSTAVLJA UVIJEK POVREDU ODREDBA PARNIČNOG POSTUPKA KOJA JE OD UTICAJA NA PRAVILNOST I ZAKONITOST PRESUDE.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: 070-0-Rev-07-001298 od 21.10.2008. godine)

41.

Član 209. u vezi sa članom 229. stav 2. i 3. Zakona o parničnom postupku

DRUGAČIJE ČINJENIČNO STANJE, OD ONOG KOJEG JE UTVRDIO PRVOSTEPENI SUD, DRUGOSTEPENI SUD MOŽE U SJEDNICI VIJEĆA UTVRDITI SAMO UKOLIKO JE PRVOSTEPENI SUD SVOJE ČINJENIČNE

ZAKLJUČKE ZASNOVAO ISKLJUČIVO NA OCJENI ISPRAVA I POSREDNO IZVEDENIH DOKAZA, ODNOSNO UKOLIKO PRVOSTEPENI SUD NIJE NEPOSREDNO IZVODIO NITI JEDAN DRUGI DOKAZ OSIM ČITANJA ISPRAVA I ZAPISNIKA O POSREDNO IZVEDENIM DOKAZIMA.

Iz obrazloženja:

Dakle, i pored činjenice da iz službene zabilješke Općinskog suda Visoko – Odjeljenje Olovo od 26.10.2006. godine proizilazi da predmetna tužba nije zaprimljena u navedenom sudu u periodu od 29.06.1998. godine pa do 03.05.2000. godine, koju zabilješku je prvostepeni sud cijenio, prvostepeni sud je činjenično stanje koje se tiče datuma podnošenja tužbe utvrdio ocjenom iskaza neposredno saslušanog tužitelja i svjedoka Puzić Semira, očigledno smatrajući da je tim dokazima tužitelj uspio dokazati neistinitost sadržaja službene zabilješke, budući da pretpostavka istinitosti sadržaja isprave predstavlja oborivu zakonsku pretpostavku koju je dozvoljeno pobijati svim dokaznim sredstvima, pa tako i saslušanjem stranaka ili svjedoka (član 132. stav 1. i 3. ZPP-a).

Za razliku od prvostepenog suda, drugostepeni sud izvodi činjenični zaključak da je tužba u ovoj pravnoj stvari podnesena dana 28.04.2000. godine. Stvarnu osnovu za navedeni zaključak drugostepeni sud je našao u sadržaju naprijed navedene službene zabilješke Općinskog suda Visoko – Odjeljenje u Olovu od 26.10.2006. godine, kao javne isprave, navodeći da prvostepeni sud, imajući u vidu sadržaj te službene zabilješke, nije mogao svoj zaključak o datumu podnošenja tužbe utemeljiti na iskazu svjedoka Puzić Semira, tim više što ovaj ne posjeduje potvrdu o predaji tužbe sudu putem preporučene pošiljke.

Dakle, drugostepeni sud u sjednici vijeća, drugačijom ocjenom iskaza svjedoka Puzić Semira i sadržaja službene zabilješke, utvrđuje drugačije činjenično stanje o činjenici datuma podnošenja tužbe u odnosu na činjenično stanje koje je o tom pitanju utvrdio prvostepeni sud.

Navedeno postupanje drugostepenog suda je nepravilno jer drugačije činjenično stanje, od onog koje je utvrdio prvostepeni sud, drugostepeni sud može u sjednici vijeća utvrditi samo ukoliko je prvostepeni sud svoje činjenične zaključke zasnovao isključivo na ocjeni isprava i posredno izvedenih dokaza, odnosno ukoliko prvostepeni sud nije neposredno izvodio niti jedan drugi dokaz sem čitanja isprava i zapisnika, što u konkretnoj parnici nije slučaj. Budući da je prvostepeni sud svoj činjenični zaključak o datumu podnošenja tužbe zasnovao na ocjeni neposredno izvedenih dokaza, to je drugostepeni sud drugačije činjenično stanje mogao utvrditi samo nakon zakazivanja rasprave, što je propustio učiniti. Navedeni propust ima značaj onemogućavanja tužitelja da raspravlja o izmjenjenom činjeničnom stanju i istovremeno predstavlja povredu prava na pravično suđenje iz člana 6. Evropske konvencije.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: 070-0-Rev-07-001018 od 20.05.2008. godine)

42.

Član 209. u vezi sa članom 231. Zakona o parničnom postupku

KAD DRUGOSTEPENI SUD U OBRAZLOŽENJU SVOJE PRESUDE NE OCIJENI ŽALBENE NAVODE KOJI SU OD ODLUČNOG ZNAČAJA ZA SUĐENJE, ŠTO JE BILO OD UTICAJA NA DONOŠENJE ZAKONITE I PRAVILNE ODLUKE, TADA DRUGOSTEPENI SUD ČINI POVREDU ODREDBA PARNIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 209. U VEZI SA ČLANOM 231. ZPP-A.

Iz obrazloženja:

Tužiteljice su u tužbi i tokom raspravljanja navele da su tuženi bili nesavjesni i bespravni korisnici njihovog stana u periodu od 01.01.1996. godine pa do 03.07.1998. godine te su zahtijevale da im tuženi naknade izmaklu korist zbog nemogućnosti izdavanja stana u zakup (član 189. stav 1. i 3. ZOO-a), ili plate naknadu za korištenje njihovog stana u skladu sa odredbom člana 219 ZOO-a. Prvostepeni sud u razlozima svoje presude, suprotno odredbi člana 191. stav 4. ZPP-a, nije ocijenio osnovanost tužbenog zahtijeva sa stanovišta odredbe člana 219. ZOO-a, na koju činjenicu su tužiteljice ukazale u svojoj žalbi. Drugostepeni sud, odlučujući o žalbi tužiteljica, nije sankcionisao navedenu povredu odredaba parničnog postupka učinjenu pred prvostepenim sudom, niti je u razlozima svoje presude, suprotno odredbi člana 231. ZPP-a, ocijenio žalbene navode kojima je ukazano da osnovanost tužbenog zahtijeva nije raspravljena sa stanovišta odredbe člana 219. ZOO-a.

Ovaj sud ocijenjuje da se radi o žalbenom navodu od odlučnog značaja, budući da vlasnik stana može potraživati naknadu za korištenje stana od osoba koje su se bez pravnog osnova koristile tim stanom i to u visini zakupnine koja je u vrijeme korištenja bila uobičajna u mjestu gdje se stan nalazi, pa je pogrešna primijena odredbi člana 191. stav 4. u vezi sa članom 231. ZPP-a bila od uticaja na donošenje zakonite i pravilne presude.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: 070-0-Rev-07-000178 od 19.06.2008. godine)

43.

Član 237. stav 2. u vezi sa članom 317. Zakona o parničnom postupku

KAD SE TUŽBENI ZAHTJEV ODNOSI NA BUDUĆA DAVANJA KOJA SE PONAVLJAJU (SPOROV I O ZAKONSKOM IZDRŽAVANJU, SPOROV I O NAKNADI ŠTETE KOJA SE OSTVARUJE U VIDU RENTE, SPOROV I U KOJIMA SE OBAVEZA SAS TOJI U POVREMENIM DAVANJIMA – ISPLATA PLAĆA I SL.), ZA PITANJE DOPUŠTENOSTI REVIZIJE SA STANOVIŠTA ODREDBE ČLANA 237. STAV 2. ZPP-A NIJE MJERODAVNA VRIJEDNOST PREDMETA SPORA ŠTO JU JE TUŽITELJ OZNAČIO U TUŽBI, VEĆ VRIJEDNOST POBIJANOG DIJELA PRAVOMOĆNE PRESUDE UTVRĐENA PRIMJENOM ODREDBE ČLANA 317. ZPP-A.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: 070-0-Rev-07-001188 od 09.10.2008. godine)

44.

Član 254. stav 1. Zakona o parničnom postupku

Član 35. stav 4. Zakona o izvršnom postupku

U POSTUPKU POVODOM PRIJEDLOGA ZA UKIDANJE POTVRDE IZVRŠNOSTI SUD NE ODLUČUJE O POSTOJANJU I SADRŽAJU GRAĐANSKO-PRAVNOG ODNOSA U SMISLU ČLANA 1. ZPP-A, VEĆ SAMO CIJENI DA LI SU ISPUNJENI PROCESNI USLOVI U POGLEDU IZVRŠNOSTI ODLUKE KOJA JE PREDMET TOG SPORA.

ZBOG TOGA SE RJEŠENJE KOJIM SE OVAJ POSTUPAK PRAVOSNAŽNO OKONČAVA NE MOŽE SMATRATI RJEŠENJEM IZ ČLANA 254. STAV 1. ZPP-A, PA PROTIV OVAKVOG RJEŠENJA REVIZIJA NIJE DOPUŠTENA.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: 070-0-Rev-07-001535 od 30.10.2008. godine)

45.

Član 362. stav 2. Zakona o parničnom postupku

ODREDBA ČLANA 362. STAV 2. ZPP-A NE PROPISUJE PRISTANAK TUŽENOG KAO USLOV ZA ZASNIVANJE NAKNADNOG AKTIVNOG SUPARNIČARSTVA DO KOJEG DOLAZI KADA TUŽBI UZ POSTOJEĆEG TUŽIOCA PRISTUPA NOVI TUŽILAC.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: 070-0-Rev-07-000428 od 08.05.2008. godine)

46.

Član 366. Zakona o parničnom postupku

ODSUSTVO JEDNOG NUŽNOG SUPARNIČARA U PARNICI NE PREDSTAVLJA NEDOSTATAK STVARNE LEGITIMACIJE, ZBOG KOGA BI TUŽBENI ZAHTEJ BIO ODBIJEN, VEĆ SE RADI O NEDOSTATKU PROCESNO-PRAVNE LEGITIMACIJE KOJA TUŽBU ČINI NEUREDNO, A VOĐENJE PARNICE NEDOPUŠTENOM.

Iz obrazloženja:

Suprotno pravnom rezonovanju drugostepenog suda, odsustvo jednog nužnog suparničara u parnici ne predstavlja nedostatak stvarne legitimacije, zbog koga bi tužbeni zahtjev bio odbijen, već se radi o nedostatku procesno-pravne legitimacije koja tužbu čini neurednom, a vođenje parnice nedopuštenim.

Naime, tačno je da pojam nužnih suparničara (član 366. ZPP-a) determinišu materijalno-pravna pravila, ali bez obzira na to institut nužnog suparničarstva predstavlja istovremeno i procesno-pravnu kategoriju i mora se izvesti iz pojma „nužne stranke“.

Stoga, ako prema propisima materijalnog prava neke osobe nekim pravom mogu samo zajednički raspolagati, tada, da bi zahtjev prema njima bio osnovan i da bi im se priznala pasivna legitimacija, moraju biti zajednički tužene. Ako se tako ne postupi vođenje parnice bi bilo nedopušteno jer se već na osnovu tužbe može zaključiti da će postupak koji se njome inicira imati nedostatak zbog kojeg će se presuda koja će u njemu biti donesena moći uvijek sa uspjehom pobijati (nikome se ne može dopustiti vođenje neregularnog postupka).

Iz tih razloga u sudskoj praksi preovladava stav da u slučaju nužnog pasivnog suparničarstva, ukoliko tužitelj želi da njegova tužba bude dopuštena, mora se zasnovati pasivno suparničarstvo koje će obuhvatiti sve subjekte koji su sudionici određenog materijalno-pravnog odnosa.

Ako tužitelj ne obuhvati tužbom sve one koji tek zajedno čine jednu pasivnu stranku, takva tužba se ima smatrati neurednom , pa u takvom slučaju tužioca treba pozvati da u određenom roku tužbu uredi, a ukoliko to tužilac ne učini u ostavljenom roku, sud će tužbu odbaciti.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: 58 0 P 900037 07 Rev od 09.10.2008. godine)

47.

Član 16., 209. i 241. Zakona o parničnom postupku

NA SUDSKU NENADLEŽNOST U REVIZIONOM POSTUPKU VRHOVNI SUD NE PAZI PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI, VEĆ SAMO AKO REVIZIJA NA NJU UKAZUJE.

POVREDA ODREDBA PARNIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 209. U VEZI SA ČLANOM 16. ZPP NIJE POVREDA KOJA SE ODNOSI NA STRANAČKU SPOSOBNOST I ZASTUPANJE, A SAMO NA TAKVU POVREDU REVIZIONI SUD PAZI PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI PO ODREDBAMA ČLANA 241. ZPP.

(Zaključak Građanskog odjeljenja Vrhovnog suda FBiH sa sjednice od 3.11.2008. godine)

48.

Član 396. stav 2. Zakona o parničnom postupku

STRANKA JE DUŽNA DA OPREDIJELJEN ZAHTJEV ZA NAKNADU TROŠKOVA PARNIČNOG POSTUPKA STAVI NAJKASNIJE DO ZAVRŠETKA RASPRAVLJANJA KOJE PRETHODI ODLUČIVANJU O TROŠKOVIMA. ZBOG TOGA ZAHTJEV ZA NAKNADU PARNIČNIH TROŠKOVA POSTAVLJEN UZ USLOV DA ĆE SE PISMENI TROŠKOVNIK DOSTAVITI NAKNADNO U ODREĐENOM ROKU, NAKON ZAKLJUČENJA GLAVNE RASPRAVE, TREBA

SMATRATI NEOPREDIJELJENIM, A NAKNADNO DOSTAVLJENI TROŠKOVNIK
NEBLAGOVREMENIM.

(Zaključak Građanskog odjeljenja Vrhovnog suda FBiH sa sjednice od 3.11.2008.
godine)

UPRAVNO PRAVO

1.

Član 61. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju

DJETETU IZA UMRLE MAJKE, KOJA JE OSTVARILA PORODIČNU PENZIJU IZA UMRLOG OCA, NE PRIPADA PRAVO NA PORODIČNU PENZIJU JER UMRLA MAJKA NIJE ISPUNJAVALA USLOVE ZA STAROSNU ILI INVALIDSKU PENZIJU, NITI JE BILA KORISNIK TIH PENZIJA, VEĆ JE PORODIČNU PENZIJU OSTVARILA PO OSNOVU NESPOSObNOSTI ZA SAMOSTALAN ŽIVOT I RAD ZBOG BOLESTI TJ. KAO INVALIDNO DIJETE IZA SVOG UMRLOG OCA.

Iz obrazloženja:

Prema podacima iz spisa predmeta proizilazi da je tužitelj dana 15.3.2002. godine podnio zahtjev za priznavanje prava na porodičnu penziju iza majke P.I. umrle dana 3.3.2002. godine, da je rješenjem prvostepenog organa od 8.6.2001. godine P.I. bilo priznato pravo na porodičnu penziju (ranijim rješenjem SIZ PIO BIH Filijala Doboj od 7.3.1988. godine dozvoljeno je razdvajanje porodične penzije priznate P.I. kao invalidnom djetetu i P.K. kao udovici umrlog osiguranika P.M.), pa kako nisu ispunjeni uslovi iz člana 61. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", br. 29/98, 49/00 i 32/01), to su prvostepeni i tuženi organ zahtjev tužitelja odbili. Ovo iz razloga što umrla majka tužitelja nije ispunjavala uslove za starosnu penziju, nije po osnovu ostvarenog staža stekla uslove za invalidsku penziju, nije bila korisnik starosne ili invalidske penzije, niti je kod umrle smrt nastupila kao posljedica povrede na radu ili profesionalne bolesti, pa su zaključili da tužitelju na osnovu citirane zakonske odredbe ne pripada pravo na porodičnu penziju iza umrle majke-korisnika porodične penzije koju je ostvarila po osnovu nesposobnosti za samostalan život i rad zbog bolesti, tj. kao invalidno dijete iza umrlog oca.

S obzirom na ovako utvrđeno činjenično stanje tuženi i prvostepeni organ nisu povrijedili zakon na štetu tužitelja, kada su njegov zahtjev za ostvarivanje prava na porodičnu penziju iza umrle majke odbili kao neosnovan. Ovo pogotovo što tužitelj ni uz tužbu ne nudi dokaze koji bi doveli u sumnju činjenično stanje utvrđeno u upravnom postupku (da je bila korisnik porodične penzije koju je kao invalidno dijete ostvarila iza umrlog oca) a da umrla majka ispunjava jedan od uslova propisanih članom 61. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, u kojem slučaju bi tužitelj jedino i mogao ostvariti pravo na porodičnu penziju.

Tužbeni navodi da je umrla majka bila korisnik invalidske penzije nisu od uticaja na drugačije rješenje ove stvari, jer sud spor rješava po pravilu na podlozi činjenica

utvrđenih u upravnom postupku (član 35. stav 1. Zakona o upravnim sporovima), gdje takvi navodi uopšte nisu isticali niti ispitivani. Ovo pogotovo što se prema podacima iz spisa predmeta jasno vidi da je umrla majka (i prema njenom zahtjevu za priznavanje prava na dječiji dodataka od 16.10.1989. godine) bila korisnik samo porodične penzije, da je nesposobna za bilo kakvo privređivanje i da osim porodične penzije nije imala drugih prihoda. Pri tome treba istaći da ukoliko tužitelj pribavi nove dokaze po osnovu kojih bi eventualno ispunjavao uslove za ostvarivanje prava na porodičnu penziju, može novim zahtjevom pokrenuti postupak za ostvarivanje tog prava.

Iz navedenih razloga sud je navode tužbe ocijenio neosnovanim, pa je primjenom člana 38. stav 2. Zakona o upravnim sporovima tužbu valjalo odbiti.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj U-1152/03 od 29.5.2008. godine)

2.

Članovi 30. stav 1. i 156. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju

STUPANJEM NA SNAGU FEDERALNOG ZAKONA O PENZIJSKOM I INVALIDSKOM OSIGURANJU PRESTALA JE PRIMJENA RANIJIH ZAKONA O PENZIJSKOM I INVALIDSKOM OSIGURANJU (IZUZEV ZAKONA O PENZIJSKOM I INVALIDSKOM OSIGURANJU VOJNIH OSIGURANIKA), PA OSIGURANIK KOJI JE PODNIO ZAHTJEV NAKON STUPANJA NA SNAGU FEDERALNOG ZAKONA NE MOŽE OSTVARITI STAROSNU PENZIJU POD USLOVIMA PROPISANIM RANIJIM ZAKONIMA.

Iz obrazloženja:

Po članu 30. stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju („Službene novine FBiH“, broj: 29/98, 49/00 i 32/01), osiguranik stiče pravo na starosnu penziju kad navršši 65 godina života i najmanje 20 godina penzijskog staža. Na te zakonske odredbe pozvao se i tuženi u osporenom rješenju.

Prema podacima u spisu nesporno je da je tužitelj zahtjev za priznavanje prava na starosnu penziju podnio 04.06.2002. godine. Nesporno je i to da je na dan podnošenja zahtjeva imao navršenih 66 godina života, ali da ni prema podacima u spisu a i njegovim navodima u tužbi nije imao najmanje 20 godina penzijskog staža, što znači da nije ispunjen jedan od uvjeta predviđenih za sticanje prava na starosnu mirovinu. Ne stoji ni prigovor tužitelja da mu je mirovinu trebalo priznati po odredbama ranijeg zakona kod činjenice da je zahtjev podnio 04.06.2002. godine.

Ovaj sud nalazi da su upravni organi pravilnom primjenom navedenih odredbi Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju donijeli svoja rješenja i tužitelja odbili sa zahtjevom za ostvarivanje prava na starosnu mirovinu.

Stoga je, obzirom na naprijed navedeno, sud na osnovu člana 38. stav 2. Zakona o upravnim sporovima, tužbu odbio kao neosnovanu.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj U-1284/03 od 2.7.2008. godine)

3.

Članovi 107. stav 2. i 114. stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju

KORISNIKU PENZIJE DRŽAVLJANINU FEDERACIJE KOJI JE ZASNOVAO RADNI ODNOS U INOSTRANSTVU I KOJI JE PENZIJU OSTVARIO PRIJE NAVRŠENJA 40 GODINA PENZIJSKOG STAŽA, ODNOSNO 65. GODINA ŽIVOTA NE PRIPADA PRAVO NA ISPLATU PENZIJE U INOSTRANSTVO.

Iz obrazloženja:

U postupku koji je prethodio donošenju osporenog rješenja utvrđeno je da je tužilac kod tuženog ostvario pravo na starosnu penziju, da je državljanin Bosne i Hercegovine, da ima stalno mjesto boravka u Austriji, gdje se nalazi u radnom odnosu, a prema aktu austrijskog nosioca osiguranja, broj: 5866160550 od 05.08.2003.godine, da je penziju ostvario sa 44 godine života i sa ukupnim penzijskim stažom od 32 godine, 8 mjeseci i 8 dana.

Na osnovu ovako utvrđenog činjeničnog stanja, koje se ne pobija ni tužbom, po ocjeni ovog suda tuženi je pravilno utvrdio sve odlučne činjenice i na tako pravilno utvrđeno činjenično stanje pravilno primjenio materijalno pravo kada je tužioca odbio sa zahtjevom za transfer penzije u inostranstvo.

Naime, prema oderdbi člana 114. stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju („Službene novine Federacije BiH“, broj: 29/98, 32/01), korisniku penzije koji je penziju ostvario prije navršenja 40 godina penzijskog staža, odnosno 65 godina života i korisniku invalidske penzije koji zasnuje radni odnos ili započne da obavlja djelatnost iz člana 11. tačka 1. i 2. ovog zakona, penzija se ne isplaćuje za to vrijeme, a najduže do navršenja 40 godina penzijskog staža, odnosno 65 godina života. Kako tužilac zbog zasnivanja radnog odnosa nema pravo na isplatu penzije, to nema pravo ni na isplatu u inostranstvo.

Ostali prigovori koji se navode u tužbi nisu ni od kakvog uticaja na pravilnost i zakonitost osporenog rješenja, zbog čega je na osnovu člana 38. stav 2. Zakona o upravnim sporovima odlučeno kao u dispozitivu ove presude.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj U-2498/03 od 17.12.2008. godine)

4.

Članovi 73., 74., 75. i 98. stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju

U POSTUPKU OCJENJIVANJA RADNE SPOSOBNOSTI U PENZIJSKOM I INVALIDSKOM OSIGURANJU NOSILAC OSIGURANJA NE MOŽE DONIJETI RJEŠENJE KOJIM SE OSIGURANIKU, KOJI JE U RADNOM ODNOSU, SAMO

UTVRĐUJE ČINJENICA POSTOJANJA PROMIJENJENA RADNA SPOSOBNOST, A DA SE TIM RJEŠENJEM NE ODLUČI O PRAVIMA KOJA MU PO TOM OSNOVU PRIPADAJU.

Iz obrazloženja:

Prvostepenim rješenjem od 08.04.2003. godine, koje je doneseno po zahtjevu stranke za priznavanje prava iz invalidskog osiguranja, tužiocu je kao licu koje je u radnom odnosu utvrđeno postojanje promjenjene radne sposobnosti počev od 16.05.2000. godine, te je svrstan u II kategoriju invalidnosti na osnovu nalaza, ocjene i mišljenja stručnog organa u prvom stepenu broj ORS-126/03 od 08.04.2003. godine. Osporenim rješenjem tuženog uvažena je žalba tužioca, poništeno prvostepeno rješenje i predmet vraćen prvostepenom organu na ponovni postupak iz razloga što su prvostepenim rješenjem samo utvrđene činjenice postojanja promjenjene radne sposobnosti kod tužioca, koje su utvrđene nalazom, ocjenom i mišljenjem stručnog organa vještačenja u prvom stepenu čime su povrijeđene odredbe člana 98. stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službene novine Federacije BiH", broj 29/98 i 32/01). Prema navedenoj zakonskoj odredbi, koju tuženi pravilno citira u obrazloženju osporenog rješenja, nosilac osiguranja donosi rješenje o pravima po osnovu činjenica utvrđenih na osnovu nalaza, ocjene i mišljenja stručnog organa za ocjenjivanje radne sposobnosti u penzijskom i invalidskom osiguranju, pa imajući u vidu navedenu odredbu, u konkretnom slučaju, na osnovu utvrđene II kategorije invalidnosti prvostepeni organ je trebao donijeti rješenje o priznavanju prava tužiocu koja su propisana članom 73, 74. i 75. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju. Obzirom na odredbu člana 98. stav 1. nema sumnje da utvrđivanje invalidnosti i potpune nesposobnosti za privređivanje predstavlja činjenicu odlučnu za ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, a u ovom slučaju za ostvarivanje prava po osnovu utvrđene II kategorije invalidnosti.

Iz navedenih razloga ovaj sud nalazi da osporenim rješenjem tuženi nije povrijedio zakon na štetu tužioca kada je poništio prvostepeno rješenje i predmet vrati prvostepenom organu na ponovno rješavanje da bi u ponovnom postupku postupio u skladu sa članom 98. stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju i odlučio o pravu tužioca po osnovu činjenica utvrđenih na osnovu nalaza, ocjene i mišljenja stručnog organa u drugom stepenu broj: DOV-118/03 od 16.06.2003. godine.

S obzirom na navedeno ovaj sud je primjenom člana 38. stav 2. Zakona o upravnim sporovima tužbu odbio kao neosnovanu.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj U-2064/03 od 29.9.2008. godine)

5.

Član 15. stav 3. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga

U POSTUPKU UTVRĐIVANJA POREZNE OSNOVICE ZA RAZREZ POREZA NA PROMET PROIZVODA I USLUGA POPUST NA CIJENU PROIZVODA KOJI PRODAVAC DAJE KUPCU U VIDU RABATA, MOŽE SE ODBITI OD POREZNE

OSNOVICE SAMO AKO JE PISMENO UGOVOREN I AKO JE KUPCU NEPOSREDNO ODOBREN U FAKTURI.

Iz obrazloženja:

Nije osnovan tužbeni navod da su upravni organi obavezu tužioca na plaćanje poreza na promet postavili samo fiktivno u zapisniku o inspekcijskom nadzoru, a kasnije i u svojim rješenjima.

Iz spisa predmeta, posebno iz zapisnika o inspekcijskom nadzoru, broj: 10-1/01-15-1-502/02 od 24.06.2002. godine, proizilazi da su upravni organi obaveze tužioca utvrdili na osnovu pregleda poslovanja tužioca za period od 30.04.2000. godine do 11.06.2002. godine i to uvidom u finansijsku dokumentaciju i knjigovodstvenu evidenciju, zbog čega su proizvoljni tužbeni navodi o fiktivno postavljenim njegovim obavezama.

Nije osnovan ni tužbeni navod da je pogrešno primjenjena odredba člana 15. stav 3. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga (prečišćeni tekst-„Službene novine Federacije BiH“, broj: 49/02, 37/03, 14/04 i 39/04), jer da prilikom utvrđivanja predmetnog poreza nije odobren popust na cijenu proizvoda, koji se daje u vidu rabata. Naime, u postupku koji je prethodio donošenju osporenog rješenja utvrđeno je da tužilac za predmetni rabat nije imao pismeni ugovor, što je bilo i nesporno među strankama, a što se ne pobija ni tužbom, pa mu u smislu odredbe člana 15. stav 3. navedenog zakona, popust u vidu rabata nije mogao biti odbijen, budući se tom odredbom propisuje da popust na cijenu proizvoda, koji prodavac daje kupcu u vidu rabata, može biti odbijen od porezne osnovice samo ako je pismeno ugovoren i ako je kupcu neposredno odobren u fakturi. Proizilazi, dakle, da je za odbijanje rabata od porezne osnovice potrebno kumulativno ispunjenje oba uvjeta: da je rabat pismeno ugovoren i da je kupcu neposredno odobren u fakturi. Kako u konkretnom slučaju prvonavedeni uvjet nije ispunjen, to se tužiocu predmeti rabat nije mogao odbiti od porezne osnove.

Kako, dakle, tužbeni navodi nisu osnovani, to je tužbu valjalo odbiti, na osnovu člana 38. stav 2. Zakona o upravnim sporovima.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj U-2427/03 od 24.12.2008. godine)

6.

Član 18. tačka 13. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga

INVALIDNO LICE, KOJE JE UVEZLO ILI NABAVILO U FEDERACIJI PUTNIČKI AUTOMOBIL ZA NAMJENE I POD USLOVIMA PROPISANIM CARINSKIM PROPISIMA BEZ PLAĆANJA POREZA NA PROMET I KOJE EVENTUALNO NAMJERAVA OTUĐITI TAJ AUTOMOBIL PRIJE PROTEKA ZAKONSKOG ROKA OD PET GODINA, NE MOŽE SE RJEŠENJEM NADLEŽNOG POREZNOG ORGANA OBVEZIVATI NA PLAĆANJE POREZNE OBAVEZE PRIJE NEGO ŠTO OTUĐI ILI DA NA UPOTREBU DRUGOM LICU TO VOZILO.

Iz obrazloženja:

Iz stanja spisa predmeta vidi se da je tužiteljica rješenjem Carinarnice Bihać od 27.6.2002.godine kao invalidno lice oslobođena od plaćanja carine za uvezeno putničko vozilo marke VOLKSWAGEN tip GOLF1, 9TDI, a rješenjem Porezne uprave Kantonalnog ureda Bihać-Ispostava Bihać od 28.6.2002. godine oslobođena od plaćanja poreza na promet proizvoda za uvezeno motorno vozilo kao invalidno lice u skladu sa odredbom člana 19. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga („Sl.novine FBiH“, broj: 6/95-22/01) s tim ako korisnik poreske olakšice putnički automobil otuđi ili da na upotrebu drugom licu prije isteka roka od pet godina od dana nabavke, naplatit će se porez na promet proizvoda kao da je porezna obaveza nastala u času nabavke i kamate iz člana 32. ovog zakona, od dana nabavke do dana plaćanja poreza.

Kako je tužiteljica dana 27.11.2002.godine podnijela zahtjev Carinarnici Bihać za plaćanje carine na uvezeno putničko vozilo (opisano u ranijem rješenju Carinarnice) jer da ima namjeru otuđiti ga, to joj je rješenjem Carinarnice Bihać od 16.12.2002.godine naloženo da plati carinu i carinsko evidentiranje, a Poreska uprava Kantonalnog ureda Bihać rješenjem od 27.1.2003.godine obavezala je da odmah po prijemu rješenja plati porez na promet putničkog motornog vozila rješavajući po njenom zahtjevu za razrez poreza od 27.1.2003.godine. Ovo stoga što namjerava otuđiti putničko motorno vozilo prije isteka roka od pet godina od dana nabavke propisanog članom 18. stav 1. tačka 13. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga.

Odlučujući o žalbi tužiteljice izjavljenoj protiv navedenog prvostepenog rješenja Poreska uprava Kantonalnog ureda Bihać rješenjem od 14.2.2003.godine odbila je žalbu kao neosnovanu, a tuženi organ odlučujući o žalbi tužiteljice izjavljenoj protiv rješenja Poreske uprave od 14.2.2003.godine odbio je žalbu kao neosnovanu, pri čemu su se oba upravna organa u svojim rješenjima pozvala na odredbu člana 18. stav 1. tačka 13. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga.

Međutim, ovakav pravni stav poreskih organa ne može se prihvatiti.

Odredbom člana 18. stav 1. tačka 13. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga-prečišćeni tekst („Sl.novine FBiH“, broj: 49/02) koji propisuje porezna oslobađanja, propisano je da se porez na promet proizvoda ne plaća na promet osobnih automobila za invalidne osobe koje se jednom u razmaku od pet godina uvoze ili nabavljaju u Federaciji za namjene, na način i pod uslovima propisanim carinskim propisima. Ako invalidna osoba osobni automobil otuđi ili da na upotrebu drugoj osobi prije isteka roka od pet godina od dana nabavke, naplatiti će se porez na promet proizvoda kao da je porezna obaveza nastala u času nabavka i kamate iz člana 31. ovog zakona, od dana nabavke do dana plaćanja poreza.

Dakle, porez na promet proizvoda naplatit će se ako invalidno lice putnički automobil otuđi ili ga da na upotrebu drugom licu prije isteka roka od pet godina od dana nabavke.

U konkretnom slučaju ni jednim dokazom nije utvrđeno da je tužiteljica otuđila predmetno motorno vozilo, niti ga je dala na upotrebu drugom licu, pa nije jasno na osnovu čega poreski organi zaključuju da je tužiteljica prodala navedeno motorno vozilo kada u ovom pravcu nisu provodili nikakve dokaze, niti u spisu ima podataka o ovim okolnostima. To što je tužiteljica u zahtjevu za razrez poreza navela da ima namjeru otuđiti predmetno vozilo, ne znači da je isto i otuđila, pa su poreski organi pogriješili kada su zaključili da je vozilo prodato i kada su tužiteljicu zbog toga obavezali da plati porez.

Pored toga tužiteljica je u svojim žalbama stalno navodila da vozilo nije otuđila, a tuženi u obrazloženju osporenog rješenja nije ocijenio ove žalbene navode, pa je počinio povredu pravila postupka iz člana 242. stav 2. Zakona o upravnom postupku („Sl.novine FBiH“, broj: 2/98 i 48/99).

Iz svega navedenog vidi se da je osporeno rješenje doneseno na osnovu pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene materijalnog prava, i uz pogrešnu primjenu procesnog prava.

Stoga je uvažanjem tužbe riješeno kao u dispozitivu presude na osnovu člana 38. stav 3. u vezi sa članom 35. stav 2. Zakona o upravnim sporovima.

U ponovnom postupku tuženi organ će imati u vidu navedene primjedbe ovog suda i donijeti novo zakonito rješenje u ovoj upravnoj stvari.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj U-4093/03 od 11.12.2008. godine)

7.

Članovi 3., 5. stav 2. i 8. stav 1. tačka 3. Zakona o posebnom porezu na promet bezalkoholnih pića

UVOZ SVIH VRSTA SIRUPA KOJI SU NAMJENJENI ZA PROIZVODNJU I PRERADU OSVJEŽAVAJUĆIH PIĆA PODLIJEŽE PLAĆANJU POSEBNOG POREZA NA PROMET BEZALKOHOLNIH PIĆA, IZUZEV AKO JE UVOZ IZVRŠEN ZA REPRODUKCIJU LICIMA REGISTROVANIM ZA PROIZVODNJU BEZALKOHOLNIH PIĆA.

Iz obrazloženja:

Odredbama Zakona o posebnom porezu na promet bezalkoholnih pića ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", br. 6/95 i 51/99) regulisano je oporezivanje i plaćanje posebnog poreza na bezalkoholna pića koja se proizvode ili uvoze na teritoriju Federacije. Predmet oporezivanja prema odredbama člana 3. tog zakona je promet bezalkoholnih pića, a bezalkoholnim pićima smatraju se i sirupi namjenjeni za proizvodnju ili preradu osvježavajućih pića. Članom 5. stav 1. istoga zakona propisano je da je obveznik posebnog poreza na bezalkoholna pića i pravno lice koje na teritoriju Federacije uvozi bezalkoholna pića.

U konkretnom slučaju tužitelj je na teritoriju Federacije po navedenoj carinskoj ispravi uvezaio sirup namijenjen za proizvodnju (odnosno pripremu osvježavajućih pića čijim se otapanjem u vodi prema uputi na deklaraciji dobijaju osvježavajuća pića), pa su ga organi uprave u skladu sa citiranim zakonskim odredbama pravilno obavezali da plati poseban porez na bezalkoholna pića.

Navodi tužitelja da u skladu sa odredbama više pravilnika i Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga ne treba da plaća poseban porez nisu se mogli prihvatiti. Naime, citiranim odredbama Zakona o posebnom porezu na promet bezalkoholnih pića, kao specijalnog zakona, izričito je propisano da se na uvoz svih vrsta sirupa namijenjenih za pripremu osvježavajućih pića plaća poseban porez (pri čemu se ne pravi razlika između aromatizovanih i voćnih sirupa kako je pravi tužitelj). Oslobođanje od plaćanja posebnog poreza prilikom uvoza propisano je jedino odredbom člana 8. stav 1. tačka 3. navedenog zakona, prema kojoj se taj porez ne plaća pri uvozu sirupa za reprodukciju licima registrovanim za proizvodnju bezalkoholnih pića, u smislu člana 5. stav 2. istoga zakona (koji će kasnije taj poseban porez platiti kao proizvođači bezalkoholnih pića), a sam tužitelj u toku upravnog postupka kao i u tužbi ne ističe, niti pruža dokaze da je uvezio sirup licima registrovanim za proizvodnju bezalkoholnih pića.

Kako ni ostalim tužbenim navodima tužitelj ne dovodi u sumnju zakonitost osporenog rješenja, na osnovu člana 38. stav 2. Zakona o upravnim sporovima valjalo je tužbu odbiti kao neosnovanu.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj U-3942/03 od 11.12.2008. godine)

8.

Član 28. Zakona o preuzimanju Zakona o stambenim odnosima

Član 46. stav 1. Zakona o predaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo

VOĐENJE POSTUPKA ZA DONOŠENJE RJEŠENJA KOJE ZAMJENJUJE UGOVOR O KORIŠTENJU STANA NE ZAVISI OD EVENTUALNE PRIMJENE ODREDBA ZAKONA O PRODAJI STANOVA NA KOJIMA POSTOJI STANARSKO PRAVO, PO KOJEM SE VODI POSEBAN POSTUPAK.

Iz obrazloženja:

Po ocijeni ovog suda, tuženi pogrešno odbacuje zahtjev tužilje kao neblagovremen (tačka 2. osporenog rješenja). Pri tome tuženi se poziva na odredbu člana 46. stav 1. Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo. Međutim, rješenje ove upravne stvari ne može se zasnivati na Zakonu o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/97, 11/98, 22/99, 27/99, 7/00, 32/01, 15/02 i 54/04), budući da taj zakon reguliše sasvim drugu pravnu oblast, oblast prodaje stanova na kojima postoji stanarsko pravo, a ne predmetnu upravnu stvar, koja je regulisana Zakonom o stambenim odnosima (prečišćeni tekst-„Službeni list SRBiH“, broj: 14/84, 12/87 i 36/89) koji je preuzet kao federalni zakon Zakonom o preuzimanju Zakona o stambenim odnosima („Službene novine Federacije BiH“, broj: 11/98, 38/98, 12/99 i 19/99). Zbog toga bi tužilac imao pravni interes za donošenje

traženog rješenja i nezavisno od toga da li će otkupljivati predmetni stan, što je sasvim odvojeno pitanje. Uzgred se napominje da su rokovi koje tuženi navodi u osporenom rješenju za zaključenje ugovora o prodaji stanova produžavani u više navrata, posebno u odnosu na lica koja su za vrijeme ratnih prilika napuštala svoje stanove, ali to nije predmet ovog spora, kako je to već naprijed obrazloženo.

Prema tome, uslijed pogrešno zauzetog pravnog stanovišta tuženi se nije upuštao u ispitivanje i ocjenu bitnih činjenica za rješenje konkretnog spora, što predstavlja povredu pravila postupka koja su bila od uticaja za pravilno i zakonito rješenje predmetne upravne stvari, zbog čega je odlučeno kao u dispozitivu ove presude, na osnovu člana 38. stav 2. i 3. Zakona o upravnim sporovima.

U ponovljenom postupku potrebno je ispitati i utvrditi da li su u konkretnom slučaju ispunjeni uvjeti za donošenje traženog rješenja, u smislu odredaba gore pomenutog zakona, te ocijeniti i ostale tužbene navode, jer će tek nakon toga tuženi biti u mogućnosti da donese pravilnu i zakonitu odluku.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj U-2387/03 od 17.12.2008. godine)

9.

Član 21. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima

Tačke 36. i 37. Uputstva o primjeni Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima

BLAGOVREMENOST ZAHTJEVA ZA POVRAT STANA KOJI JE RAZRUŠEN ILI OŠTEĆEN NE CIJENI SE OD DANA KADA JE TAJ STAN OBNOVLJEN VEĆ OD ZAKONSKOG ROKA KOJI JE PROPISAN ZA PODNOŠENJE ZAHTJEVA ZA POVRAT U POSJED TAKVIH STANOVA.

Iz obrazloženja:

Iz spisa predmeta proizilazi da je u postupku koji je prethodio donošenju pobijane presude utvrđeno da je tužilja bila nosilac stanarskog prava na predmetnom stanu, koji je za vrijeme rata oštećen, te da je dana 05.02.2002. godine ponijela zahtjev za vraćanje u posjed tog stana i da je stan već 1996. godine obnovljen.

Na osnovu ovakvog činjeničnog stanja prvostepeni sud smatra, kako to proizilazi iz obrazloženja pobijane presude, da je zahtjev tužilje za povrat stana podnesen neblagovremeno. Naime, taj sud smatra da se pod pojmom „oštećen stan“ ima smatrati stan koji je bio neuslovan za stanovanje na dan kada je istekao konačan rok do kog je zahtjev za povrat stana mogao biti podnesen, u skladu sa Zakonom o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima.

Po ocjeni ovog suda navedeni stav prvostepenog suda nije pravilan, iz ovih razloga:

Prema odredbi člana 21. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima („Službene novine Federacije BiH“, broj: 56/01 i 15/02), nosilac stanarskog prava na uništenom i oštećenom stanu može, izuzetno od člana 5. ovog zakona, podnijeti zahtjev za povrat stana u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona. Kako je ovaj zakon stupio na snagu 05.05.2002. godine, to se zahtjev za povrat oštećenih stanova mogao podnijeti do 05.11.2002. godine. Pošto je tužilja zahtjev podnijela 05.02.2002. godine, to je njen zahtjev podnesen u zakonskom roku. Naime, da bi se zahtjev mogao podnijeti u ovom, produženom roku, zakon određuje samo jedan uvjet: da se radi o razrušenom ili oštećenom stanu. Zakon, dakle, ne propisuje neke druge uvjete, kao: da je stan ostao oštećen do isteka roka za podnošenje zahtjeva, ili neke druge uvjete, zbog čega se njegove odredbe ne mogu tumačenjem proširivati na neke nove uvjete koje ne propisuje zakon. Takva mogućnost ne proizilazi ni iz Upustva o primjeni Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima („Službene novine Federacije BiH“, broj: 43/99). To Upustvo, pod naslovom „Postupanje po zahtjevima za razrušene i oštećene stanove“, u tački 36. reguliše nadležnost upravnih organa za stambena pitanja da primaju zahtjeve za stanove koji su razrušeni ili oštećeni, a u tački 37. reguliše šta sadrži odluka po zahtjevu iz prethodne tačke, i ništa više. Zapravo, iz ovog Upustva proizilazi da se pod oštećenim stanom, suprotno stanovištu prvostepenog suda, smatra i stan koji je obnovljen (tačka 37. pod ii: „rješenje kojim se potvrđuje da podnosilac zahtjeva ima pravo na povrat stana ukoliko je obnovljen“). Pošto se pod navedenim naslovom imaju u vidu razrušeni i oštećeni stanovi, to znači da se pod takvim stanovima, prema ovom upustvu, smatraju i stanovi koji su obnovljeni, bez obzira u kom vremenu, odnosno da li prije ili poslije isteka roka za podnošenje zahtjeva.

Uostalom, Aneksom 7. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini zagaranovan je povratak svim izbjeglim i raseljenim licima u njihove domove i povratak njihove imovine. Stoga je i gore navedenu spornu odredbu jedino ispravno tumačiti u smislu potpunije primjene navedenog međunarodnog sporazuma, a ne na način kako bi se ograničilo njegovo sprovođenje u život. Naime, bilo kakva ograničenja u pogledu provođenja navedenog međunarodnog sporazuma moguće je predvidjeti samo izričitom odredbom zakona i to iz naročito opravdanih društvenih razloga, koji su u skladu sa Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, kao i odredbama njenih protokola.

Iz navedenih razloga ovaj sud cijeni da je zahtjev tužilje blagovremen, zbog čega je na osnovu člana 43. stav 2. Zakona o upravnim sporovima odlučio kao u dispozitivu ove presude, kako bi prvostepeni upravni organ u ponovnom postupku meritorno odlučio o njenom zahtjevu.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj UŽ-247/04 od 6.8.2008. godine)

10.

Članovi 12., 13. i 246. stav 1. Zakona o upravnom postupku

KADA PRAVOSNAŽNIM I KONAČNIM RJEŠENJEM DONESENIM U UPRAVNOM POSTUPKU BUDE ODBIJEN ZAHTJEV STRANKE ZA PRIZNAVANJE STATUSA PRIPADNIKA ORUŽANIH SNAGA R BiH, PA TA STRANKA PODNESE PRIJEDLOG ZA OBNOVU POSTUPKA NADLEŽNI ORGAN JE DUŽAN TAKAV PRIJEDLOG TRETIRATI KAO NOVI ZAHTJEV I PO ISTOM MERITORNO ODLUČITI.

U OVAKVIM SLUČAJEVIMA O RANIJEM ZAHTJEVU ODLUČENO JE RJEŠENJEM KOJE JE POSTALO PRAVOSNAŽNO I KONAČNO SAMO U FORMALNOM SMISLU, ALI NE I U MATERIJALNO-PRAVNOM SMISLU BUDUĆI DA NJIME STRANKA NIJE OSTVARILA TRAŽENO PRAVO.

Iz obrazloženja:

Iz dokumentacije koja se nalazi u spisu proizilazi da je rješenjem Odjela za odbranu u Općini Sanski Most broj: 47-15-01-0163-1-139/98 od 3.9.1998.godine utvrđeno da Smailović Emsud i Husinovaca rođen 5.11.1972.godine nije bio pripadnik Oružanih snaga R BiH. Dana 20.12.2002.godine tužitelj je podnio prvostepenom organu prijedlog za obnovu postupka u ovoj upravnoj stvari, u kome navodi da je došao do saznanja o novim činjenicama i dokazima, budući da je pronađeno tijelo njegovog sina i izvršena DNK analiza, te se na osnovu tih dokaza, kao i saslušanja određenih svjedoka, može ustanoviti da je njegov sin zaista bio pripadnik TO R BiH. Rješavajući po ovom zahtjevu, prvostepeni organ je isti odbacio zaključkom od 17.1.2003. godine, nalazeći da je zahtjev za obnovu postupka podnesen neblagovremeno, budući da zahtjev nije podnesen u roku od 30 dana od kada je stranka mogla iznijeti nove činjenice, odnosno upotrijebiti nove dokaze. Takođe prvostepeni organ u obrazloženju svog rješenja navodi i da nove činjenice koje su iznesene u prijedlogu za obnovu postupka ne predstavljaju okolnosti zbog kojih bi se postupak mogao obnoviti. Osporenim rješenjem tuženog žalba tužitelja protiv prvostepenog zaključka je odbijena kao neosnovana, iz istih razloga koji se navode u tom zaključku.

Gore navedene odluke prvostepenog i drugostepenog upravnog organa nisu pravilne niti na zakonu zasnovane. Naime, odredbom člana 12. Zakona o upravnom postupku propisano je da rješenje protiv kojeg se ne može izjaviti redovno pravno sredstvo (žalba) u upravnom postupku (konačno u upravnom postupku) a kojim je stranka stekla neko pravo, odnosno kojim su stranci određene neke obaveze, može se poništiti, ukinuti ili izmjeniti samo u slučajevima koji su ovim ili drugim zakonom predviđeni. U smislu člana 13. istog zakona, rješenje protiv kojeg se ne može izjaviti žalba niti pokrenuti upravni spor (pravomoćno rješenje) a kojim je stranka stekla određena prava, odnosno kojim su stranci određene neke obaveze, može se poništiti, ukinuti ili izmjeniti samo u slučajevima koji su ovim ili drugim zakonom predviđeni. Član 246. stav 1. istog zakona propisuje razloge zbog kojih se može obnoviti postupak okončan rješenjem ili zaključkom protiv koga nema pravnog lijeka u upravnom postupku, tj. rješenja ili zaključka koji su konačni. U ovoj upravnoj stvari, rješenje prvostepenog organa od 3.9.1998. godine postalo je konačno i pravomoćno u upravnom postupku, budući da na isto nije izjavljena žalba, te je protekao i rok za pokretanje upravnog spora.

Međutim, ovo rješenje je konačno samo u formalnom, ali ne i u materijalno-pravnom smislu, budući da stranka, tj. tužitelj, njime nije stekla određena prava, niti su joj određene neke obaveze. Stoga stranka u konkretnom slučaju može ponovno podnositi zahtjev za priznanje svojih prava, tj. tužitelj može ponovno tražiti utvrđenje da je njegov sin Smajlović Emsud bio pripadnik OS RBiH. Prema tome, prvostepeni organ je pogrešno primjenio gore navedenu odredbu Zakona o upravnom postupku kojom se reguliše obnova postupka, tako što je podneseni zahtjev od strane neuke stranke tretirao samo kao zahtjev za obnovu, budući da je bio dužan da ga tretira kao ponovni zahtjev za utvrđenje da je sin tužitelja bio pripadnik TO RBiH. Po tom zahtjevu je zatim trebao odlučivati uzimajući u obzir sve činjenice i dokaze, pa i one koje predlaže tužitelj.

Budući da je tuženi organ i pored gore navedenih povreda pravila postupka odbio žalbu tužitelja i time održao na snazi prvostepeno rješenje, to je na osnovu člana 38. stav 3., a u vezi sa članom 35. stav 2. Zakona o upravnim sporovima, osporeno rješenje, kao i prvostepeni zaključak valjalo poništiti i predmet vratiti prvostepenom organu na ponovno rješavanje i otklanjanje gore navedenih nedostataka.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj U-1668/03 od 6.8.2008. godine)

11.

Članovi 41. stav 3. i 44. stav 1. Zakona o upravnim sporovima

KADA SE ZAHTJEV ZA VANREDNO PREISPITIVANJE ODLUKE KANTONALNOG SUDA ZASNIVA ISKLJUČIVO NA POGREŠNO I NEPOTPUNO UTVRĐENOM ČINJENIČNOM STANJU, TAKAV ZAHTJEV SE RJEŠENJEM ODBACUJE KAO NEDOZVOLJEN.

Iz obrazloženja:

Prema odredbi člana 41. stav 1. i 2. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije BiH", broj 9/05) zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke stranka može podnijeti protiv pravosnažne odluke kantonalnog suda donijete u upravnom sporu Vrhovnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine zbog povrede federalnog zakona ili drugog federalnog propisa ili zbog povrede pravila federalnog zakona ili drugog federalnog zakona o postupku koja je mogla biti od uticaja na rješavanje stvari, a stavom 3. istog člana je propisano da se zahtjev za vanredno preispitivanje ne može podnijeti zbog povrede pravila postupka koja se odnosi na pogrešno ili nepotpuno utvrđeno činjenično stanje.

Kako iz sadržaja zahtjeva za vanrednog preispitivanja sudske odluke proizilazi da je isti podnesen upravo iz razloga pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja to se nisu stekli uvjeti za podnošenje zahtjeva za vanredno preispitivanje sudske odluke propisane članom 41. Zakona o upravnim sporovima iz kojih razloga je sud zahtjev za vanredno preispitivanje odbacio kao nedozvoljen primjenom člana 44. stav 1. Zakona o upravnim sporovima.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj Uvp-125/06 od 3.9.2008. godine)

ABECEDNI STVARNI REGISTAR

KRIVIČNO PRAVO

Svojstvo ratnog zarobljenika

- maloljetstvo 1

Zaštićene osobe

- mogućnost da zaštićene osobe budu istog državljanstva 2

Preventivna nužna odbrana

- dozvoljenost 3

Ubistvo na okrutan način

- kvalifikatorna okolnost usmrćenja 4

Prouzročenje smrti iz nehata

- nehatno postupanje 5

Načelo povjerenja u prometu

- mogućnost pozivanja na načelo povjerenja 6

Pravično suđenje

- majka osumnjičenog obnaša dužnost tužiteljice 7

Prenošenje mjesne nadležnosti iz važnih razloga

- nepristrasnost suda 8

Osporavanje postojanja osnovane sumnje

- mogućnost osporavanja osnovane sumnje nakon potvrđivanja optužnice 9

Pritvor nakon izricanja presude

- saglasni prijedlozi stranaka i branitelja za ukidanje pritvora 10

Mogućnost ponovnog pozivanja svjedoka

- uvjeti 11

Nepostojanje dokaza

- dokazi o aktivnoj djelatnosti 12

Zakovitost radnje prepoznavanja

- potreba postojanja naredbe 13

Nepostojanje razloga

- nisu izneseni dokazi i razlozi 14

Uvod prvostepene presude

- uvod presude i bitna povreda odredaba krivičnog postupka 15

Nerazumljivost i kontradiktornost obrazloženja presude

- osnov za pobijanje presude 16

Pravno pravilo zabrane reformatio in peius

- primjena pravila nakon ukidanja presude 17

Nedopuštena dopuna žalbe

- iznošenje novih činjenica i dokaza, kao i novih pravnih prigovora na sjednici vijeća 18

Nedopuštenost ponavljanje krivičnog postupka

- mogućnost ponavljanja krivičnog postupka zbog povrede krivičnog zakona 19

GRADANSKO PRAVO

Deklaratorna tužba

- ocjenjivanje postojanja pravnog interesa 37

Delegacija

- razlozi za delegaciju 35

Građenje

- suvlasništvo i zahtjev za rušenje 2
- rizik građenja u rudnom polju 19

Ispunjenje obaveza

- ispunjenje novčane obaveze 9

Nadležnost

- razgraničenje između parničnog i vanparničnog postupka 32
- regresni zahtjev poslodavca 33
- izberiva mjesna nadležnost 34
- sporazum o mjesnoj nadležnosti 36

Naknada štete

- pripada i posjedniku 4
- odgovornost općine 6
- štetne imisije 7
- odsustvo protivpravnosti 12
- neosnovano lišenje slobode i pravo na naknadu 13
- mobilizacija stvari i ratna šteta 15
- mina kao opasna stvar 16
- adekvatna uzročna veza 17
- odgovornost imaoaca motornih vozila 18
- kleveta 20
- neosnovano lišenje slobode i obim naknade 22

Nasljeđivanje

- nasljednička tužba 29
- bračna stečevina 30

Pravo vlasništva

- nacionalizacija 1
- dosjelost na državnoj svojini 3
- štetne imisije 5

- privatizacija 28

Pravni i činjenični osnov tužbe

- vezanost suda 31

Prestanak ugovora o radu

- teža povreda radne obaveze 23
- pravo na odbranu 24
- zaposlenik na čekanju posla 25
- ukidanje radnih poslova i zadataka 26
- nema retroaktivne primjene zakona 27

Presuđena stvar

- procesna sukcesija 38

Povreda odredaba parničnog postupka

- načelo efikasnosti 39
- saslušanje parničnih stranaka – kontradiktornost 40
- izmjena činjeničnog stanja od strane drugostepenog suda 41
- apsolutna nenadležnost suda 47
- ocjena žalbenih navoda od odlučnog značaja 42

Revizija

- dopuštenost revizije kod budućih novčanih potraživanja 43
- kod rješenja o ukidanju potvrde o izvršnosti 44

Sticanje bez osnova

- povrat novčane isplate 8

Suparničari

- naknadno aktivno suparničarstvo 45
- nužni suparničari 46

Troškovi parničnog postupka

- blagovremenost zahtjeva 48

Ugovor o osiguranju

- pravo na otkup vrijednosti police 14
- kasko osiguranje 21

Zastarjelost potraživanja

- međusobna potraživanja društveno-pravnih lica 10
- pokretanje krivičnog postupka 11

UPRAVNO PRAVO

Penzijsko i invalidsko osiguranje

- djetetu iza umrle majke, koja je ostvarila porodičnu penziju iza umrlog oca kao osiguranika, ne pripada pravo na porodičnu penziju 1
- ne može se ostvariti pravo na starosnu penziju po ranijim zakonima, kada je zahtjev podnesen nakon stupanja na snagu federalnog Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju 2
- korisniku prijevremene starosne penzije državljaninu Federacije, koji je zasnovao radni odnos u inostranstvu, ne pripada pravo na isplatu penzije u inostranstvo 3
- u postupku ocjenjivanja radne sposobnosti ne može se rješenjem utvrditi samo promjenjena radna sposobnost a da se ne odluči o pravima koja mu po tom osnovu pripadaju 4

Porez na promet proizvoda i usluga

- rabat kao popust na cijenu proizvoda može se odbiti od porezne osnovice samo ako je pismeno ugovoren i ako je kupcu neposredno odobren u fakturi 5
- invalidno lice se ne može obavezivati na plaćanje poreza na promet uvezenog putničkog automobila prije nego ga otuđi ili dâ drugom licu na upotrebu 6

Poseban porez na promet bezalkoholnih pića

- uvoz svih vrsta sirupa podliježe plaćanju posebnog poreza, izuzev ukoliko nije namjenjen za reprodukciju licima registrovanim za proizvodnju bezalkoholnih pića 7

Stambeni odnosi

- donošenje rješenja koje zamjenjuje ugovor o korištenju stana nije u koliziji sa odredbama Zakona o prodaji stanova 8
- blagovremenost zahtjeva za povrat stana koji je razrušen ili oštećen 9

Upravni postupak

- rješavanje ponovno podnesenog zahtjeva za priznavanje svojstva pripadnika Oružanih snaga RBiH u slučaju kada je raniji zahtjev konačnim i pravosnažnim rješenjem odbijen 10

Upravni spor

- rješenjem se odbacuje kao nedozvoljen zahtjev koji se zasniva samo na pogrešno i nepotpuno utvrđenom činjeničnom stanju 11

REGISTAR PRIMIJENJENIH PROPISA

KRIVIČNO PRAVO

- Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda („Službeni glasnik BiH“, broj 6/99)
- Krivični zakon Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine FBiH", br. 36/03, 37/03, 21/04, 69/04 i 18/05).
- Zakon o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine FBiH", br. 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07 i 53/07).
- Preuzeti Krivični zakon SFRJ („Službeni list RBiH“, broj 2/92).

GRADANSKO PRAVO

- Zakon o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta („Sl.list FNRJ“, broj: 52/58, 3/59 i 32/68);
- Zakon o vlasničko pravnim odnosima („Sl.novine FBiH“, broj: 6/98 i 29/03);
- Zakon o osnovama vlasničkih odnosa („Sl.list R BiH“, broj: 37/95);
- Uredba o kriterijima i normativima raspoređivanja građana i materijalnih sredstava u oružane snage i druge potrebe odbrane („Sl.list R BiH“, broj: 19/92);
- Osnovni Zakon o rudarstvu („Sl.list FNRJ“, broj: 26/59);
- Zakon o zaštiti od klevete FBiH („Sl.novine FBiH“, broj: 19/03 i 73/05);
- Zakon o radu („Sl.novine FBiH“, broj: 43/99, 32/00 i 29/03);
- Zakon o obligacionim odnosima („Sl.list SFRJ“, broj: 29/78, 39/85 i 57/89, „Sl.list R BiH“, broj: 2/92, 13/93 i 13/94 i „Sl.novine FBiH“, broj: 29/03);
- Zakon o državnoj upravi („Sl.list R BiH“, broj: 26/93);
- Zakon o namještencima u organima državne službe u FBiH („Sl.novine FBiH“, broj: 49/05);
- Zakon o početnom bilansu stanja preduzeća i banaka („Sl.novine FBiH“, broj: 12/98, 40/99 i 47/06);
- Uredba o upisu u javne knjige nekretnina i prava na nekretninama u postupku privatizacije („Sl.novine FBiH“, broj: 45/99);
- Zakon o prometu nepokretnosti („Sl.list SR BiH“, broj: 38/78, 29/80, 4/89, 22/91 i „Sl.list R BiH“, broj: 21/92, 3/93 i 18/94);
- Zakon o parničnom postupku – važeći („Sl.novine FBiH“, broj: 53/03, 73/05 i 19/06),
- Zakon o nasljeđivanju („Sl. List SR BiH“ broj: 7/80)
- Zakon o vanparničnom postupku („Sl.novine FBiH“, broj: 2/98, 39/04 i 73/05);
- Porodični zakon („Sl.list SR BiH“, broj: 21/79); („Sl.novine FBiH“, broj: 35/05 i 41/05);
- Zakon o zdravstvenom osiguranju („Sl.novine FBiH“, broj: 30/97, 7/02 i 70/08);
- Zakon o izvršnom postupku („Sl.novine FBiH“, broj: 32/03);

UPRAVNO PRAVO

REPUBLIČKI PROPISI (SRBiH i RBiH)

- Zakon o stambenim odnosima („Službeni list SRBiH“, broj 14/84, 12/87 i 36/89)

FEDERALNI PROPISI

- Zakon o upravnom postupku („Službene novine Federacije BiH“, broj 2/98 i 48/99)
- Zakon o upravnim sporovima („Službene novine Federacije BiH“, 9/05)
- Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službene novine Federacije BiH", broj 29/98, 49/00, 32/01)
- Zakon o preuzimanju Zakona o stambenim odnosima ("Službene novine Federacije BiH", broj 11/98, 38/98, 12/99 i 19/99)
- Zakon o porezu na promet proizvoda i usluga (prečišćeni tekst – „Službene novine Federacije BiH", broj 49/02)
- Zakon o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo ("Službene novine Federacije BiH", broj 27/97,11/98, 22/99, 27/99, 7/00, 32/01, 15/02 i 54/04)
- Zakon o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima ("Službene novine Federacije BiH", broj 11/98 do 15/02)
- Zakon o posebnom porezu na promet bezalkoholnih pića („Službene novine Federacije BiH“, broj 2/98 i 48/99)
- Uputstvo o primjeni Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima („Službene novine Federacije BiH“, broj 43/99)